

Biblioteca

Revistă de bibliologie și știința informării

2 / 2021

COLEGIUL EDITORIAL:

COMITET ȘTIINȚIFIC

prof. univ. dr. DOINA BANCIU
prof. univ. dr. AGNES ERICH
lect. univ. dr. MARIA MICLE
ELENA PINTILEI
conf. univ. dr. CRISTINA POPESCU
prof. univ. dr. ANGELA REPANOVICI
prof. univ. dr. ELENA ȚIRZIMAN
acad. FLORIN FILIP
prof. univ. dr. ZANFIR ILIE
prof. univ. dr. MIRCEA REGNEALĂ
dr. OCTAVIAN MIHAIL SACHELARIE

COLEGIU CONSULTATIV

EUGENIA BEJAN
dr. ADRIANA-ELENA BORUNĂ
NICOLETA MARINESCU
dr. FLORICA-ELISABETA NUȚIU-VULCĂNESCU
VERA OSOIANU
dr. CARMEN-LEOCADIA PESANTEZ POZO
prof. univ. dr. hab. NELLY ȚURCAN
dr. ing. MIHAELA VOINICU
lect. univ. dr. ROBERT CORAVU
lect. univ. dr. CONSTANTIN ITTU

COLECTIV REDACȚIONAL

coordonator: dr. RALUCA MAN
tehnoredactare computerizată: FLORIN NISTOR
distribuție: ADRIANA IOSIF

Adresa: B-dul Unirii, nr. 22, București,
cod poștal 030833, OP 4, sector 3,
telefon: 021.3142434/1075,
e-mail: raluca.man@bibnat.ro
adriana.iosif@bibnat.ro (a se vedea coperta 3)

EDITORIAL

Biblioteca publică contemporană -
reflexie socio-culturală a comunității deservite
Elena Țirziman .....p. 1

REPERE PROFESIONALE. METODOLOGIE

Rolul bibliografiei în activitatea de cercetare
Corina Dovincă .....p. 4

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Estetica romantică în miniaturile pentru pian ale lui
Frédéric Chopin: 210 ani de la nașterea compozitorului
Raluca Bucinski .....p. 8
Dionisie Fotino și cărțile sale, aflate în fondul
Colecțiilor Speciale ale Bibliotecii Județene
„Dinicu Golescu” Argeș
Gabriela Tomescu .....p. 12

PATRIMONIU

Specific național românesc și universalitate. Manuscrisele
lui Octavian Goga
Cristina Marinescu .....p. 15

MERIDIAN BIBLIOLOGIC

Biblioteca Națională din Qatar (I)
Raluca Man .....p. 17

GALAXIA GUTENBERG

Sensul cărții - o perspectivă sociologică și scriitoricească
Flaviu George Predescu .....p. 27
200 de ani de la trecerea în eternitate a corifeului Școlii
Ardelene, Petru Maior
Florica-Elisabeta Nuțiu-Vulcănescu ..... p. 32
Inginerul Dimitrie Dima, geniul argeșean de la începutul
secolului al XIX-lea
Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu ..... p. 38

*Responsabilitatea pentru conținutul articolelor
aparține autorilor.*

Biblioteca publică contemporană - reflexie socio-culturală a comunității deservite

Prof. dr. Elena Tîrziman
Universitatea din București. Facultatea de Litere
e-mail: elena.tirziman@litere.unibuc.ro

Biblioteca publică contemporană este oglinda comunității deservite. Nicio altă instituție publică nu exprimă identitatea unei comunități mai bine decât biblioteca sa. Considerând comunitatea ca fiind un grup eterogen de persoane care trăiesc și interacționează pe un teritoriu comun și care împărtășesc credințe, tradiții și obiceiuri comune, observăm cu ușurință că misiunea bibliotecii publice reflectă trăsăturile fundamentale ale comunității în sensul că, deservește toți membrii comunității (care reprezintă un public foarte eterogen), se preocupă de conservarea și valorificarea patrimoniului local și reprezintă spațiul comunitar care permite tuturor membrilor comunității (persoane fizice și juridice) să interacționeze. Exprimând spațiul comunitar și evoluția societății în general, orice schimbare la nivel social și comunitar se reflectă în funcțiile, activitățile și serviciile bibliotecii și astfel, biblioteca se modelează și se redefinește permanent în dorința sa de a satisface nevoile populației din comunitatea deservită.

Printr-o evoluție de la simplu la complex, de la activități de bază la activități din ce în ce mai complexe și mai diversificate, biblioteca a îndeplinit cam aceleași obiective (constituire și organizare de colecții și asigurarea accesului la informație) și a fost recunoscută ca fiind singura instituție care are ca obiect de activitate documentul și informația. Lucrurile se schimbă radical începând cu ultimele decenii ale secolului XX când bibliotecile pierd monopolul asupra informației și sunt obligate să evolueze într-un mediu concurențial. Internetul este, în egală măsură, un concurent și un partener reușind să impulsioneze activitățile de informare și documentare și să scoată bibliotecile dintr-o stare de relativă pasivitate și să dinamizeze implicarea lor activă în comunitate. Funcțiile educativă, culturală, socială sunt mult mai vizibile la biblioteca contemporană.

Biblioteca - utilizatorii - comunitatea deservită

Biblioteca contemporană pune accentul, în îndeplinirea misiunii sale, pe utilizator și satisfacerea nevoilor sale de informare. Pentru biblioteca publică actuală este foarte important să răspundă eficient unei nevoi sociale precum și nevoilor tuturor utilizatorilor săi pentru că doar astfel își dovedește utilitatea ca instituție publică în spațiul comunitar. Toți actorii comunității locale, fie persoane fizice fie persoane juridice (școli, agenți economici, dispensare, policlinici sau spitale, ONG-uri, primăria sau Consiliul Județean etc.) sunt potențiali utilizatori ai bibliotecii publice locale. Nu există o altă instituție publică care să deservească toți membrii

comunității. Biblioteca publică are menirea de a oferi acces în spațiul său (real și virtual) și la produsele și serviciile sale, tuturor membrilor comunității, fără discriminări sau condiții restrictive sau specifice. Triunghiul Bibliotecă – Utilizator – Comunitate deservită sintetizează locul și rolul bibliotecii în societate și în spațiul comunitar. Fiecare element al triunghiului influențează decisiv celelalte două elemente. Modificările din spațiul comunitar, exigențele și noile nevoi de informare ale utilizatorilor determină modificări esențiale în funcțiile și activitățile bibliotecii.

Utilizatorii bibliotecii publice pot fi persoane de toate vârstele, toate ocupațiile și pot proveni din pături sociale diferite ca statut și nivel economic. Prin urmare și nevoile lor de informare sunt diferite în funcție de domeniul de interes sau problema concretă pentru care necesită ajutor. Biblioteca are menirea de a individualiza fiecare nevoie de informare și de a da un răspuns cât mai rapid și cât mai adecvat. Astfel, pentru utilizatorii copii, bibliotecile publice dezvoltă și susțin programe și proiecte specifice (eventuale parteneriate cu școlile) care au în vedere educația formală și informală, precum și aspectele de loisir și dezvoltare personală. Pentru utilizatorii adulți, bibliotecile încearcă să reflecte în colecții și activități, specificul socio-economic al comunității în care își desfășoară activitățile și își petrec timpul liber aceștia. Doar cunoscând foarte bine publicul țintă, biblioteca poate răspunde adecvat nevoilor sale de informare. Pensionarii sunt acea subcategorie a utilizatorilor adulți care reprezintă un tip de utilizator din ce în ce mai interesat de biblioteca publică. Poate din acest motiv sunt din ce în ce mai multe și mai vizibile programele și activitățile bibliotecilor dedicate vârstei a treia.

Prin specificul activităților sale, biblioteca publică ajută categoriile sociale și persoanele defavorizate având activități complementare și compensatoare ale unor programe sociale comunitare fiind astfel, factor activ de incluziune socială. Asigurarea accesului gratuit la resursele de informare și comunicare ale bibliotecii, instruirea asistată pe anumite domenii de interes, programe speciale pentru șomeri, persoane cu nevoi speciale sau oferirea de sprijin activ în rezolvarea unei probleme personale (de ex. inițiativa BJ Galați de a ajuta persoanele să se înscrie pe platforma RO Vaccinare) și altele similare, reprezintă modalități concrete prin care biblioteca reflectă și sprijină nevoile comunității.

Influența Tehnologiilor Informației și Comunicării (TIC) aduce modificări majore în comportamentul utilizatorilor și, implicit, în activitatea bibliotecii, în produsele și serviciile oferite de aceasta. Asistăm la o extindere a comunității deservite și la exigențe din ce în ce mai mari ale utilizatorilor.

Se poate vorbi de o comunitate digitală care utilizează biblioteca și care poate fi o extensie a comunității tradiționale sau doar într-o mică măsură având de fapt, o identitate proprie și cerințe specifice față de serviciile de bibliotecă. Situația de pandemie când accesul la serviciile și produsele din spațiul bibliotecii a fost mai mult sau mai puțin limitat sau s-a realizat după reguli mai restrictive, a făcut mult mai vizibilă categoria utilizatorilor din spațiul digital și a evidențiat, dacă mai era necesar, importanța prezenței online a bibliotecilor. Situația de pandemie a reafirmat funcția de informare a bibliotecilor ca funcție de bază. Utilizatorii au căutat pe site-urile bibliotecilor resurse de informare utile pentru rezolvarea unor nevoi concrete de informare și au fost mai puțin interesați de semnalarea unor activități culturale. Această perioadă, când accesul în spațiile bibliotecii este limitat, permite bibliotecilor o analiză lucidă privind oferta lor proprie de instrumente de informare, produse și servicii digitale adecvate membrilor comunității deservite. În spațiul digital, catalogul rămâne cel mai popular produs de informare propriu al bibliotecilor dar din păcate, oferă acces la informație bibliografică iar oferta de documente digitale în text integral este destul de limitată. De asemenea, este important ca bibliotecile să își dezvolte strategii de dezvoltare în spațiul digital pornind de la propriile colecții și nu să se bazeze pe intermedierea unor produse de informare care nu le aparțin iar site-ul bibliotecii trebuie să fie un real serviciu de informare și documentare și să nu se limiteze la a fi un instrument de marketing cultural.

Biblioteca - memoria comunității

O altă modalitate prin care biblioteca publică reflectă comunitatea este asumarea funcției sale patrimoniale. Biblioteca este instituția care de-a lungul timpului și-a conturat menirea de a capitaliza producția culturală și științifică a omenirii și a asigura accesul la aceasta generațiilor contemporane și viitoare. Sintagmele „memoria umanității”, „memoria comunității” sintetizează menirea bibliotecii de-a lungul timpului și această menire a bibliotecii în societate a rămas neschimbată secole de-a rândul.

Bibliotecile publice își exercită rolul patrimonial prin atribuțiile pe care și le asumă de prezervare a documentelor care constituie memoria comunității adică a documentelor de interes pentru comunitatea locală, documentele care au ca autori membri ai comunității, documente care conțin informații despre comunitatea respectivă sau au o valoare istorică, culturală, artistică deosebită etc. Bibliotecile publice reflectă (sau ar trebui să reflecte) identitatea comunității pe care o deservesc. Ele identifică documente relevante ale comunității locale care exprimă patrimoniul său în formă documentară, gestionează donații ale personalităților locale, organizează activități și evenimente de valorificare a moștenirii culturale locale. Colecțiile speciale ale bibliotecilor publice, chiar dacă nu au întotdeauna o valoare artistică și bibliofilă de nivel ridicat, rămân valoroase pentru că exprimă cel mai bine, din punct de vedere, social, istoric, cultural, artistic, o comunitate. Bibliotecile care își exercită atribuțiile la nivelul unei unități administrative mai mari, precum județele în cazul României, sunt implicate în administrarea patrimoniului documentar local prin atribuțiile de depozit legal local și realizare a bibliografiei locale.

În comunitățile locale, biblioteca este păstrătoarea memoriei colective. Acest rol patrimonial rămâne apanajul bibliotecilor, muzeelor și arhivelor, fiecare instituție fiind

specializată pe un anumit tip de patrimoniu. Bibliotecile sunt specializate pe patrimoniul documentar scris, arhivele conservă patrimoniul arhivistice iar muzeele păstrează și valorifică obiectele cu valoare istorică. Această delimitare nu este strictă fiind multiple cazuri în care întâlnim colecții arhivistice în biblioteci, colecții documentare în arhive și muzee sau obiecte muzeale alături de colecțiile documentare și alte astfel de situații rezultate din dorința de a păstra unitară, nepartajată o colecție cu valoare patrimonială. Prin urmare, în comunitatea locală, muzeele și arhivele sunt principalii parteneri și colaboratori ai bibliotecilor în îndeplinirea funcției lor patrimoniale.

Biblioteca - spațiu comunitar

Spațiul de bibliotecă trebuie să reflecte și să sprijine funcționarea acestei instituții. Evoluția funcțiilor bibliotecii se reflectă și în evoluția arhitecturii și a amenajării spațiului interior pentru aceste clădiri specifice. Spațiul de bibliotecă trebuie să fie un ansamblu care să îmbine nevoile reale, umane, funcționale, sociale, culturale și chiar emoționale ale unui public divers ca tipologie și cu interese diferite în utilizarea acestei instituții. Într-o bibliotecă trebuie să se creeze o armonie și un echilibru între spațiul public și spațiul privat al fiecărui utilizator.

În cazul bibliotecii tradiționale, spațiul este segmentat și foarte bine delimitat pe tipuri de activități specifice. Astfel, avem spații de lectură pentru adulți, spații de lectură pentru copii, depozite pentru publicații, spații pentru informare și referințe și eventual, spații cu destinație culturală.

În cazul bibliotecii contemporane, moderne, influența TIC adaugă la delimitarea spațiu public versus spațiu privat și delimitarea spațiu public versus spațiu virtual. Aceasta înseamnă că așteptările utilizatorilor pentru serviciile de bibliotecă sunt și ele diversificate. Biblioteca modernă este folosită ca spațiu de socializare, ca spațiu cultural, ca spațiu de lucru la proiecte individuale și colective. Deosebit de importante sunt serviciile digitale, tehnologiile oferite de bibliotecă. Toate aceste cerințe și exigențe ale publicului contemporan de bibliotecă se reflectă în arhitectura și în amenajarea spațiului interior. Arhitectura modernă de bibliotecă exprimă un concept funcțional de utilizare a spațiului. Nu mai este un spațiu segmentat ci un spațiu omogen, multifuncțional care asigură utilizarea sa la potențial maxim, care permite coabitarea mai multor tipuri de utilizatori individuali sau grupuri, fiecare cu preocupările și interesele sale specifice.

În literatura profesională se afirmă că bibliotecile moderne trebuie să aibă amenajarea interioară realizată astfel încât să existe patru categorii de spații!:

- spațiu social pentru interacțiune, comunicare și schimburi de cunoștințe și informații, spații pentru activități de grup, în esență, spațiu de socializare;
- spațiu pentru studiu și contemplare (săli de lectură sau alte spații în care să fie asigurată liniștea și intimitatea de studiu și lucru pentru utilizatori), în esență spațiu pentru activități individuale;
- spațiu pentru tehnologii sau spațiu pentru inovare care să poată permite utilizarea TIC și dezvoltarea competențelor în utilizarea tehnologiilor și aplicațiilor specializate;
- spațiu neutru pentru public (spații culturale, expoziționale sau pentru manifestări sociale și artistice).

Prin urmare, biblioteca trebuie să fie un loc stimulativ pentru studiu și învățare care să permită oricărui individ utilizarea eficientă și plăcută a timpului. Biblioteca este căutată pentru calitatea spațiului oferit, pentru liniște, pentru relaxare, deconectare. Spațiul de bibliotecă trebuie să fie un spațiu în care nimeni să nu se simtă străin sau stingher, să fie un factor real de incluziune socială. Pentru fiecare individ, spațiul de bibliotecă are o semnificație aparte. Pentru unii este un loc de studiu, pentru alții un loc de relaxare, pentru alții un loc pentru o expoziție, lansare de carte, audiere a unei conferințe, pentru alții poate fi locul de întâlnire cu prietenii. Spațiul de bibliotecă este cu adevărat spațiu comunitar.

Concluzii

Așteptările comunității și utilizatorilor legate de bibliotecă nu mai au în vedere doar accesul la informație și vizează structura ca întreg, ca spațiu comunitar și au în vedere implicarea instituției în activități educative, culturale, sociale. Mai mult, utilizatorii bibliotecii publice contemporane nu au doar cerințe de informare și documentare, ci folosesc biblioteca precum un adevărat spațiu comunitar și consideră această instituție importantă ca spațiu expozițional și de activități culturale, ca spațiu de socializare sau ca furnizor de TIC pentru activități individuale sau de grup. Noile exigențe ale utilizatorilor obligă bibliotecile să coopereze și să realizeze parteneriate cu alte instituții și cu autoritățile locale pentru a putea să răspundă nevoilor reale ale comunității și ale fiecărui utilizator în parte.

Recunoașterea rolului bibliotecii în comunitate este dată de măsura în care autoritățile locale și membrii comunității folosesc competențele și resursele puse la dispoziție de acest tip de instituție publică. O comunitate își ușurează foarte mult munca și își rezolvă o mulțime de probleme de natură culturală, educativă, socială dacă știe să folosească eficient biblioteca. Biblioteca publică are o influență majoră în dezvoltarea și afirmarea spiritului comunitar. Această instituție poate contribui la asigurarea condițiilor de manifestare a egalității de șanse a membrilor comunității și poate deveni principalul ajutor al autorității locale în realizarea incluziunii sociale. *IFLA - Asociația internațională a bibliotecilor și a asociațiilor de bibliotecari* și *UNESCO* recunosc și sprijină rolul bibliotecilor publice de factor de integrare socială și de memorie a comunității locale.

Biblioteca este instituția care a avut și are o evoluție de tip integraționist în sensul că asimilează activități, produse și servicii specifice fiecărei etape de dezvoltare instituțională și socială și dezvoltă în consecință, teoriile, tehnicile și competențele specifice. Din instituție strict specializată în organizarea și asigurarea accesului la document și informație, biblioteca a devenit o instituție multifuncțională, activă în spațiul comunitar și care deservește nevoi educative, culturale, sociale ale comunității deservite.

Note:

1. *4 important spaces every modern library should have*. Disponibil la: <https://princh.com/4-critical-spaces-every-modern-library-must-have/#.YHQ1Fegzbc>, accesat la: 12.04.2021

Bibliografie:

1. *4 important spaces every modern library should have*. Disponibil la: <https://princh.com/4-critical-spaces-every-modern-library-must-have/#.YHQ1Fegzbc>, accesat la: 12.04.2021
2. *Public Library: local Gateways to Knowledge*. Disponibil la: https://www.academia.edu/35662304/Public_Library_local_Gateways_to_Knowledge?email_work_card=view-paper, accesat la: 12.04.2021
3. *Research for culture committee: public libraries – their new role*. Disponibil la: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/585882/IPOL_STU\(2016\)585882_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/585882/IPOL_STU(2016)585882_EN.pdf), accesat la: 12.04.2021
4. Tîrziman, E. (2018). The Librarian - A Redefined Profession for the 21st Century. *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării = Romanian Journal of Library and Information Science*, 13(4), (2017), pp. 101-108.
5. Tîrziman, E. (2018). Contemporary Library and its Role in the Community. *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării = Romanian Journal of Library and Information Science*, 14(2), pp. 56-63. Disponibil la: <https://doi.org/https://doi.org/10.26660/rrbsi.2018.14.2.56>. <http://www.rrbsi.ro/index.php/rrbsi/article/view/60>, accesat la: 12.04.2021

Sursa: <https://princh.com/engaging-libraries-for-a-better-community/>

Rolul bibliografiei în activitatea de cercetare

Drd. Corina DOVÎNCĂ

Universitatea din București, Școala Doctorală de Litere
Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, Șef serviciu Referințe
e-mail: corina.dovinca@bcub.ro; corina.dovinca@drd.unibuc.ro

Care este rolul unei bibliografii în realizarea unei lucrări? O întrebare de la care ar trebui să înceapă orice demers intelectual. Există mai multe motive care determină un cercetător - în sensul larg al cuvântului, incluzând în această categorie orice persoană care cercetează, indiferent de nivelul său de pregătire și de gradul de profunzime a cercetării - să scrie un text, cele mai importante dintre acestea fiind: investigarea unui subiect într-un anumit domeniu, analizarea unei probleme în cadrul unui subiect sau diseminarea rezultatelor unei cercetări cu privire la o anumită temă.

În general, studenții sunt determinați să studieze o anumită temă la îndemnul profesorului, cu scopul de a dobândi cunoștințele necesare aprofundării unui domeniu. Pentru ei și, în special, pentru cei aflați în primii ani de facultate, bibliografia constituie, adesea, ultima parte în redactarea unei lucrări (referat, prezentare, articol etc.). De cele mai multe ori, ea nu ocupă nici măcar un loc în arhitectura lucrării. Aflați la început, pe drumul științei, studenții nu acordă importanță priorității alcătuirii unei liste bibliografice corespunzătoare unei teme, demers care ar reprezenta aproape jumătate din realizarea unei lucrări. Ei tind să abordeze acest proces ca pe o simplă sarcină de colectare și de prezentare a informațiilor, lucru care duce la copierea din diferite surse, cel mai adesea de pe Internet, și lipirea acestora (copy, paste sau copy, shake, and paste) într-o lucrare scrisă, fără o învățare reală.

Bibliografia reprezintă structura de rezistență a oricărei scrieri, fie că este vorba despre o teză de doctorat, fie că este vorba despre un simplu referat. În sens larg, potrivit Enciclopedia Universală Britannica, 2010, termenul de bibliografie se referă la „*descrierea și studiul sistematic al cărților*”. Din punct de vedere biblioteconomic, potrivit aceleiași surse, se definește ca fiind un document secundar, constând într-o listă de cărți, conținând rezultatul acțiunilor de identificare, descriere bibliografică și structurare, după anumite criterii, a documentelor primare: „*Scopul bibliografiei este acela de a organiza informația despre materiale privind un anumit subiect, în așa fel încât cei interesați de subiect să poată avea acces la el*”.

Lipsa unor documente care să stea la baza scrierii unei lucrări, precum și lipsa unei documentații teoretice și, uneori, și practice pe o anumită temă, asociate cu lipsa tehnicilor de muncă intelectuală și cu lipsa deprinderii de a scrie, conduc, în aproape toate cazurile, la plagiat și nonvaloare. Ori scopul unui cercetător este acela de a prezenta o temă și de a trage anumite concluzii, pe baza unor argumente solide, respectând munca altor cercetători (evitarea plagiatului) și furnizând dovezi privind parcurgerea și analizarea literaturii relevante

pe tema aleasă (prezentarea bibliografiei). Numai în acest fel o lucrare devine credibilă și poate contribui la dezvoltarea și inovarea unui domeniu. În procesul de elaborare a unei lucrări, studentul, aflat în postura cercetătorului, are cea mai mare nevoie de îndrumare, asistare și instruire, pe de o parte, pentru a duce la bun sfârșit acest proces, iar pe de altă parte, pentru a-și forma o înțelegere personală, un stil de gândire adecvat cerințelor societății în care trăiește.

Transformările rapide prin care trece societatea în ultima vreme, mai ales în ceea ce privește progresul tehnologic sau evoluția către o societate a învățării, impun formarea unor deprinderi specifice de *information literacy*, astfel încât o persoană, anume studentul cercetător, să poată localiza, evalua și utiliza eficient informația. Pentru a-și forma aceste deprinderi, studentul poate recurge la ajutorul bibliotecarului de referințe, care îl poate ghida în această vastitate informațională, orientându-l, asistându-l și direcționându-l pe tot parcursul procesului de cercetare, pentru că, așa cum afirmă Maloney și Kemp (2015, p. 972): „(...) răspunsul la întrebările complexe necesită o înțelegere mai amplă a procesului de cercetare, a mărimii și profunzimii a mii de surse de informații disponibile, precum și dezvoltarea subiectului și rafinarea lui (...) și pe măsură ce tot mai mult conținut informațional devine disponibil online, este mai important ca niciodată ca bibliotecarul de referințe să ofere studenților o bază solidă a conceptelor culturii informației.”

Rolul unui bibliotecar de referințe din bibliotecile universitare, cele ai căror utilizatori specifici sunt studenții, masteranzii, doctoranzii, cadrele didactice universitare/preuniversitare și cercetătorii este, în primul rând, unul de instruire în folosirea și explorarea resurselor unei biblioteci. Bibliotecarii de referințe lucrează cu oamenii mai direct decât orice alt furnizor de servicii din alte instituții, astfel că ajung să îi cunoască foarte bine și să le identifice nevoile de informare, uneori chiar de la prima interacțiune.

Tipologia utilizatorilor este și ea, ca și societatea în care trăim, una dinamică, iar comportamentul acestora se modifică, odată cu apariția de noi surse de informare și cu dezvoltarea tehnologiei. Impresia generală este aceea că progresul tehnologic și resursele digitale au capacitatea de a oferi răspunsuri la toate întrebările, într-un mod simplu și rapid. Astfel că, studentul zilelor noastre are, rareori, timpul necesar însușirii deprinderilor de căutare a informației și nici nu înțelege pe deplin necesitatea dobândirii acestora. De regulă, el este nerăbdător să obțină răspunsul cât mai complet la nevoia pe care o are: dacă se poate o lucrare deja scrisă pe tema lui de cercetare. Este o situație care pune bibliotecarul de

referințe într-o dilemă etică: să furnizeze utilizatorului servicii complete (lucrări similare, pe aceeași temă, care pot fi copiate, compilate și folosite ca atare) sau să ajute studentul să învețe singur, să descopere cum să utilizeze sursele de informare, să le evalueze critic și să asimileze informațiile în sistemul propriu de valori și cunoștințe.

Prin intermediul Serviciului Referințe, bibliotecile universitare au găsit o cale de mijloc, care să rezolve dilema bibliotecarului specialist, oferindu-i atât satisfacția instruirii, cât și pe cea a soluționării, în mod convenabil, a cererii utilizatorului: *furnizarea de bibliografii la cerere*. Serviciul Referințe, prin bibliotecarii săi, specialiști în știința informării și documentării, este cel care răspunde tuturor cererilor de informare adresate de către utilizatori, folosind modalități diferite: acordare de asistență cititorilor privind utilizarea resurselor bibliotecii; orientare, direcționare sau ghidare în procesul de explorare a resurselor bibliotecii; organizarea de sesiuni de instruire legate de accesarea și utilizarea anumitor resurse ale bibliotecii sau „ajutorul acordat cititorilor angajați într-un proces de cercetare.” (Cassell, K.; Hiremath, U., 2013)

**BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ "CAROL I" ORGANIZEAZĂ,
ÎNCEPÂND DIN DATA DE 5 APRILIE 2021,
SERVICII DE INSTRUIRE ONLINE
CU SCOPUL DE A OFERI SUPT UTILIZATORILOR ÎN
IDENTIFICAREA, LOCALIZAREA
ȘI ACCESAREA INFORMAȚIILOR RELEVANTE,
DIN SURSELE FULL-TEXT, PUSE LA DISPOZIȚIE DE
BIBLIOTECA NOASTRĂ.**

**SESIUNI GRATUITE DE INSTRUIRE
BAZE DE DATE**

ÎNSCRIERI:

refer@bcub.ro
TELEFON 021-313 16 05 (INTERIOR 284)
ZONA ACCES REFERINȚE

Acest „ajutor acordat în procesul de cercetare” se poate traduce, uneori, prin furnizarea de bibliografii la cerere, care reprezintă un serviciu de referințe complet, în sensul că oferă utilizatorilor direct răspunsul, și nu calea de a ajunge la acesta, dar, totodată, și un serviciu complex, pentru că presupune, pe lângă preluarea cererilor din partea utilizatorilor, și consultarea cu aceștia, în scopul definirii clare a nevoii lor de informare. În această etapă intervine, de fapt, procesul de instruire. Bibliotecarii de referințe știu că, până a ajunge la regăsirea informațiilor pe o anumită temă, este necesară definirea clară a nevoii de informare a utilizatorului.

De multe ori, cererea utilizatorului este diferită de nevoia lui de informare, iar clarificarea celei din urmă depinde, în mare măsură, de abilitatea bibliotecarului de a conduce interviul de referințe. În timpul acestui dialog cu utilizatorul, el trebuie să reușească, prin întrebări succesive și solicitarea de lămuriri, să obțină informații suficiente, în vederea definirii temei, pentru care va demara cercetarea bibliografică. Pornind de la informații de bază, uneori chiar și de la cele formale (profilul utilizatorului, destinația cercetării, titlul lucrării etc.), bibliotecarul de referințe alcătuiește, împreună cu utilizatorul, o structură logică, o schemă de căutare, pe care o va umple treptat, pe măsură ce va aprofunda cercetarea bibliografică.

Acest dialog euristic între utilizator și bibliotecar oferă avantaje ambelor părți: bibliotecarul se edifică asupra nevoii de informare a utilizatorului, putându-și stabili un plan de cercetare eficient, iar utilizatorul își poate da seama de gradul de cunoaștere a temei și poate acoperi lacunele pe care le are, în timpul cercetării propriu-zise. Astfel că, așa cum afirma Keefer, „uneori călătoria este la fel de importantă ca și destinația.” (Keefer, 1993)

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București, una dintre cele patru mari biblioteci centrale universitare din țară care oferă acest tip de serviciu, are o experiență de peste două decenii în domeniul realizării de bibliografii la cerere, venind, de-a lungul anilor, în ajutorul a sute de studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice universitare etc. Bibliotecarii de referințe de aici au căpătat în timp experiență în furnizarea de servicii de specialitate, oferind expertiză umană pentru a facilita procesul de comunicare științifică și activitățile academice. Alături de spațiul, de tehnologia și de resursele digitale pe care BCU București le pune la dispoziție utilizatorilor săi, bibliotecarii de la Referințe reprezintă o sursă valoroasă în promovarea predării și educației.

Expansiunea tehnologică a avut și continuă să aibă un impact imens asupra bibliotecilor, principalul efect benefic fiind acela al disponibilității conținutului digital, care ajunge la utilizator rapid și facil, însă există și un revers al acestei situații și anume: renunțarea la bibliotecă și la serviciile oferite de aceasta. La o consultare simplă a situației BCU București se poate constata că, deși colecția a crescut în ultimii 10 ani cu aproximativ 20% (de la 1.896.981 volume în anul 2010, la 2.401.147 volume în anul 2019), numărul cititorilor nou înscrși și frecvența acestora în bibliotecă a scăzut dramatic (cu 37%, respectiv cu 39% în 2019, față de 2010, potrivit datelor de pe site-ul oficial al instituției: <http://www.bcub.ro/home/biblioteca-in-cifre>).

Ceea ce biblioteca nu a reușit, poate, să transmită noilor generații de utilizatori este că, deși tehnologia digitală îmbunătățește căutarea și regăsirea informațiilor prin cantitatea, diversitatea și accesibilitatea documentelor disponibile, prin instrumentele de căutare, de filtrare sau de salvare puse la dispoziție, aceasta nu le poate clarifica utilizatorilor propriile nevoi de informare și nici nu le poate explica modul în care informațiile regăsite pot fi folosite pentru a-și rezolva cerințele legate de studiu sau de cercetare. Declarația făcută de Coiera în anul 2000 rămâne valabilă și astăzi în bibliotecile universitare: „Pentru scopurile noastre, ar trebui să fie suficient să spunem pragmatic că nu avem, în prezent, tehnologia capabilă să transforme orice conversație arbitrară între oameni într-o interacțiune identică om-calculator.” (Coiera, 2000)

Pandemia COVID-19, calificată ca fiind unul dintre cele mai perturbatoare evenimente globale din istoria recentă,

care a zguduit din temelii întreaga lume, a avut și un efect revelator pentru bibliotecă, demonstrând, o dată în plus, nevoia reinventării. Dacă până în anul 2020 bibliotecile încă își așteptau, cu porțile deschise, utilizatorii, situația epidemiologică de anul trecut a obligat-o să devină inaccesibilă fizic. Internetul a rămas singura dovadă a expresiei acestei instituții. Pandemia a forțat lucrurile, împingând bibliotecarul de referințe să devină mai creativ și să adopte o atitudine proactivă, flexibilă, deschisă. Prezența exclusivă a utilizatorilor în mediul virtual a determinat biblioteca și bibliotecarii din prima linie să adapteze serviciile existente la noua realitate și să găsească o modalitate de a susține, în continuare, studentul în demersul lui științific.

Serviciile tradiționale: consultarea documentelor, accesarea bazelor de date, furnizarea de bibliografii la cerere au migrat către mediul virtual, devenind: electronic document delivery, sesiuni online de instruire în utilizarea și accesarea mobilă a bazelor de date sau furnizarea electronică de bibliografii la cerere, toate petrecându-se în mediul online. Bibliotecarii au rămas, în continuare, alături de utilizatori, serviciile puse la dispoziția acestora în mediul virtual neexcluzând asistența, orientarea sau instruirea, ci doar transferându-le într-o altă zonă - mai accesibilă și mai confortabilă, datorită eliminării unor bariere impuse sau autoimpuse din calea interacțiunii, precum: spațiul bibliotecii, programul de funcționare a acesteia, timiditatea, sentimentul de disconfort, reticenta în a-și recunoaște ignoranța sau în a deranja. Astfel, orice utilizator care are acces la tehnologie (orice dispozitiv conectat la Internet) poate transmite Serviciului Referințe cereri de informare (folosind adresa: refer@bcub.ro), independent de locul în care se află, de timp sau de alte constrângeri de natură fizică sau psihică.

Serviciile de referințe virtuale răspund nevoilor de informare ale tuturor utilizatorilor, atât ale celor înscriși la bibliotecă, cât și ale celor care nu s-au înscris încă, promovând accesul universal la informație. Deși bibliotecile universitare din România, în speță BCU București, mai au mult de lucrat pentru a atinge performanțe în ceea ce privește comunicarea și instruirea online a utilizatorilor, există un potențial uriaș în această direcție. Figura de mai jos (Tajer, 2009) oferă o imagine schematică a unui viitor Serviciu de Referințe, orientat către utilizator și „upgradat”, conform noii realități digitale.

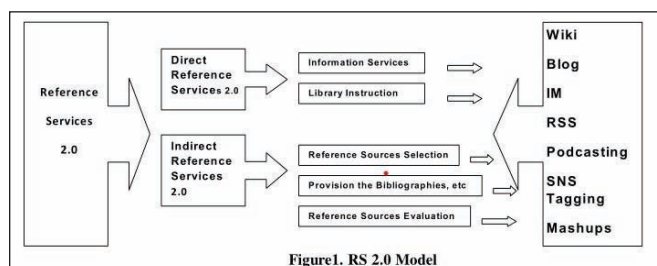

Figure 1. RS 2.0 Model

Era digitală a adus schimbări radicale la nivelul serviciilor oferite de bibliotecă. Literatura de specialitate evidențiază, pentru ultimii 40 de ani, trei revoluții digitale care au afectat fundamental universul informațional: prima este legată de începerea procesului de digitizare a obiectelor din bibliotecă, coroborat cu penetrarea Internetului în bandă largă, a doua face referire la folosirea masivă a dispozitivelor mobile, iar a treia la utilizarea, la scară largă, a rețelelor de socializare (în 2020, 82% din populația adultă din România cu acces la Internet folosea site-urile de socializare, media UE fiind de 65%). (Perețeanu, 2016, p. 26).

Este un context în care bibliotecile trebuie să-și pună resursele, precum și competențele propriilor angajați în slujba societății, demonstrând valoarea pe care o pot aduce în dezvoltarea generală a țării (economică, socială, culturală etc.).

Rostul existenței unei bibliotecii este acela de a pune la dispoziția utilizatorilor săi informațiile pe care le deține în colecțiile proprii, iar dacă în trecut aceste colecții erau constituite, preponderent, din publicații tradiționale, la care utilizatorii ajungeau numai deplasându-se la bibliotecă (pentru a le împrumuta sau pentru a le consulta la sălile de lectură), odată cu aceste revoluții digitale, biblioteca ajunge ea la utilizatori prin mediul virtual, prin intermediul Internetului, al calculatoarelor, al telefoanelor mobile și al rețelelor de socializare.

Conținutul digital este foarte atractiv pentru utilizatori datorită disponibilității sale de oriunde și oricând. Problema cea mai mare este că informațiile existente în world wide web nu sunt structurate și, de cele mai multe ori, nu au o origine cunoscută, care să poată fi verificată și, de aici, și o calitate care poate fi contestată. În acest proces un rol important îl au profesioniștii în domeniu care au astăzi, mai mult decât oricând, rolul de facilita accesul la resurse informaționale bine structurate, cu origine cunoscută și de o anumită calitate.

Implementarea și dezvoltarea unor servicii destinate publicului care să exploateze facilitățile oferite de noile tehnologii constituie, așadar, o prioritate, în condițiile în care eficiența investițiilor făcute în tehnologie nu se măsoară numai în raport cu gradul de informatizare a activităților interne de bibliotecă, ci și cu impactul informatizării asupra utilizatorilor finali.

Furnizarea de bibliografii la cerere reprezintă un serviciu de referințe conceput inițial în variantă tradițională: tranzacția de referințe (interviul) nu putea avea loc decât direct, față în față. Este adevărat că interacțiunea directă oferă anumite

**Serviciul Referințe
Referințe prin e-mail**

Dacă aveți un cont de e-mail, puteți transmite un mesaj la adresa refer@bcub.ro în care să formulați o cerere de informare adresată bibliotecarului din punctul de Referințe specializate.

Puteți completa formularul on-line accesând site-ul bibliotecii www.bcub.ro la **Serviciul Referințe (e-mail)**. Răspunsul este primit în 24 h de luni până vineri, iar pentru întrebările primite în week-end răspunsul este primit luni.

Serviciul de referințe prin e-mail este conceput pentru a răspunde la solicitări de informare simple, oferind un răspuns succint despre:

- ✓ colecția bibliotecii;
- ✓ complexul B.C.U. București (structură, adrese, condiții de acces, servicii);
- ✓ alte biblioteci și centre de informare și documentare din țară;
- ✓ instituții de învățământ superior din România și din străinătate;
- ✓ orice alt tip de referințe, în coordonatele stabilite de aria de acces și competență a B.C.U.

avantaje: interviul poate fi direcționat sau redirecționat în funcție de limbajul trupului, de semnalele pe care utilizatorul le transmite bibliotecarului, însă dezavantajele impuse de obligativitatea prezenței fizice, inhibiția utilizatorului sau a bibliotecarului, barierele impuse de spațiu și de timp sunt mult mai numeroase și au condus la regândirea acestui tip de referințe, în acord cu noile realități despre care am vorbit.

Utilizatorii au acum posibilitatea de a completa online formularul de bibliografii la cerere, iar interviul se poate desfășura telefonic sau prin schimburi succesive de mesaje electronice, documentele sunt livrate online (lista bibliografică cu indicarea locului în care pot fi găsite documentele, textul integral al articolelor din bazele de date la care BCU București este abonată sau părți din publicațiile aflate în colecția bibliotecii), iar plata se poate face tot online.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ „CAROL I”
Str. Boteanu nr. 1, Sector 1, Cod 010027, București
ISIL: RO-B-0192
Tel./ fax: + 4021 312 01 08 www.bcub.ro

FORMULAR PENTRU BIBLIOGRAFII LA CERERE

- 1) Date de identificare
  - Nume, Prenume:
  - Categoria socio-profesională:
  - Facultatea / Locul de muncă:
  - Telefon fix / mobil:
  - Adresa de e-mail:
- 2) Domeniul de cercetare:
- 3) Tema cercetării bibliografice (pe puncte și pe subpuncte):
- 4) Delimitarea cercetării (geografic, cronologic):
- 5) Limba documentelor din bibliografie:
- 6) Destinația cercetării bibliografice:
- 7) Sursa: a) Catalogul on-line al B.C.U. Carol I (0,50 lei/titlu)
 b) Catalogele on-line ale altor biblioteci (1 leu/titlu)^{*}
 c) Adrese Internet (link-uri) ale unor site-uri/articole pe tema bibliografiei (2 lei/adresa)
 d) Selectarea și listarea titlurilor din baze de date comerciale (2 lei/titlu);
 Resurse electronice cu furnizarea materialului full-text (2 lei/titlu)^{**}
- 8) Comentarii:

Data:

Semnătura:

Nota: Necompletarea tuturor câmpurilor duce la anularea formularului.
 Timpul de realizare a unei bibliografii din surse de tip a) este de 1 zi.
 Timpul de realizare a unei bibliografii din surse de tip b) este de 3 zile.
 Timpul de realizare a unei bibliografii din surse de tip c) sau d) este de 7 zile.
 Serviciul de referințe își rezervă dreptul de a negocia perioada de predare a bibliografiei.

Bibliotecar Referințe:
 Ora la care a fost preluată cererea:
 Ziua și ora la care va fi luată bibliografia de către utilizator:
 Semnatura de primire:

^{*} Catalogele on-line nu reflectă în totalitate colecțiile bibliotecilor.
^{**} Pentru furnizarea listei bibliografice și a materialului full-text se achită și serviciul de salvare / imprimare, conform listei de tarife.

Avantajele oferite de acest serviciu țin, în primul rând, de economisirea timpului utilizatorului, care nu mai trebuie să vină fizic la bibliotecă, nu se mai simte singur în demersul său științific - are în spate o echipă de profesioniști, selecția documentelor este făcută de bibliotecari care cunosc foarte bine resursele bibliotecii (colecțiile tradiționale de publicații și bazele de date științifice), lista bibliografică este redactată conform normelor în vigoare.

Concluzii:

Viitorul bibliotecii este condiționat de cele 3 mari provocări ale momentului: accesul deschis la informații, drepturile de proprietate intelectuală și interoperabilitate. Pentru a face față acestor provocări, nu numai rolul bibliotecii trebuie atent reexaminat, ci și cel al bibliotecarilor, care trebuie să-și evalueze „status quo-ul” tradițional și să descopere noi metode de comunicare eficientă, de valorizare și de diseminare a

informațiilor. Pentru aceasta este necesară o abordare liberală, după cum spunea, încă din anul 1930 James I. Wyer, prin care, „fiecare bibliotecă să fie dispusă să ofere toată atenția posibilă solicitărilor formulate de utilizatori; să găsească sau să creeze modalități și mijloace pentru a satisface fiecare cerere formulată de aceștia”. (Wyer, 1930, p. 11-12).

Bibliografie:

1. CASSELL, Kay Ann; HIREMATH, Uma. *Reference and information services : an introduction*. 3rd ed. London: Facet Publishing, 2013
2. COIERA, Enrico. *Guide to Health Informatics*. London: Chapman & Hall medical, 2000
3. DAVIS, Donald Gordon Jr. *Libraries, books, and culture: proceedings of Library History Seminar VII, 6-8 March 1985, Chapel Hill, North Carolina*. Austin, Tex.: Graduate School of Library and Information Science, University of Texas at Austin, 1986
4. EDWARDS, Edward. *Memoirs of Libraries : Including a Handbook of Library Economy* [online] [accesat la 04 martie 2021]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://play.google.com/books/reader?id=S1uNwGwZVeMC&hl=en&pg=GBS.PA4>
5. *ENCICLOPEDIA Universală Britannica* / coord. Cornelia Marinescu, Iliș Câmpeanu; proiect editorial: Dan Vidrascu; trad.: (coord.) Eugen Muntean, vol. 12. București: Litera, 2010
6. GREEN, Samuel S. Personal Relations Between Librarians and Readers [online]. [In: *American Library Journal*, I, nr. 2-3, 1876, p. 74-81] [accesat la 04 martie 2021]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://pacificreference.pbworks.com/f/Personal+Relations+Between+Librarians+and+Readers.pdf>
7. GROGAN, Denis J. *Practical Reference Work*. 2nd ed. London: Clive Bingley, 1992
8. KEEFER, Jane. *The hungry rats syndrome – library anxiety, information literacy, and the academic reference process*. RQ, Vol. 32 No. 3, 1993
9. MALONEY, Krisellen; KEMP, Jan H. Changes in Reference Question Complexity Following the Implementation of a Proactive Chat System: Implications for Practice [online]. In: *College & Research Libraries*, 2015, p. 972 [accesat la 01.03.2021]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16479/17925>
10. PEREȚEANU, Georgiana Cristina. Informația digitală – provocări pentru biblioteci în secolul XXI. În: *Revista Română de Informatică și Automatică*, vol. 26, nr. 2, 2016 [online] [accesat la: 10 martie 2021]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://trria.ici.ro/wp-content/uploads/2016/06/06-art.-4-Cristina.pdf>
11. TAJER, Pegah. *Reference Services 2.0: a proposal model for Reference Services in Library 2.0* [online], February 2009. [accesat la 02.03.2021]. Disponibil pe Internet la adresa: (PDF) Reference Services 2.0: a proposal model for Reference Services in Library 2.0 (researchgate.net)
12. WYER, James I. *Reference Work: A Textbook for Students of Library Work and Librarians*. Chicago: American Library Association, 1930 [online] [accesat la: 06 martie 2021]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://old.libr.dp.ua/collection/?p=212>

Sursa imaginilor: https://sites.google.com/a/bcub.ro/biblioteca_centrala_universitara_carol_i_bucuresti/home/servicii-oferite/servicii-oferite-in-unitatea-centrala/partener/referinte---servicii-intreaba-un-bibliotecar/referinteemail-chat

Estetica romantică în miniaturile pentru pian ale lui Frédéric Chopin: 210 ani de la nașterea compozitorului

Raluca BUCINSCHI

Biblioteca Națională a României. Serviciul Comunicarea Colecțiilor Curente și orientare utilizatori.

Compartimentul Multimedia

e-mail: raluca.bucinschi@bibnat.ro

Romantismul - acest termen utilizat încă de pe la mijlocul secolului al XVIII-lea în literatura engleză, se va manifesta pe deplin abia în secolul al XIX-lea, ca o reacție împotriva clasicismului, care aducea cu sine tendința exagerată de ordine și simetrie. Romantismul se va remarca prin primordialitatea emoției asupra gândirii, a subiectivității asupra obiectivității.

Muzica devine, în ierarhia artelor, cea mai înaltă formă de exprimare a naturii umane. Artistul romantic consideră poezia și dramaturgia arte, care doar împreună cu muzica pot realiza stări emoționale complexe. Tematica bogată a genurilor muzicale promovate de compozitorii romantici este rezultatul aceleiași colaborări dintre muzician și omul de litere.

Folclorul va fi studiat și folosit în genurile cele mai larg răspândite, iar tematica creațiilor populare va constitui punctul de plecare în compunerea unor lucrări cu o puternică particularitate națională, unele slujind ca armă de luptă în dobândirea libertății și independenței naționale. Cel mai viu exemplu îl constituie mazurcile și polonezele lui **Frédéric Chopin**. Născut în 1810 la Zelazowa-Wola, este fiul unui emigrant francez și al unei poloneze, mama sa fiind și primul său profesor de pian. Copilăria și adolescența le-a petrecut la Varșovia, unde tatăl său era profesor de franceză la un liceu. Deosebit de talentat, Chopin ia lecții cu Wojciech Zywny, devenind repede un pianist apreciat, iar după absolvirea liceului, urmează cursurile Școlii Superioare de Muzică, unde studiază compoziția cu directorul școlii, Josef Elsner.

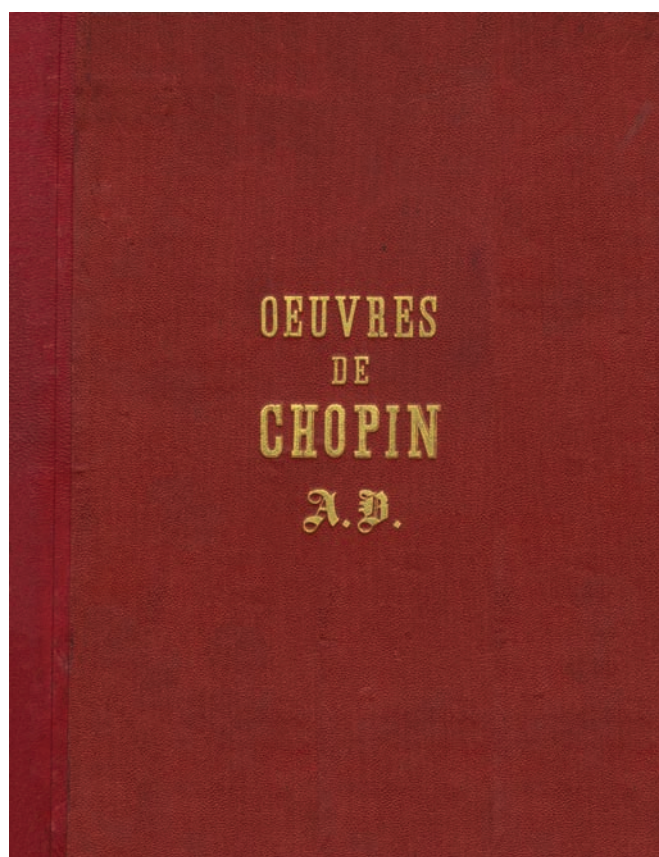
În anul 1828 face un turneu la Viena, unde publicul îl aclamă, entuziasmat de darul său improvizatoric și de ineditul propriilor sale creații, în schimb muzicienii nu sunt mulțumiți de delicatul său tușeu pianistic. După alte concerte, date la Varșovia, se decide să plece în străinătate în vederea desăvârșirii sale artistice. La plecare, prietenii i-au oferit o urnă cu pământ polonez, presimțind că nu se va mai întoarce în patrie. Poposind în Germania, termină *Scherzo nr. 1*, ce răsună ca un protest înflăcărat, marcând o nouă etapă în creația sa, străbătută nu numai de mărturisiri lirice, ci și de ecourile luptei dârze a polonezilor împotriva țarismului. La Stuttgart, aflând de înăbușirea răscoalei poporului polonez și de căderea Varșoviei, așterne *Studiul revoluționar în do minor* în care își exprimă revolta și protestul viguros împotriva opresorilor, dar și chemarea la luptă a patrioților polonezi.

Muzica lui Chopin, pe lângă virtuozitatea sa, poartă și un mesaj profund contrar altor compozitori care scriau doar pentru etalarea virtuozității instrumentale. Digația, utilizarea pedalelor și ritmul au făcut tonalitatea pianului mai colorată,

i-au mărit expresivitatea. Stilul interpretativ introdus de compozitorul polonez a devenit determinant în cadrul artiștilor instrumentiști în următoarea jumătate de secol.

Chopin a sosit la Paris în 1831. Capitala franceză i-a devenit a doua patrie, dar compozitorul nu era fericit. În această perioadă trăiau foarte mulți emigranți polonezi la Paris. În anturajul lor, Chopin a intrat în cercul oamenilor bogați și influenți, dar veniturile sale erau în continuare modeste, în prima perioadă asigurându-și subzistența predând lecții de pian. Însă după ce a concertat la o serată muzicală a bogatei familii Rothschild, a devenit cel mai căutat profesor de pian din Paris.

În scrisorile din această perioadă adresate familiei sale se laudă cu faptul că înaintea lui s-au deschis cele mai renumite saloane, unde se bucură de anturajul aristocraților, al miniștrilor și al deputaților.

Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Marea parte a maturității, Chopin a petrecut-o la Paris, care era centrul cultural și intelectual al Europei. Dintre prozatori, aici trăiau Honoré de Balzac, Victor Hugo, George Sand, iar dintre poeți, Alfred de Musset, Alfred Victor de Vigny și Heinrich Heine. Ocazional, Chopin face și deplasări mai mici sau mai mari, în 1835 vizitând Dresda, unde se îndrăgostește de tânăra de 16 ani, Maria Wodzinska, cu care vrea să se căsătorească. Dar părinții Mariei s-au împotrivit acestui mariaj, astfel că idila s-a terminat repede. Tot în același an, prin intermediul unui compozitor romantic german, mai tânăr cu un an, Felix Mendelssohn, îl cunoaște pe Robert Schumann, un alt compozitor german de aceeași vârstă, ale cărui elogii au contribuit la răspândirea numelui său în toată Germania. Variațiunile sale compuse pe tema ariei *La ci darem la mano* au fost salutate de compozitorul german cu următoarele cuvinte: „*Domnilor, jos pălăria. Iată un geniu*”.

Salonul scriitoarei franceze George Sand era locul unde se afișa un liberalism în idei și atitudini, întruchipându-se diverse opinii politice. Alături de discuțiile privind soarta omului sau destinul politic al Franței, alături de probleme de literatură sau religie, discutate cu vervă și pasiune, se intercalau momente de meditație prilejuite de muzică. Într-un colț al salonului, Chopin își desfășura prodigioasa fantezie improvizând liber, alături interpretându-și noile creații.

Cu timpul, George Sand l-a copleșit cu îngrijirile materne, impunându-i tiranic felul ei de viață, fapt care l-a stingherit. L-a silit să plece în insulele Baleare, crezând că-i va fi salutară șederea în regiuni mai calde, dar starea de sănătate i se va înrăutăți. În 1847 s-a despărțit de Sand, după ce aceasta dezvăluise amănunte din viața lor intimă în romanul *Lucrezia Floriani*.

Creația lui Chopin hărăzită pianului este plină de patos subiectiv, nefiind propriu-zis un inventator în melodie, dar știind ca nimeni altul să cizeleze structuri melodico-armonice și să îmbine mijloacele de expresie atât de măiestrit, încât muzica sa, adesea laconică, emană o expresivitate răscolitoare. Ritmica chopiniană este rezultatul fuziunii dintre cea ordonată a dansului și cea sinuoasă a gândirii romantice. Foarte rar apelează la polifonie, la suprapuneri melodice, menite să illustreze desfășurări emoționale pe mai multe planuri. În schimb, armonia, adesea cromatică, are un rol deosebit de important în configurarea imaginilor, în zugrăvirea frământărilor interioare și în evocarea tragicelor sentimente.

În formele mici, fantezia sa debordantă și-a găsit întruchipări prin formule muzicale plastice, turnate în arhitecturi foarte clare. Libertatea romantică a exprimării este compensată de o logică a formelor muzicale. În domeniul genurilor a creat *preludiul*, ca piesă independentă, a dat sensuri poetice acestuia și a poetizat dansurile: *mazurca*, *poloneza*, *valsul*. În genurile ample, consacră *scherzo*-ul ca piesă independentă și încetățenește *balada*. Având obârșie în dansul popular, *poloneza* s-a răspândit în Europa încă din veacul al XVII-lea, fiind prezentă la Bach, Händel, Telemann, Couperin și apoi, la Mozart și Weber. Preluând *poloneza* de la înaintașii săi Oginski, Elsner, Kurpinski, Chopin a conferit vigoare și măreție *polonezelor* sale, zugrăvind patosul eroic și demnitatea luptătorilor polonezi.

În contrast cu semeția *polonezelor*, *mazurcile* aduc alături de vivacitatea ritmică a dansului, poezia vieții rustice sau lirismul feminin. Provenită din *mazur* (dans popular din Mazovia, Mazuria), cu variantele *oberek* și *kujawjak*, *mazurca* stilizată a devenit dans grațios de salon. La Chopin, unele mazurci sunt adevărate tablouri ce evocă imagini din viața

simplă a oamenilor sau frenezia balului citadin. Alteori, ea este un veritabil poem liric, ritmurile de dans alternând cu efuziuni lirice sau cu expresia tristeții. În contrast cu armonia densă a polonezelor, scriitura mazurcilor este mai transparentă.

Provenit din dansul popular *ländler*, *valsul* este introdus în literatura pianului de Schubert, care a lăsat admirabile miniaturi. La rândul său, Weber dă valsului strălucire și virtuozitate. Chopin preia ambele tipuri, scriind valsuri liniștite, impregnate de lirism, precum și strălucitoarele *valses brillantes*. De dimensiuni mai mari, cele patru *Impromptus-uri* și 19 *Nocturne* sunt adevărate poeme sonore. Devenite la Chopin piese independente, cele patru *Scherzo-uri* au expresia patosului dramatic, cu sublime secțiuni mediane. În contrast cu vigoarea acestora, *impromptus-urile* aduc imagini lirice și duioase. Lirica meditației și tristețea îngândurată, tragismul durerii și poezia iubirii constituie tematica foarte variată a *nocturnelor*, gen consacrat de John Field și dus pe culmi artistice de Chopin.

Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Creația pianistică chopiniană cuprinde și două *Concerte pentru pian și orchestră în mi minor și fa minor*, ambele scrise în tinerețe, înainte de a părăsi Polonia. Nu adoptă simfonizarea concertului, tradiție instaurată de clasici și continuată de romantici. Dacă orchestra are un rol șters, în schimb, pianului solist îi revine desfășurarea întregului conținut. Deși păstrează structura tradițională a concertului clasic, lucrările sale prezintă o deosebită originalitate prin alternarea temelor lirice cu unduitoare linii melodice și ritmuri înflăcărate din muzica populară poloneză, bogat și colorat armonizate. Ambele concerte prezintă trăsături caracteristice concertului romantic, alături de teme de o poezie încântătoare sau de dans exuberant găsim

momente de juvenilă vigoare sau fior dramatic. Deși aparțin perioadei de tinerețe, ambele concerte dovedesc siguranța meșteșugului componistic, impunându-se de la început în repertoriul concertant prin pagini de un viguros dramatism, lirism elevat și pasaje de strălucitoare virtuozitate. Remarcăm o unitate de expresie prin înrudirea lor tematică și prin tehnica componistică. Deși sunt alcătuite din părți contrastante ca tempo, ele vădesc o înrudire prin mijloacele de exprimare, dar și o unitate de expresie. Ambele concerte prezintă ample expoziții tematice orchestrale, după care solistul intonează teme lirice, alternate cu pasaje de bravură. Dezvoltările nu sunt străbătute de confruntări și încleștări tematice, ci în ele alternează momente de intens lirism cu cele de strălucitoare virtuozitate. Părțile lente sunt pagini de profund lirism, cu teme în spiritul nocturnei, iar finalurile sunt strălucitoare rondo-uri cu elemente ritmico-melodice din folclorul polonez.

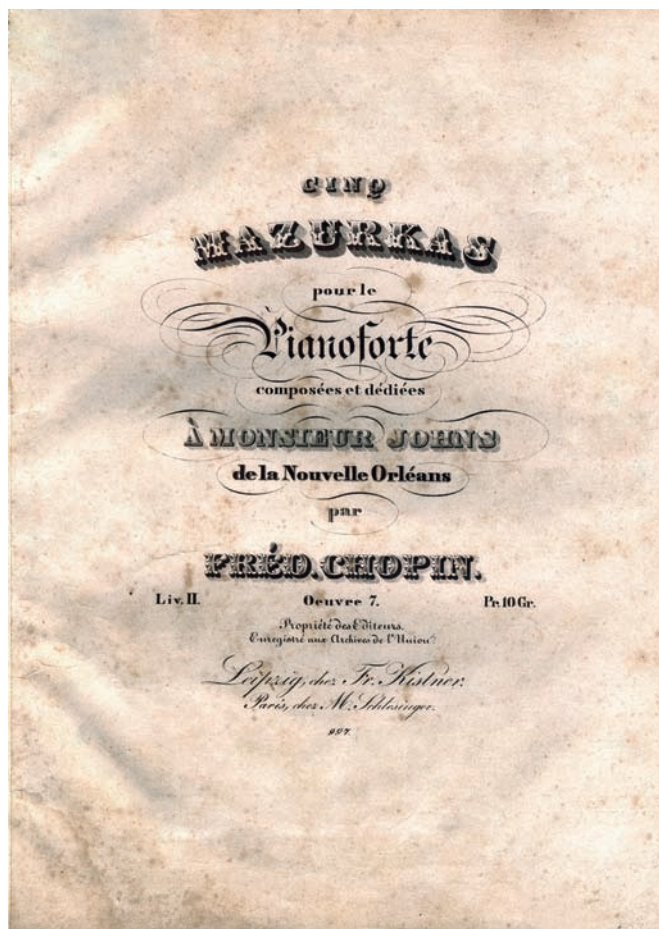

Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Limpezimea scriiturii pianistice și fondul emoțional romantic al muzicii lui Chopin pretind o justă interpretare. Interpretările romanțioase sau cu exagerări morbide, denotă o falsă înțelegere a muzicii sale. Nici interpretarea sentimentală dusă până la banal sau deformată haotic, nu pot realiza sonor imaginile concepute de Chopin, ci o tălmăcire în care balansul agogic și fluctuațiile dinamice se realizează cu grijă și cu o corectă înțelegere a conținutului. Ceea ce dă viață muzicii chopiniene este realizarea expresiei cu coloritul adecvat imaginilor sale sonore.

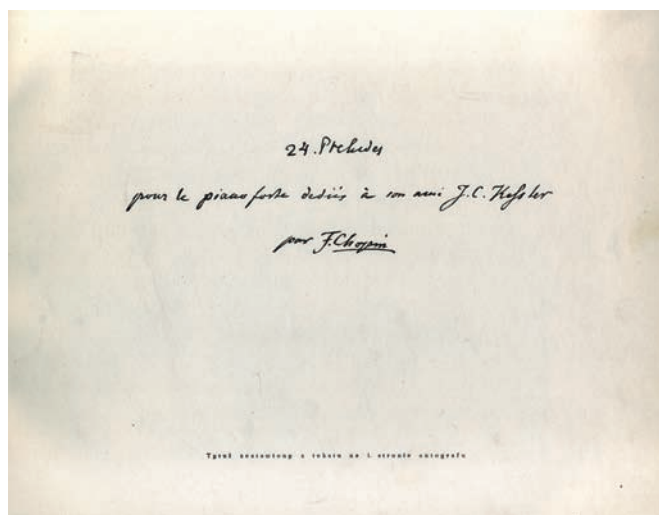

Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Chiar dacă a optat pentru forma miniaturală, n-a folosit structura șablon, ci a modificat-o prin dinamizări și concentrări, prin extensii sau interferări ale genurilor. Alături de Berlioz și Liszt, Chopin formează trinitatea romantică. El rămâne în istoria muzicii ca unul dintre marii melodiști cu o inepuizabilă inventivitate creatoare. Cantilenele sale nemuritoare alternează cu recitative dramatice sau cu melismatica operei, brodate pe o flexibilă ritmică și fascinantă armonii, ale căror cromatisme sparg baza diatonică, prefigurând subtilitățile armoniei impresioniste.

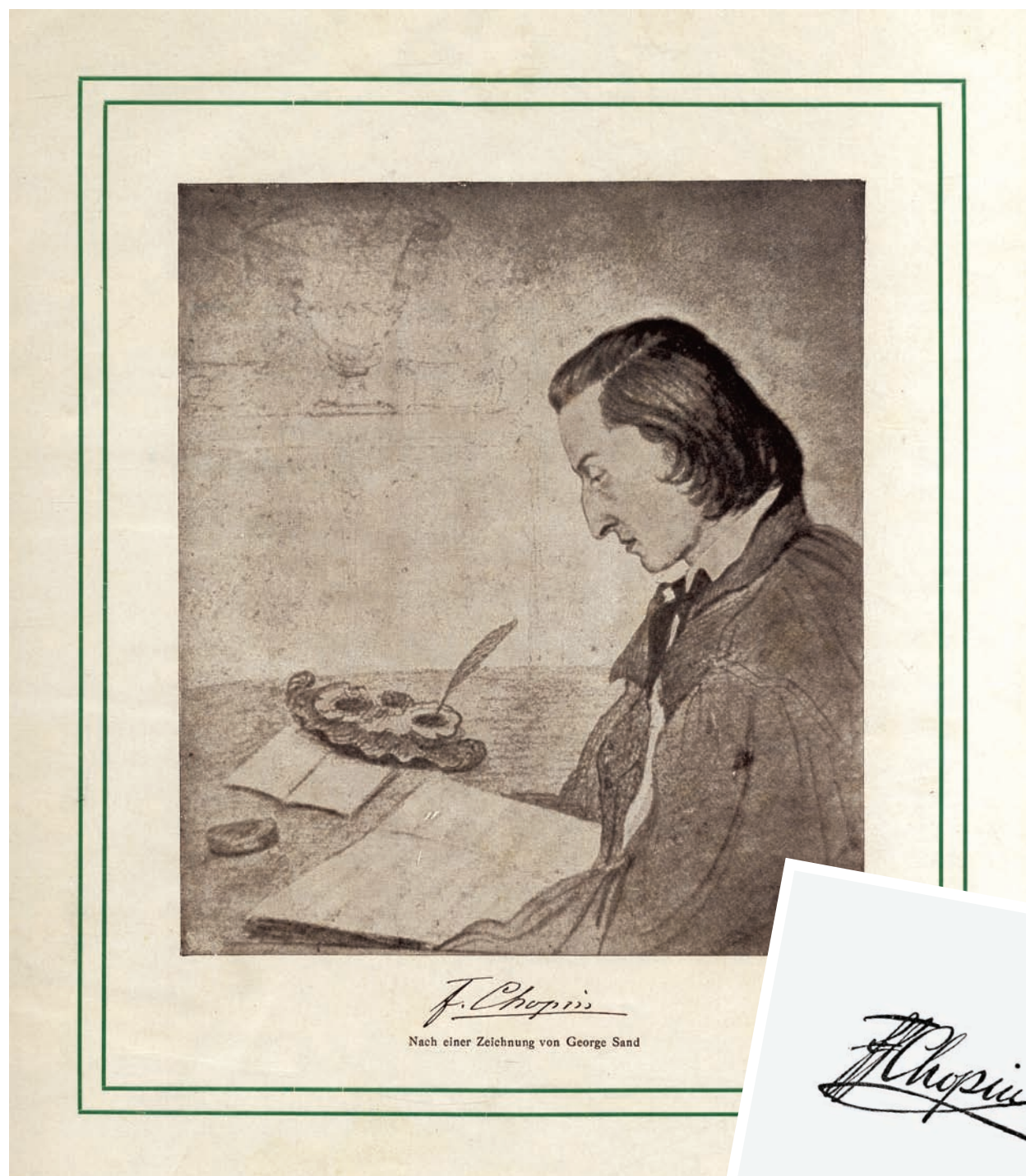
Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Chopin a murit pe 17 octombrie 1849 la Paris. Înfirmarea s-a desfășurat după un scenariu conceput de el,

și printre altele, în timpul ceremoniei, s-a cântat și Recviemul lui Mozart. Monumentul de pe mormântul lui Chopin a fost executat de ginerele lui George Sand, soțul Solangei. În satul său natal, Zelazowa Wola, au fost ridicate două monumente în amintirea lui, unul în 1894, celălalt în 1968. În 1948, casa natală a lui Chopin a fost transformată în muzeu. În amintirea marelui compozitor polonez s-au fondat mai multe societăți muzicale care îi poartă numele, iar începând din 1927 la Varșovia, din cinci în cinci ani se organizează Concursul Internațional de Pian Chopin.

Bibliografie:

1. BRUNEL, Pierre. *Aimer Chopin*. Lyon: Symétrie, 2010. 265 p. ISBN 978-2-914373-75-3
2. MANEA, Carmen Aurora. *Eternul Chopin : [studiu biografic]*. București: Editura Universității Naționale de Muzică, 2008. 375 p. ISBN 978-973-7857-98-9
3. PASCU, George; BOȚOCAN, Melania. *Carte de istorie a muzicii*. Vol. 1, Iași: Vasiliana '98, 2007. 377 p. ISBN 978-973-116-035-1

Sursa: Biblioteca Națională a României
Compartimentul Multimedia

Dionisie Fotino și cărțile sale, aflate în fondul Colecțiilor Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș

Gabriela TOMESCU

Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș. Secția Colecții Speciale

e-mail: gabitomescu74@gmail.com

Anul acesta se împlinesc 200 de ani de la trecerea în neființă a unuia dintre cei mai de seamă reprezentanți ai ultimei generații de învățați de sorginte bizantină, Dionisie Fotino (1777-1821).

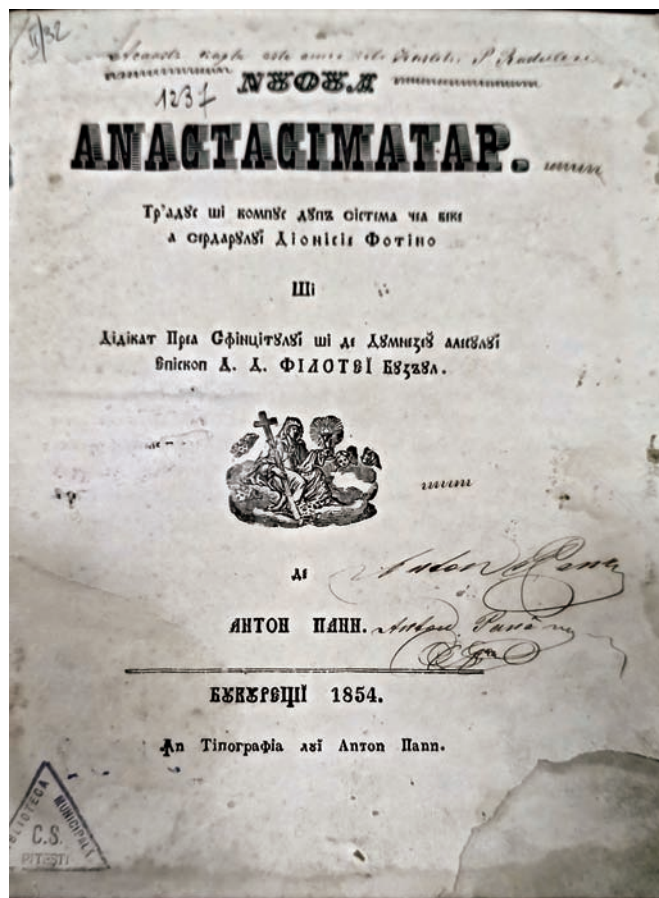
Istoric, muzician, exeget, pedagog, pictor și poet, originar din Grecia, cu numele Dionysios Foteinos Moraitis (în greacă: Διονυσίου Φωτεινού), acesta a fost unul dintre cei mai mari învățați greci care s-au stabilit în Țara Românească, în perioada 1796-1797.

Născut în 1777, în localitatea Patras din peninsula Peloponez (Grecia), el a deprins de mic plăcerea de a studia de la tatăl său, medicul sultanului Abdul Hamid I. Tatăl lui Dionisie, Atanasie, era pasionat deopotrivă și de muzică, fiind psalt al Marii Biserici din Constantinopol (azi Catedrala Sfânta Sofia). Talentul muzical l-a moștenit și Dionisie care, în copilărie, a învățat muzica bizantină de la tatăl său, iar mai târziu a urmat cursurile de muzică ale Școlii Patriarhale din Constantinopol, avându-i ca profesori pe renumiții Iacov Protopsaltul și Petros Vizantie.

După ce în 1797, s-a înscris la Academia Domnească din București, el a început să studieze pianul, tamburul și kemanul, cunoscând cu această ocazie - muzica clasică europeană.

Dionisie Fotino a fost numit, pentru scurt timp, profesor de muzică bizantină la Școala de pe lângă Mănăstirea Căldărușani, iar în perioada 1809-1816, la Academia Domnească din București, a predat muzică bizantină, pedagogie muzicală și a fost mentorul multor generații de studenți, între care s-au remarcat două dintre cele mai importante personalități ale muzicii bisericești românești: Anton Pann și Episcopul Chesarie al Buzăului.

Notația muzicală folosită de Dionisie Fotino este una de tranziție către notația hrisantică, iar stilul creațiilor sale muzicale este apropiat stilului compozitorilor constantinopolitani din secolul al XVIII-lea. Multe din lucrările sale muzicale au fost redată în „noua metodă” a notației bizantine de către Grigorie Protopsaltul, de Iosif Naniescu, de Macarie Ieromonahul, dar mai ales de ucenicul și prietenul său, Anton Pann, care, în 1854, la București tipărea în propria tipografie - Tipografia Anton Pann, în limba română, cu caractere chirilice: *Noul Anastasimatar, tradus și compus după sistema cea veche a serdarului Dionisie Fotino și dedicat Prea Sfințitului și de Dumnezeu alesului Episcop D.D. Filotei Buzăul*. Un exemplar al acestui volum se află în fondul Colecțiilor Speciale ale bibliotecii noastre, fiind un obiect de studiu valoros pentru profesorii și studenții de la facultățile de muzică și de teologie.

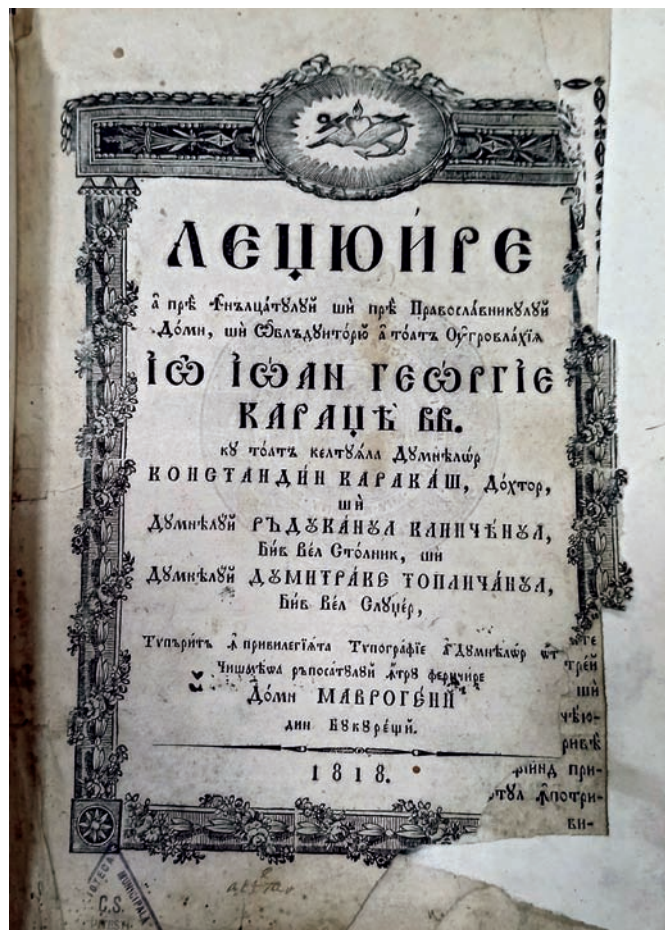
Noul Anastasimatar

Sursa: arhiva personală a autoarei

„Legiuirea Caragea” - un cod de legi, vechi de 203 ani

Datorită calităților și erudiției sale, Dionisie Fotino a intrat în atenția principelui fanariot Ioan Caradja <prin naturalizare, Ioan Caragea>, devenind al doilea secretar al acestuia. Alături de juriștii Athanasios Hristopoulos și Nestor Craiovescu, el a contribuit la redactarea Legiuirii Caragea - un cod de legi ce va sta la baza Codului Civil Român de mai târziu. Cartea intitulată: „//LEGIUIRE//a prea Înălțatului și prea Pravoslavnicului// Domn, și Oblăduitoriu a toată Ungrovlahia// IO IOAN GHEORGHE //CARAGEA VV.//cu toată cheltuiala Dumnealor//CONSTANDIN CARACAȘ, Dohtor, // și// Dumnealui RĂDUCANUL CLINCEANUL, // Biv Vel Stolnic, și// Dumnealui DUMITRACHE TOPLICEANUL, //Biv Vel Sluger, // Tipărită în privileghiata Tipografie a Dumnealor”

(București, 1818), se află expusă în expoziția permanentă a Secției Colecții Speciale a Bibliotecii Județene Argeș.

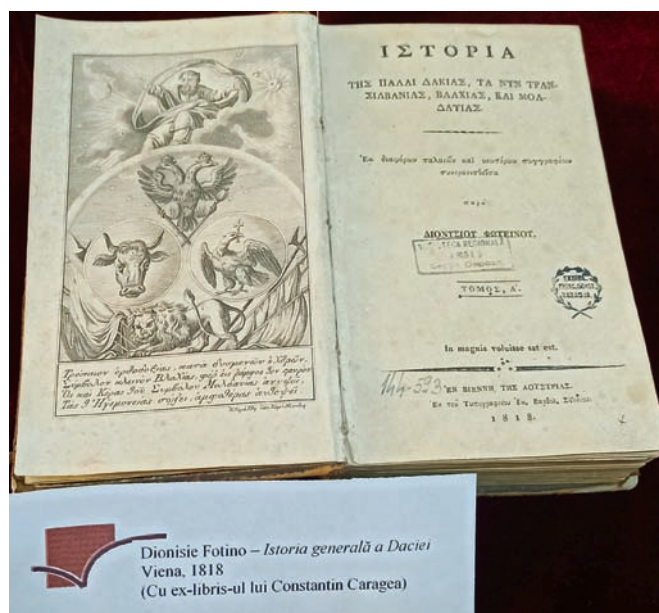
Legiuirea Caragea, pagina de titlu
Sursa: arhiva personală a autoarei

Tipărită pe hârtie filigran, în limba română cu caractere chirilice, cartea este legată în piele de culoare verde, imprimată cu chenar dublu și motive florale aurite, având pe coperta 1 un medalion central aurit („Sfânta cruce”), iar pe coperta 2 „Sfântul potir” (aurit). Forzațul este marmorat, dar ceea ce atrage atenția în mod special este ilustrația (de pe verso-ul foii de titlu) ce prezintă stema Țării Românești (9 x 9 cm), înconjurată de stemele județelor, dar și însemnarea: „Io Ioan Caragea VV cu mila lui Dumnezeu Domn a toată Țara Rumânească. 1812”.

Legiuirea Caragea. Ilustrația de pe pagina de gardă
Sursa: arhiva personală a autoarei

„Istoria generală a Daciei saŭ a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei”, scrisă Dionisie Fotino (tipărită la Viena, 1818) - aflată la loc de cinste în Secția Colecții Speciale

Istoria generală a Daciei
Sursa: arhiva personală a autoarei

Pasiunea pentru istorie și dragostea pentru țara în care a ajuns să se stabilească l-au determinat pe Dionisie Fotino să alcătuiască o lucrare, de mare amploare, pe care nimeni până atunci nu se mai gândise s-o elaboreze: „Istoria generală a Daciei saŭ a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei”, lucrare în trei volume, ce prezintă, în mod concentrat, istoria acestor meleaguri de la întemeierea Daciei până la începutul secolului al XIX-lea.

Pentru elaborarea acestei lucrări, Dionisie Fotino a avut sprijinul boierului Iordache Filipescu, care i-a pus la dispoziție toate documentele de care avea nevoie, ajutându-l și cu publicarea acestei lucrări. Intitulată ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙ ΔΑΚΙΑΣ, ΤΑ ΝΥΝ ΤΡΑΝΣΙΛΒΑΝΙΑΣ, ΒΛΑΧΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ („Istoria generală a Daciei saŭ a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei”), ea a fost publicată, pe cheltuiala autorului, dar și a boierului Filipescu, la Viena, în 1818.

Un exemplar al acestei lucrări se află la loc de cinste în Secția Colecții Speciale a Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș. Cartea (tomul A) are 321 de pagini și este tipărită în limba română cu caractere chirilice. Este legată în piele, având la cotor ornamente florale aurite. Starea de conservare a volumului este bună, având în vedere vechimea de două secole a acestuia: pielea este puțin roasă la cotor, iar filele ușor îngălbenite.

Ceea ce atrage atenția, încă de la început, este o ilustrație aflată pe pagina de gardă, ce prezintă acvila bicefală rusească ce ține în gheare cele două steme: stema Țării Românești și stema Moldovei, toate acestea fiind ocrotite de puterea divină.

„Istoria generală a Daciei saŭ a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei” (Tomul A) este structurată în trei părți. Partea primă sau Epoca I prezintă istoria dacilor înainte de Hristos, până la Traian, Partea a doua sau Epoca a II-a, ne relatează evenimentele istorice, de la anul 106 d.Hr. până la strămutarea coloniilor romane peste Dunăre în Moesia, sub împăratul Aurelian (285 d.Hr.), iar Partea a treia sau Epoca III,

de la 285 d.Hr până la întemeierea Țării Românești, sub Radu Negru și, respectiv, a Moldovei sub Dragoș Vodă, precum și istoria românilor din Moesia și a Imperiului Româno-Bulgar.

Dincolo de caracterul științific și riguros al lucrării, răzbate și un sentiment de dragoste pentru țara care l-a adoptat, dar și pentru locuitorii săi: „Românii în genere sunt înalți la statură, bine făcuți, frumoși la figură, cu multă inteligență și cu constituție sănătoasă... Ei sunt oameni foarte buni, liniștiți, supuși și războinici virtuoși...”

Ca element de bibliofilie ce caracterizează volumul nostru este ex-librisul - ștampilă al principelui fanariot Ioan Constantin Caradja, scris cu cerneală neagră: „EX BIBL. PRINC. CONST. KARADJA”, aflat pe pagina de titlu.

Valoarea istorică și bibliofilă a acestui volum îl face un obiect de studiu valoros atât pentru filologi, cât și pentru istorici.

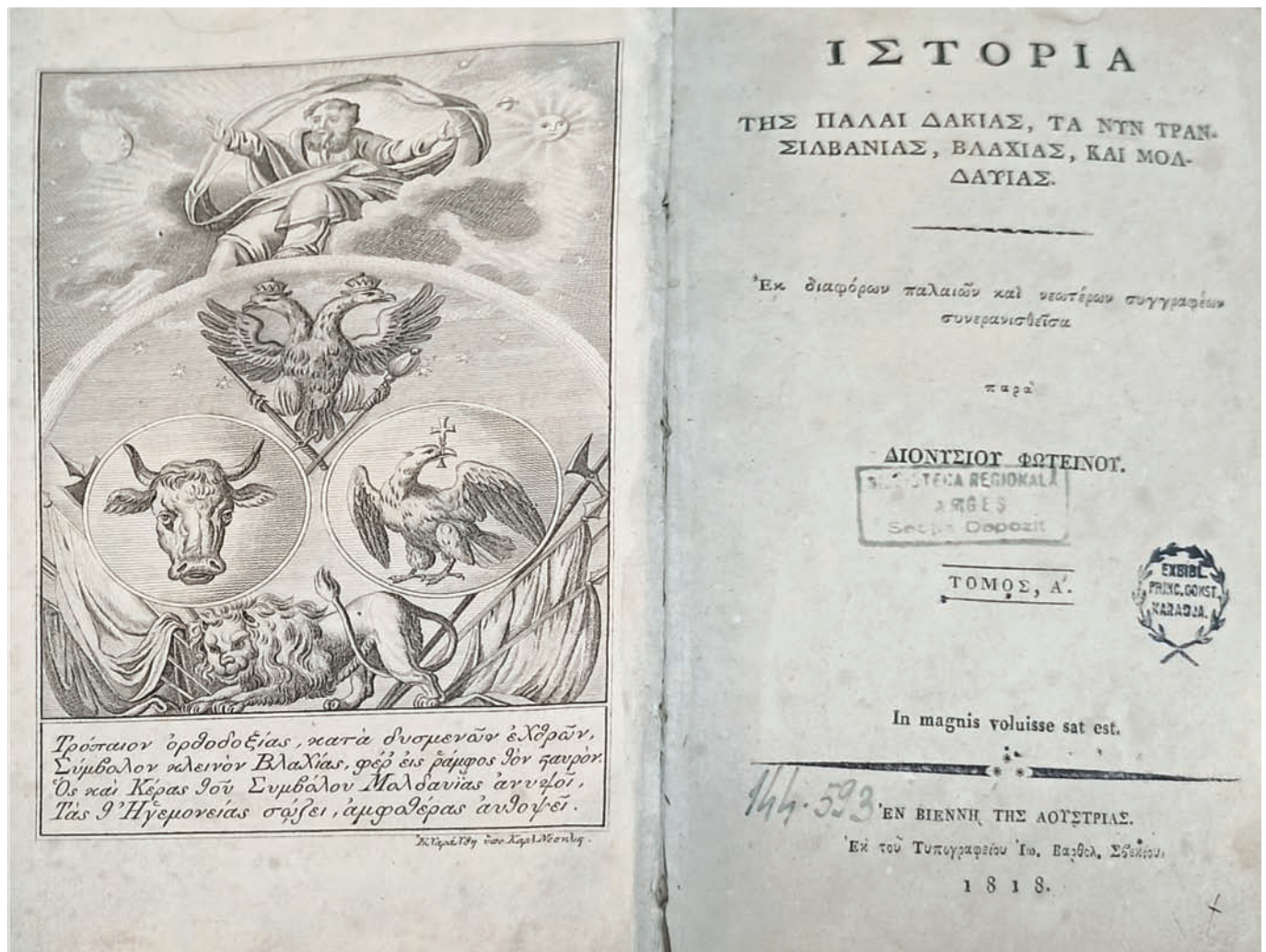
De menționat este faptul că, ulterior, această lucrare a fost tradusă din limba greacă de George Sion și tipărită la București, în 1859, în grafie mixtă latină și slavonă.

Ocazia a fost una specială - Unirea Principatelor Române (Moldova și Țara Românească), lucru pe care traducătorul l-a și amintit în *Prefață*, menționând că dedică această lucrare: „Deputaților Români din Moldova și Țiéra Muntenésca carii cu votul lor din 5-24 Ianuaru 1859 au unitu Țierile Române, alegându unu singuru domnitoriu pe Măria Sa Alessandru Ioan I [...]”.

Prin operele sale istorice, literare și muzicale, precum și prin funcțiile politice și administrative pe care le-a deținut (vătaf al Divanului, ispravnic, mare serdar), Dionisie Fotino, de la a cărui moarte se împlinesc, anul acesta, două secole, trebuie să rămână în memoria noastră ca unul dintre cei mai luminați învățați care au trăit în Țara Românească.

Bibliografie:

TUDOR, Margareta. *Catalogul cărții vechi românești din Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș*. Pitești: Editura Tiparg, 2016, p. 106-107.

Ilustrația de pe pagina de gardă, *Istoria generală a Daciei*
Sursa: arhiva personală a autoarei

Specific național românesc și universalitate. Manuscrisele lui Octavian Goga

Cristina Marinescu

Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale

e-mail: cristina.marinescu@bibnat.ro

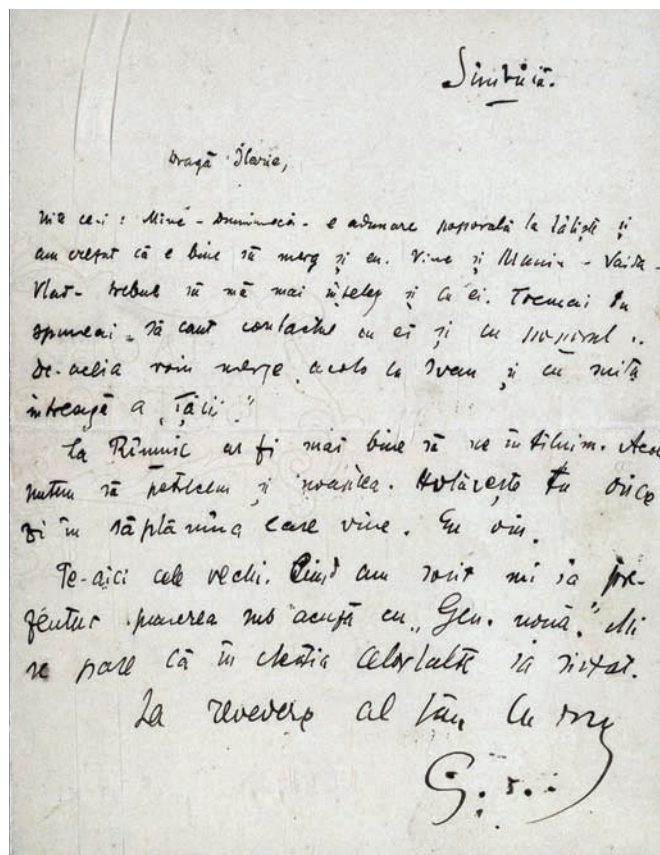
În contextul internațional actual, cu raccourci-ul distanțelor fizice dintre națiuni, ceea ce aduce cu sine apropierea culturală și spirituală, este fundamental ca fiecare comunitate să aibă o conștiință cât mai clară a particularităților sale în comunicarea cu ceilalți. Așa cum fiecare individ are o personalitate proprie, rod complex al împlinirii moștenirii genetice cu mediul în care se dezvoltă, fiecare popor are un specific național, dat de istoria sa, combinată cu tendințele înnăscute ale populației respective.

Specificul național românesc, insuficient prețuit astăzi pe scena internațională, constă într-o propensiune clară spre reflecția de maximă generalitate, care oscilează între filosofia de bună calitate și preocuparea religioasă. În decursul timpului, acest lucru i-a imprimat culturii noastre o tendință de tristețe cu accente metafizice, care nu înseamnă abdicare de la lupta cu adversitățile de orice natură, ci conștiința clară a faptului că ne naștem într-o lume precară, anticameră a unei realități mai înalte. Nicăieri nu se vede atât de bine melancolia existențială ca în poezia clasică românească.

Dacă Eminescu constituie modelul suprem al culturii noastre, cu interesul său pentru filosofie și un oarecare pesimism structural, un poet precum Octavian Goga, considerat al doilea ca importanță de către George Călinescu, ilustrează cele de mai sus prin opera sa, prea puțin cunoscută publicului larg. Școala a sădit în mintea unor generații imaginea unui autor care cântă cu predilecție munca fizică a țăranilor, când de fapt Goga îi vede pe oamenii simpli în aura blândă a religiozității, în maniera tablourilor lui Jean François Millet. Mai mult decât atât, Goga a scris minunate poezii de dragoste, și nu este reductibil nici măcar la acel mesianism despre care s-a scris.

Născut la 1 aprilie 1881, la Rășinari, fiu de preot, Goga a făcut studiile liceale la Sibiu și Brașov, publicând din 1897 numeroase poezii în reviste din Ardeal („Familia”, „Tribuna literară”, „Revista ilustrată”). A urmat cursurile universitare la Facultatea de litere și filosofie din Budapesta și și-a încheiat studiile în 1904 la Berlin. A publicat, în decursul timpului, numeroase articole în sprijinul cauzei nației române, a editat reviste precum „Luceafărul” și „Țara noastră”, s-a implicat activ în politică, fiind chiar prim ministru în 1937-1938, orientarea sa fiind de dreapta spre extrema spectrului politic. Ca literat, a impresionat mediul artistic românesc cu volumele sale de poezii („Din larg”-1939, „Cântece fără țară”-1916, „Din umbra zidurilor”-1913, „Ne cheamă pământul”-1909 ș.a.), dar și cu piesa de teatru „Domnul notar”, jucată la Teatrul Național în 1914. A tradus cu talent din Petöfi, Ady Andre și Imre Madách. S-a mutat la cele veșnice în 7 mai 1938.

Oamenii de bună factură intelectuală și cu studii solide, cum e cazul lui Octavian Goga, manifestă în toate aspectele vieții lor, de la cele culturale și politice, până la cele personale, o anumită exigență, care îi face să producă lucrări intelectuale și relații interumane de o anumită calitate. E drept că în cazul lui Goga, unele aspecte ne pot apărea azi discutabile, dar trebuie văzute viața și opera lui în contextul aceluși moment istoric. Ele devin vizibile cercetătorului care se apleacă asupra documentelor scrise de mâna marelui poet, aflate în colecția Cabinetului de Manuscrise de la Biblioteca Națională a României.

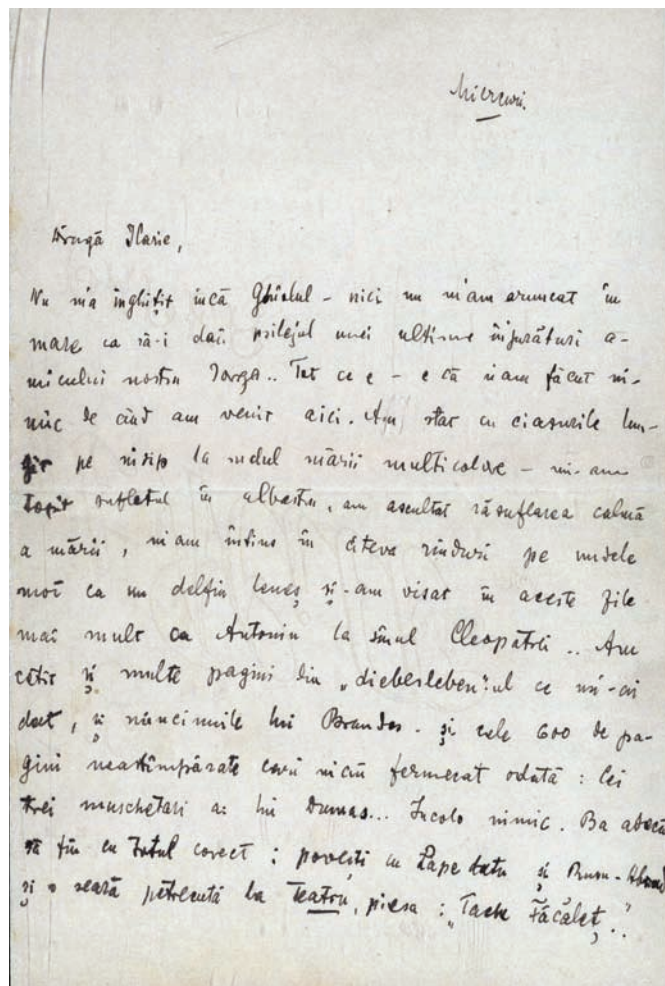

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale.
Cabinetul Manuscrise

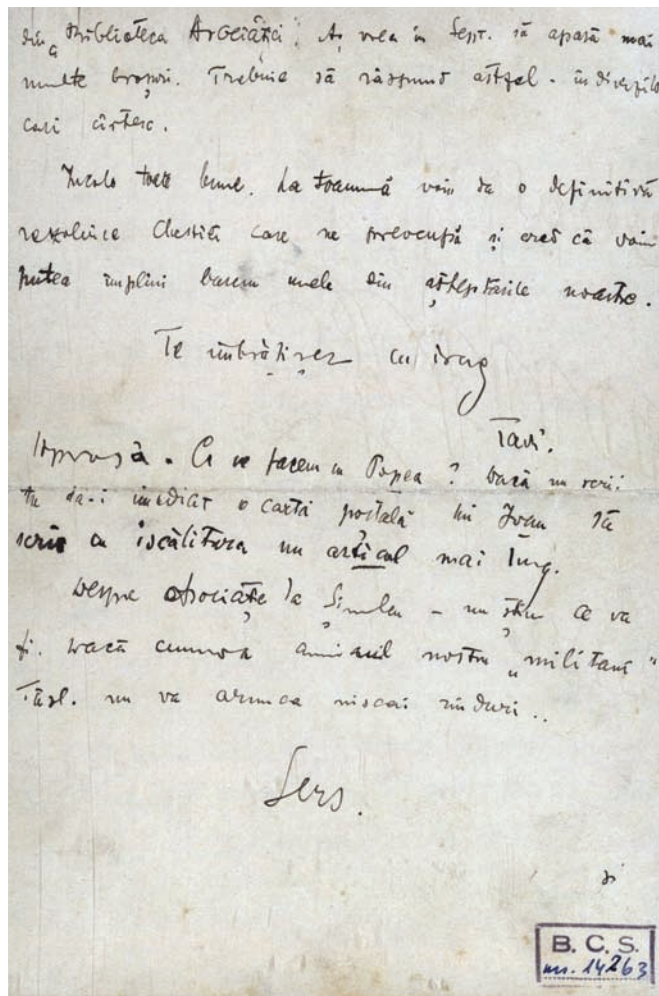
Manuscrisele lui Goga cuprind: documente de corespondență (având ca destinatari membri ai familiei sale, confrăți literari, precum Ilarie Chendi, personalități politice, precum Iuliu Maniu etc.); opere literare originale („Domnul notar”, piesă în trei acte; poeziile „Doina”, „Corabia fără catarg”, „Mortua est. Rapsodie fără rimă” ș.a.); traduceri („Tragedia omului”, de Imre Madách; din Petöfi, Carducci, Ada Negri); manuscrise fragmentare, cu

frânturi de poezii, texte în proză, scheme de posibile opere literare, bibliografie literară etc.

Aceste texte întregesc imaginea marelui poet. Deosebit de interesante sunt, de exemplu, scrisorile sale către Cella Delavrancea, marea pianistă, din perioada 1914-1915, care mărturisesc o iubire delicată și în același timp profundă în seriozitatea sa, care îi provoacă efuziuni lirice, parcă fără curajul de a-și declara mai simplu sentimentele. Semnate „Pribeagu”, cuvânt drag lui Goga, care îl folosea adesea în poeziile sale, scrisorile ni-l arată oarecum timid și înclinat spre idealizarea persoanei feminine. Alte texte, unele dintre ele tot corespondență, conțin aprecieri politice și oglindesc starea de spirit a elitelor românești din perioada 1914-1938. Un manuscris conține o relatare a întâlnirii sale cu Aurel Vlaicu și ideea că visul cel mai frumos îl plătim cel mai scump. În altul, intitulat „Poșta redacției”, probabil din vremea când poetul era editor la revista „Luceafărul”, se refuză publicarea poeziilor unui tânăr, deși ele sunt „frumusele”, deoarece se așteaptă creații viitoare, care să arate mai clar talentul. Un manuscris conține însemnări de idei pentru articole de ziar referitoare la înființarea unei universități românești în Ardeal. Manuscrisul intitulat „De la noi. Mitrul juratul” tratează în mod critic despre moravurile electorale în Ardeal. Nu lipsesc scrisorile prin care recomandă pe cineva unor terți, de pildă, pe un confrate pe care l-ar putea ajuta financiar Alexandru Rosetti, directorul Revistei Fundațiilor Regale, sau scrisoarea către Horea Teculescu, directorul Liceului de băieți „Principele Nicolae” din Sighișoara, căruia îi trimite pe protejatul său, care are iar corijențe.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul Manuscrise

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul Manuscrise

Toate aceste documente compun un portret expresiv și clar al omului, poetului și politicianului Octavian Goga. Din păcate, spre deosebire de muzica instrumentală, poezia nu este un limbaj universal - ea necesită traducere pentru a deveni accesibilă membrilor altei nații, iar traducerea sfârșimă de cele mai multe ori versurile. Însă opera lui Goga rămâne actuală, prin spiritul său adânc religios, prin încrederea în virtuțile nației, prin excelența expresiei literare. Manuscrisele sale sunt o mărturie peste timp, dovada profunzimii structurale a sufletului românesc.

Bibliografie:

1. Dicționar de literatură română. Coord. Dim. Păcurariu. București: Editura Univers, 1979
2. Octavian Goga: Wikipedia, enciclopedia liberă. Disponibil pe internet la adresa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Octavian_Goga

Biblioteca Națională din Qatar (I)

Dr. Raluca MAN

Biblioteca Națională a României. Biroul Editorial

e-mail: raluca.man@bibnat.ro

I. Scurt istoric, context cultural, Education City

Situată în inima districtului Education City¹, clădirea Bibliotecii Naționale din Qatar a fost proiectată conform celor mai recente tehnologii pentru a fi destinația socială preferată pentru toți locuitorii din Qatar², un loc care le oferă atmosfera și clima adecvate pentru schimbul de idei, învățare și interacțiune comunitară. Biblioteca Națională din Qatar este o organizație non-profit, sub umbrela Fundației Qatar pentru Educație, Știință și Dezvoltare Comunitară. Planurile pentru noua bibliotecă națională au fost anunțate de Sheikha Moza bint Nasser, președintele Fundației Qatar³, la 19 noiembrie 2012, în cadrul unei ceremonii de sărbătorire a 50 de ani de existență a Bibliotecii Dar Al Kutub din Doha, una dintre primele biblioteci publice din regiunea Golfului Persic (fondată la 29 decembrie 1962) și care, până atunci, fusese considerată bibliotecă națională din Qatar.

Biblioteca Națională din Qatar își propune să aibă un triplu rol: bibliotecă națională, bibliotecă universitară la nivel de cercetare și bibliotecă publică centrală metropolitană dotată pentru era digitală:

- în calitatea sa de bibliotecă națională, astfel cum este definită de UNESCO, colectează și oferă acces la cunoștințe globale, inclusiv conținut și materiale relevante pentru Qatar și regiune;

- ca bibliotecă universitară și de cercetare, susține educația și cercetarea la toate nivelurile;

- ca bibliotecă publică centrală modernă, oferă servicii și resurse de bibliotecă pentru a satisface interesele de lectură și pentru a promova alfabetizarea informațională a publicului larg. În plus, odată cu deschiderea noii clădiri, servește și ca loc de întâlnire comunitară.

De ce integrarea completă a diferitelor funcții de bibliotecă a fost opțiunea preferată pentru Qatar? Într-un moment în care cea mai mică bibliotecă digitală dintr-o zonă îndepărtată poate oferi acces la informații și la colecțiile celor mai mari biblioteci din lume, s-a decis că trebuie depășit momentul în care trebuie separate bibliotecile academice, bibliotecile de cercetare și bibliotecile publice și trebuie avut în vedere un concept nou care să înglobeze oferirea unui serviciu integrat, unificat cu un conținut adaptat nevoilor utilizatorilor. Biblioteca Națională din Qatar a avut șansa istorică de a concepe și construi, „de la zero”, prima bibliotecă complet integrată. Repere pentru acest tip de integrare cu exemple convingătoare se găsesc în Singapore și Montreal pentru combinarea bibliotecii naționale

cu cea a bibliotecii publice, iar în Islanda și Danemarca pentru combinarea bibliotecii naționale cu cea universitară. Există alte exemple în care funcțiile academice și cele publice sunt combinate într-o singură unitate. Dar, comparativ cu majoritatea exemplurilor, Biblioteca Națională din Qatar are mai mult: un concept complet integrat, de la arhitectură până la colecții, spații și servicii.

În loc să separe colecțiile științifice, de cercetare, educaționale și generale, planul a fost de a oferi o soluție flexibilă, integrată pe rafturi, unde utilizatorul bibliotecii poate să utilizeze, cu ușurință, ceea ce dorește. Arhitectura inovatoare permite prezentarea unei colecții integrate pentru cercetare, educație, loisir iar dotările tehnologice de ultimă generație și accesul printr-un cod unic permit utilizarea tuturor serviciilor electronice ale unei biblioteci moderne, pe dispozitive mobile care sunt la îndemâna tuturor.

Sursa: https://www.researchgate.net/figure/A-Diagram-showing-Qatar-National-Development-Framework-hierarchy-and-the-relation-with_fig4_336284656

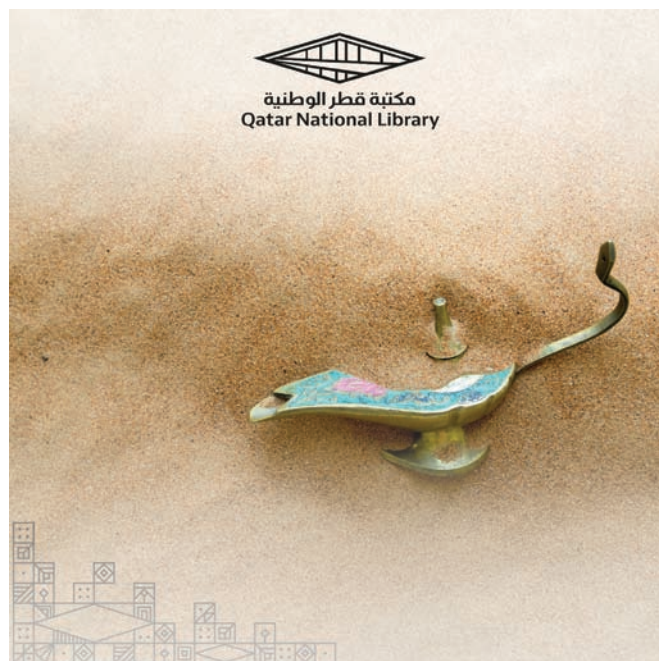
Conform raportului The Global State of Digital 2021⁴ publicat de Hootsuite și analizând profiluri detaliate din peste 230 de țări și teritorii din întreaga lume, putem înțelege mai ușor contextul în care a fost luată o astfel de decizie în Qatar, stat care s-a clasat pe primul loc la nivel mondial în adoptarea internetului. În 2012, potrivit aceleiași surse, Qatarul se plasa pe locul 10 în lume, preponderente fiind activitățile de tip e-mail, descărcare de muzică și filme, vizionare de videoclipuri, cele mai populare utilizări fiind reprezentate de căutarea de bunuri și servicii. În acest context, anticipând nevoile de informare ale populației qatareze, tendințele, evoluția tehnologiei și adoptarea acesteia, strategia propusă de agenda digitală a Qatarului a fost una vizionară. Cu o populație de 2,91 milioane în ianuarie 2021, peste 99% din populația Qatarului trăiește în zonele urbane și 2,88 milioane de utilizatori de internet au fost înregistrați în Qatar în ianuarie 2021, o creștere de 29.000 între 2020 și 2021. Alte țări cu 99% adoptare a internetului sunt Bahrain, Islanda, Kuweit, Norvegia și Emiratele Arabe Unite.

Raportul Hootsuite a afirmat, de asemenea, că statul Qatar are 2,87 milioane de utilizatori de social media, echivalent cu 98,8% din populația totală din ianuarie 2021. Conexiunile mobile ale Qatarului au crescut cu 35.000 (+ 0,8%) între ianuarie 2020 și ianuarie 2021, ridicând conexiunile la 4,67 milioane și 160,6% din populație. Se arată că cifrele conexiunilor mobile depășesc populația totală, deoarece multe persoane folosesc mai multe conexiuni mobile. Peste 70% din populație folosește conexiuni preplătite, în timp ce mai puțin de 29% folosesc conexiuni postplătite, conexiunile în bandă largă variind de la 3G la 5G acoperind 87% din populație. În ianuarie 2021, populația Qatarului era de 2,91 milioane locuitori, crescând cu 49 de mii (+ 1,7%) între ianuarie 2020 și ianuarie 2021. 24,9% din populația Qatarului este de sex feminin, în timp ce 75,1% din populația sa este de sex masculin. 99,3% din populația Qatarului locuiește în centre urbane, în timp ce 0,7% locuiește în zonele rurale.

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/3135920096470856>

Construirea și dezvoltarea unei biblioteci ultra moderne și super tehnologizată a fost foarte importantă într-o țară precum Qatar, care a trebuit să pună la dispoziție cât mai multe colecții de materiale și conținuturi, pe cât posibil în format digital și care, grație proiectelor ample de digitalizare, a reușit să le furnizeze pentru a satisface nevoile cetățenilor, anterior inaugurării clădirii Bibliotecii Naționale din Qatar. Accesul gratuit la toate tipurile și nivelurile de materiale de bibliotecă, abordate și concepute într-o clasificare unică la raft sau într-o singură aplicație oferă o alegere mai bună pentru toată lumea și va îmbunătăți experiența și utilizarea bibliotecii. Colecția integrată va educa oamenii despre posibilitățile pe care le au și le va oferi oportunități pe care le-ar fi pierdut, altfel, într-un sistem distinct, separat, neunificat.

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/2963543557041845>

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/2112635888799287>

În aprilie 2012, Claudia Lux, președinte IFLA (2007-2009), a fost numită de Fundația Qatar pentru a fi directorul proiectului bibliotecii și a supravegheat, inițial, lansarea acesteia ca bibliotecă digitală. Între timp, a început construcția unei noi clădiri pentru biblioteca din Education City.

În octombrie 2016, dr. Sohair Wastawy a fost numită director executiv al Bibliotecii Naționale din Qatar, căreia i-a adus 30 de ani de experiență managerială în bibliotecă, practicând și predând biblioteconomie în Egipt, Arabia Saudită și Statele Unite ale Americii. Doamna Wastawy și-a început cariera în bibliotecă la Biblioteca Universității din Cairo (Egipt), și a predat biblioteconomie în primul program de bibliotecă pentru femei din Arabia Saudită. Deține un doctorat în arte în bibliotecă și managementul informațiilor de la Simmons College din Boston (Massachusetts), precum și un master în biblioteconomie și știința informării, obținut la Universitatea Catolică din America din Washington, DC. Înainte de noul său rol, doamna Wastawy a fost decan al bibliotecilor la Institutul de Tehnologie din Florida, decan al bibliotecilor universitare la Universitatea de Stat din Illinois, decan al Institutului de Tehnologie din Illinois (Chicago), în perioada 1988-2004, și a fost primul bibliotecar șef pentru noua Bibliotheca Alexandrina din Egipt.

Sursa: <https://qatar.vcu.edu/news/vcuqatar-presents-preserving-cultural-heritage>

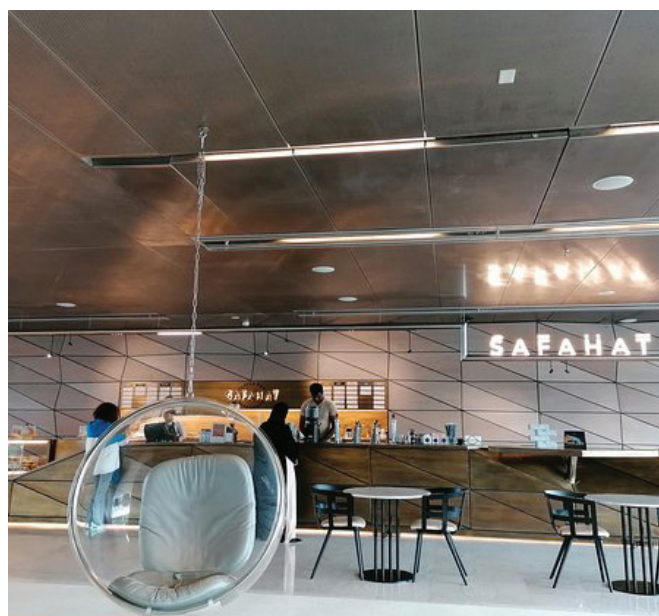
Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/2666463100083227>

La 16 aprilie 2018, Biblioteca Națională din Qatar a organizat ceremonia oficială de inaugurare, eveniment la care Alteța Sa Emirul Șeicul Tamim bin Hamad al-Thani a pus pe rafturile bibliotecii cartea cu numărul de inventar un milion.

Sursa: <https://m.gulf-times.com/story/589318/Emir-opens-Qatar-National-Library>

Biblioteca a lansat un concurs în care membrii Fundației Qatar ar putea găsi un nume cât mai potrivit viitoarei cafenele. Numele ales de participanți pentru cafenea este „Safahat”, care în limba arabă înseamnă „pagini”. Cafeneaua s-a deschis și a început să servească publicul la sfârșitul lunii septembrie 2018.

Sursa: https://www.tripadvisor.com/Restaurant_Review-g294009-d19455254-Reviews-Safahat_Coffee_Bar_Bakehouse-Doha.html

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/3303824536347077>

II. Concept: construcție, arhitectură, inovație

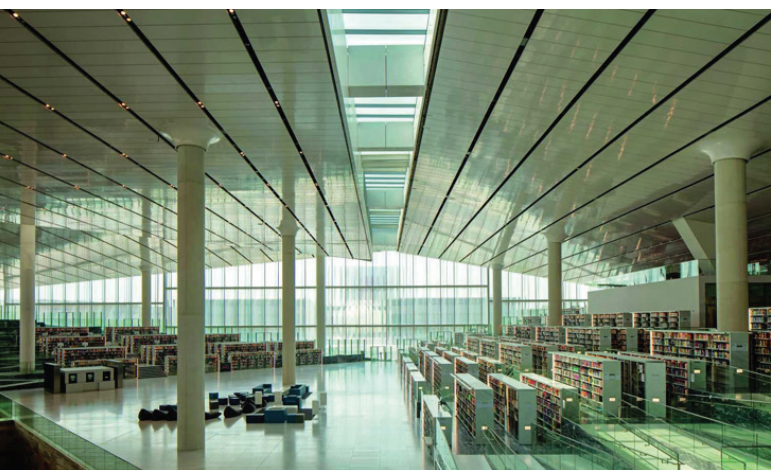
Biblioteca Națională din Qatar se află la câțiva pași de clădirea Fundației Qatar. Forma sa unghiulară, alungită, se ridică pe două laturi pentru a forma fațade vitrate în formă de diamant, având două intrări - una dintre ele funcționând ca un spațiu social umbrit, cealaltă ca o curte interioară decorativă, cu plăci verticale neregulate de travertin. Clădirea se întinde pe 138 metri lungime iar în jurul acesteia sunt grupați salcâmi și plante de agave tolerante la secetă.

Sursa: <https://www.iloveqatar.net/news/general/five-fascinating-facts-about-the-qatar-national-library>

Clădirea de 45.000 de metri pătrați îi îndeamnă pe vizitatori să exploreze evoluția cunoștințelor din trecut până în prezent. Proiectată de arhitectul de talie mondială Ram Koolhaas⁵, construcția asigură un echilibru între disponibilitatea și accesibilitatea conținutului de cunoștințe, pe de o parte, și păstrarea și conservarea acestui conținut, pe de altă parte. Spațiile sunt distribuite astfel:

- colecții: 21.000 m²
- spații destinate lecturii: 3500 m²
- spații expoziționale: 1500 m²
- spații ocupate de administrație și birouri: 3.000 m²
- biblioteca pentru copii: 800 m²
- restaurant: 600 m²
- spații special amenajate pentru evenimente: 600 m²

Sursa: <https://www.timeoutdoha.com/aroundtown/features/84800-quick-guide-qatar-national-library>

Proiectul lui Koolhaas este un edificiu al cunoașterii iar designul clădirii seamănă cu două bucăți de hârtie suprapuse, pliate în diagonală la colțuri și ridicate pentru a crea o structură asemănătoare cochiliei, închizând interiorul în plan deschis. Koolhaas a descris proiectul astfel: „Am început cu un pătrat, apoi am ridicat două colțuri. Structura rezultată apare ca un afloriment stâncos în mijlocul unui peisaj bizar de cratere și movile false care s-ar putea potrivi la fel de ușor pe Lună ca în acest cadru deșertic. Coloane masive, de aproape 4 metri lățime, ies din betonul clădirii - unde se află intrarea principală - pentru a susține întreaga structură și întinderile sale înclinate de 80 metri. Încurjurând exteriorul, biblioteca își schimbă aspectul din diferite unghiuri - colțurile ciupite fiind, fără îndoială, aspectul cel mai interesant, unde clădirea se întâlnește cu solul opus acelor colțuri”⁶.

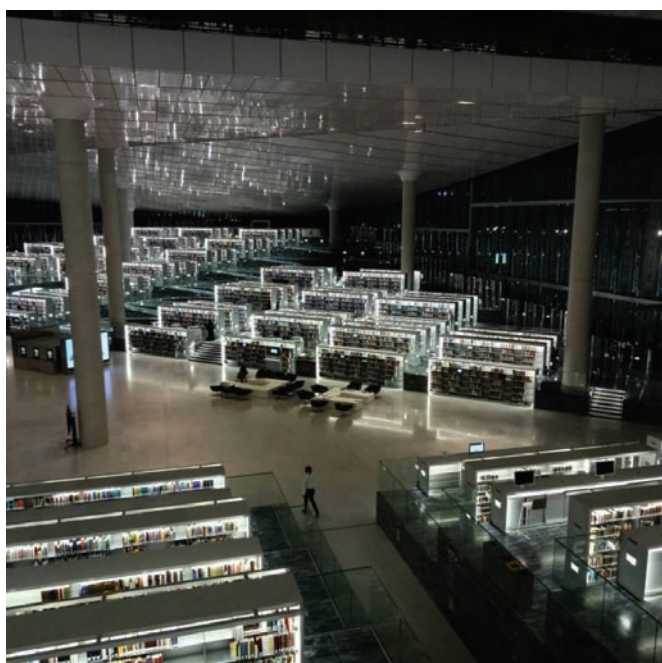
Sursa: <https://architecturepin.com/pin/3941/>

La parter, pășind prin intrarea principală, se deschide un spațiu imens; practic, clădirea este construită ca o cameră mare cu trei terase principale. Marginile clădirii sunt ridicate de la sol, creând trei culoare care găzduiesc colecția de cărți și, în același timp, închid un spațiu triunghiular central. Această configurație permite vizitatorului să acceseze clădirea din centrul acesteia, mai degrabă decât să intre cu greu în perimetru. În ciuda adâncimii sale, lumina naturală umple spațiul prin fațada de sticlă ondulată, iradiind de pe panourile reflectorizante din aluminiu din tavan și de pe podelele de marmură.

Sursa: https://www.archdaily.com/892727/qatar-national-library-oma/5adf431cf197ccea01000065-qatar-national-library-oma-photo?next_project=no

Intrarea duce imediat în inima bibliotecii, cu întreaga topografie a interiorului la vedere, răspândită de jur împrejur. Oriunde te uiți, există cărți. De fiecare parte, rafturi iluminate se ridică până la colțurile superioare ale clădirii, ca dealuri care se rostogolesc, intercalate cu platforme și intersecții pentru lectură, odihnă și socializare. În mijloc este o vale, un gol adânc de 6 metri înbrăcat în travertin bej care seamănă cu o săpătură arheologică, ale cărei ziduri scufundate sugerează groapa excavată a Colosseumului din Roma. Spațiul vast și înclinat pare mai degrabă o arenă decât o bibliotecă. De fapt, unul dintre planurile timpurii ale OMA pentru spațiul central inferior a inclus programarea pentru evenimente sportive. În prezent, în acest spațiu sunt păstrate manuscrise rare și sunt montate expoziții; este „biblioteca patrimoniului”, o colecție publică de peste 50.000 de cărți, imagini, manuscrise și hărți din Orientul Mijlociu și din lumea islamică, o mare parte fiind deja digitalizată.

Sursa: https://www.archdaily.com/883483/omas-qatar-national-library-opens-to-the-public/5a061706b22e3824ce0000a2-omas-qatar-national-library-opens-to-the-public-image?next_project=no

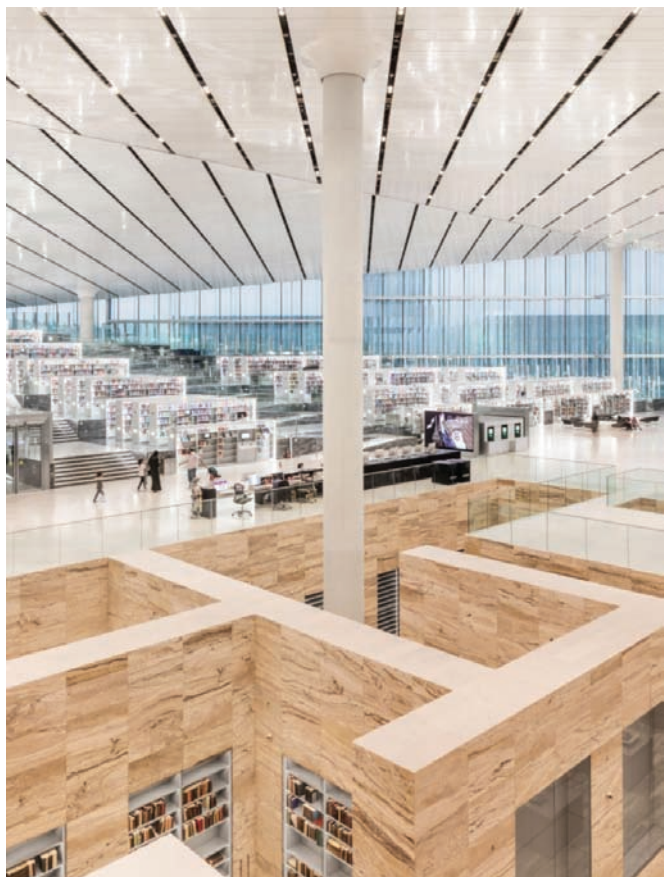
Sursa: https://www.archdaily.com/883483/omas-qatar-national-library-opens-to-the-public/5a061706b22e3824ce0000a2-omas-qatar-national-library-opens-to-the-public-image?next_project=no

Partea interioară principală a fost concepută pentru a permite unei cantități precise de lumină naturală să intre în holul bibliotecii, simbolizând cunoștințele care leagă biblioteca de lumea exterioară. Fațada din sticlă ondulată oferă lumină naturală perfectă, optimă lecturii, activităților de comunicare și interacțiune socială. Rafturile par a ieși din pământ, proiectate ca și cum ar fi integrate, în mod firesc în clădire, cu referire la valoarea exaltată a cărților în cultura qatarezeilor. Acestea sunt menite să facă parte din construcție atât din punct de vedere al materialității, fiind realizate din aceeași marmură albă ca și pardoselile, cât și din infrastructură - încorporând iluminat artificial, ventilație și sistemul de returnare a cărților.

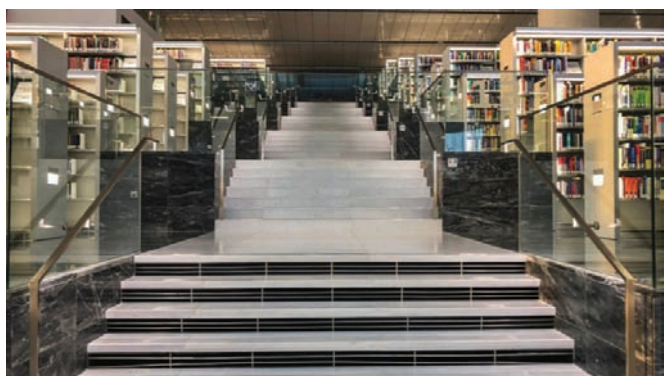
Sursa: <http://thelifepile.com/2018/04/17/qatar-national-library-finally-open-public/>

În timp ce spațiile care adăpostesc colecțiile de patrimoniu au fost proiectate din materiale clasice, cum ar fi marmura, celelalte părți ale clădirii sunt din materiale moderne, cum ar fi oțelul inoxidabil și aluminiul creând o armonie care scoate în evidență progresul cunoașterii din trecut până în prezent.

Sursa: <https://aasarchitecture.com/2018/04/omas-qatar-national-library-officially-opened.html/>

Alura principală a acestei clădiri este acest spațiu principal plin de lumină. Forma clădirii arată ca o structură în formă de romb argintiu, cu fețe lungi, cu ferestre de sticlă ovale fabricate din sticlă specială care lasă lumina să intre și să păstreze căldura soarelui afară. Tavanul reflectorizant, care ajunge la aproximativ 15 metri în cel mai înalt punct al său, este îmbrăcat în panouri din plastic armat cu fibră de sticlă alb lucios; când răsare soarele, lumina zilei intră prin cele trei laturi și prin luminatoare. Sticla ondulată groasă a fațadei - oferind vederi exterioare neclare, asemănătoare unui miraj - este autoportantă și include rafturi orizontale din oțel conectate la coloanele interioare pentru a preveni sarcinile vântului. Panourile de sticlă - izolate împotriva temperaturilor care depășesc în mod regulat 38 grade Celsius - sunt la o înălțime de până la 5,48 metri.

Sursa: <https://www.myholidays.com/blog/qatar-national-library/>

Un mezanin larg de 20 metri - ceea ce OMA numește „podul” - se întinde de la un capăt la altul al clădirii, planând peste zona centrală și biblioteca patrimoniului, aflată dedesubt. Pe o lungime de 120 metri, podul oferă zone deschise pentru studiu, conducând utilizatorii către sala de conferințe, sala multimedia, cabinete de studiu individual sau spații pentru activități în grup. Acolo unde se întâlnește cu partea din spate a clădirii - care nu este ridicată de pe sol - podul încorporează un auditoriu mare, flexibil, cu perdele „inteligente”. De pe pod, vizitatorii pot privi în jos la o caracteristică arhitecturală sub forma unui sit arheologic, unde rafturile înalte de 3 până la 4 metri adăpostesc colecțiile de patrimoniu ale Bibliotecii Naționale Qatar.

Sursa: <https://www.archdaily.com/300508/oma-to-design-iconic-qatar-national-library>

Pe mai multe niveluri ale clădirii sunt spații auxiliare, inclusiv birouri, laboratoare, computere, depozite, o bibliotecă pentru copii și o cafenea. În spatele cafenelei a fost construit un spațiu destinat unui teatru „deschis”, unde se organizează o serie de activități. Ferestrele de sticlă de la birouri sunt plate, astfel încât angajații bibliotecii să nu fie expuși la vedere distorsionată toată ziua. Platformele terasate aflate de-a lungul perimetrelor interioare sunt accesibile persoanelor cu dizabilități și persoanelor în vârstă și permit personalului de întreținere să transporte echipamente grele. Terasese respective sunt, de asemenea, împărțite prin rampe în zig-zag, instalate mai mult din motive de siguranță a vieții - pentru a evacua rapid clădirea în caz de incendiu - decât pentru accesibilitate.

Calitatea de membru al bibliotecii este gratuită pentru oricine deține un document de identitate, valabil în Qatar⁷.

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/1741185999277613>

III. Conservarea patrimoniului

Biblioteca se angajează, prin colecția sa care se compune din cele mai importante și rare materiale, manuscrise de patrimoniu, documente istorice și culturale din statul Qatar și din regiune, să ofere un mediu care păstrează acest patrimoniu neprețuit pentru multe generații viitoare. Pentru a atinge acest obiectiv, clădirea are în dotare:

◆ vitrine securizate cu condiții climatice deosebite, temperatură și umiditate ideale pentru colecția de patrimoniu care sunt distribuite în toată clădirea;

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/1769648413098038>

◆ laboratorul de prezervare și conservare cu activități specifice pentru întreținerea și restaurarea materialelor din colecția de patrimoniu. Cărțile și manuscrisele sunt, prin natura lor, supuse deteriorării din cauza factorilor dăunători, naturali și externi. Într-adevăr, modificările producției de hârtie au făcut ca documentele și publicațiile din secolul al XIX-lea să fie mai vulnerabile la daune decât documentele și manuscrisele vechi. De aceea, Biblioteca Națională din Qatar dedică eforturile echipei sale de experți internaționali care au cele mai înalte niveluri de instruire și capacitățile laboratoarelor sale dotate cu cele mai noi echipamente și tehnologii din lume pentru a păstra patrimoniul cultural al regiunii și statului Qatar pentru generațiile viitoare, prin tratarea oricăror cerințe sau sarcini legate de întreținerea și conservarea materialelor în domeniu;

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/2682111828518354>

◆ laboratorul de digitalizare care digitalizează materialele din diferite colecții din bibliotecă, pe care le pune la dispoziția savanților, studenților și cercetătorilor din întreaga lume. În conformitate cu misiunea Bibliotecii Naționale din Qatar de a răspândi cunoștințele și de a păstra patrimoniul națiunii pentru generațiile viitoare, Biblioteca Națională Qatar a stabilit facilități specializate dotate cu o infrastructură avansată care poate implementa orice proiect de digitalizare a documentelor și manuscriselor, furnizează servicii de digitalizare de înaltă calitate, elaborează strategii și planuri pentru conservarea patrimoniului, oferind, în cele din urmă, acces cercetătorilor la patrimoniul pentru utilizare, precum și posibilitatea de a efectua cercetări în domeniu. Centrul de digitalizare din Biblioteca Națională din Qatar încearcă să pună la dispoziția publicului materialele unice din colecția de patrimoniu prin intermediul Bibliotecii Digitale din Qatar. Materialele digitalizate includ cărți rare, fotografii vechi, hărți istorice, manuscrise etc.

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/3228702460525952>

III.1 Biblioteca patrimoniului

Pe lângă fondurile de interes general (colecția principală) și resursele academice online, Biblioteca Națională din Qatar găzduiește colecțiile Bibliotecii patrimoniului, incluzând cărți rare, manuscrise și alte materiale legate de civilizația arabo-islamică⁸. Cunoscută anterior ca Biblioteca patrimoniului arab și islamic, această colecție a fost începută de Excelența Sa Șeicul Hassan bin Mohamed bin Ali Al Thani în 1979 și a fost integrată în Biblioteca Națională din Qatar în 2012. Biblioteca patrimoniului oferă o gamă largă de surse istorice despre Qatar și regiune, inclusiv scrieri ale călătorilor și exploratorilor care au vizitat regiunea Golfului Persic de-a lungul secolelor, manuscrise arabe, hărți istorice și globuri, precum și instrumente științifice și de călătorie și fotografii timpurii. De asemenea, conține aproximativ 2.400 de manuscrise prețioase, printre care „Mushafs” (Sfântul Coran) și opere din literatura arabă, cu accent principal pe științe precum geografie, astronomie și matematică. Colecția include, de asemenea, materiale tipărite din momentul în care tiparul a

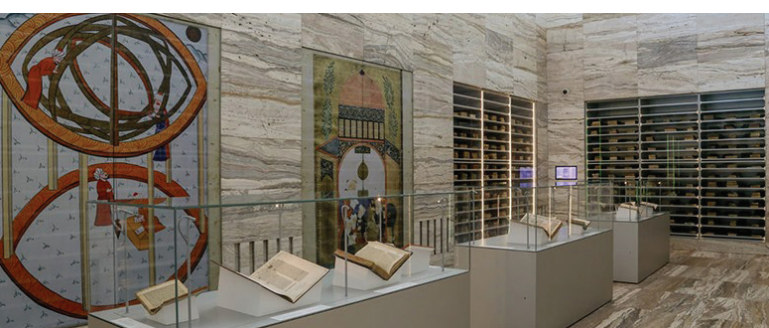
fost introdus pentru prima dată în Europa secolului al XV-lea, inclusiv traduceri latine datând din secolele al XV-lea până la al XVII-lea, precum celebrul Canon de medicină din Avicenna (Ibn Sina)⁹.

Sursa: <https://www.iloveqatar.net/news/general/five-fascinating-facts-about-the-qatar-national-library>

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/1749907271738819>

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/3162323910497141>

Hărțile și manuscrisele Bibliotecii patrimoniului au fost digitalizate și sunt accesibile utilizatorilor înregistrați prin catalogul online al bibliotecii. Părți din colecția cu o semnificație internațională deosebită au fost, de asemenea, puse la dispoziția utilizatorilor din întreaga lume prin intermediul Bibliotecii digitale mondiale (WDL)¹⁰, pe care Biblioteca Națională din Qatar o susține financiar. În august 2015, IFLA a numit Biblioteca Națională din Qatar ca *Centrul de Prezervare și Conservare (PAC)* din regiunea MENA¹¹, devenind al 14-lea PAC din lume.

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/2423762594353280>

Note:

1. Education City este un district din Doha, care a fost dezvoltat de Fundația Qatar ca un centru de învățământ superior și care include, în prezent, campusuri de filiale din șase universități americane, precum și alte instituții de învățământ și cercetare. Situat la periferia Doha, capitala Qatarului, Education City este un campus de 14 mp proiectat de către arhitectul japonez Arata Isozaki în anii '90 ai secolului trecut. Găzduiește școli și facilități de cercetare, precum și avanposturi ale mai multor universități americane și europene. Campusul conține, de asemenea, sediul Fundației Qatar, instituția responsabilă cu inițiativa în ansamblu. Ocupând o clădire proiectată de biroul de arhitectură olandeză Office of Metropolitan Architecture (OMA), organizația are o misiune clară: să ajute statul să treacă de la dependența sa de petrol prin canalizarea bogăției sale abundente înspre „economia cunoașterii”.

2. Qatar, cu denumirea oficială Statul Qatar (transliterat ca Dawlat Qatar) este un emirat arab în sud-vestul Asiei, ocupând teritoriul Peninsulei Qatar, aflată pe coasta de nord a Peninsulei Arabe. Are graniță terestră doar cu Arabia Saudită la sud, în rest teritoriul fiind înconjurat de apele Golfului Persic. Este o țară bogată în gaze naturale și petrol. Qatarul a fost în trecut controlat de șeicii din Bahrain, dar în 1867, a izbucnit un război între popor și conducătorii lor. Pentru a păstra pacea în Golful Persic, britanicii l-au instalat la conducere pe Muhammad ibn Thani al-Thani, membru al unei familii nobile din Qatar. În 1893, turcii otomani au intrat în Qatar, dar emiratul s-a opus cu succes. În 1916, emirul a fost de acord ca întregul Qatar să devină un protectorat britanic. Țițeiul a fost descoperit în Qatar în 1940, aducând bogăție țării în anii '50 și '60 ai secolului trecut. Aproximativ 85% din veniturile Qatarului provin din exporturi de țiței. Locuitorii Qatarului au cele mai mari venituri pe cap de locuitor din lume. În 1971 Qatar a fost la un pas de a deveni parte a Emiratelor Arabe Unite, dar atât Qatar cât și Bahrain s-au împotrivit fuziunii și au format state independente. Qatar a permis forțelor internaționale să folosească regiunea ca bază militară în timpul războiului din Golful Persic din 1991. În 1994, Qatar a semnat un pact de apărare cu Statele Unite, devenind al treilea stat din Golf care a făcut acest lucru. În iunie 1995, Prințul Hamad bin Khalifa al-Thani l-a detronat pe tatăl său, principalul motiv invocat fiind că regele rămăsese în urmă cu reformele economice ale

țării. Noul emir a desființat cenzura presei și a instituit alte reforme liberale, inclusiv alegeri democratice și dreptul la vot al femeilor (1999). În Qatar se află sediul televiziunii arabe Al Jazeera, extrem de populară și controversată televiziune prin satelit. Qatar a prezentat prima sa constituție la 9 iunie 2005; aceasta garantează libertatea de exprimare, de întrunire și religie și pune bazele unui parlament cu 45 de locuri. Treizeci dintre aceste locuri vor fi ocupate prin alegeri democratice, iar emirul va numi deputații pentru locurile rămase.

3. Fundația Qatar este o organizație non-profit cu trei misiuni principale: educație, știință și cercetare, dezvoltarea comunității. Misiunea de bază a Fundației Qatar a fost să pună bazele unei educații de talie mondială, inclusiv învățământ superior și cercetare, pentru a dezvolta o economie a statului Qatar, bazată pe cunoaștere. În acest sens, în orașul Doha, Fundația Qatar a înființat școli cu bacalaureat internațional și alte programe de licență și masterat ale universităților americane, franceze și britanice pentru a oferi oportunități educaționale de clasă mondială qatarezilor și altor arabi din regiune. Scopul acestor programe este de a construi o forță de muncă având calificări ridicate la un nivel internațional comparabil în Qatar. Aceste posibilități de învățământ superior internaționale sunt deosebit de importante pentru femeile tinere din Qatar, deoarece unele dintre ele s-ar putea să nu poată studia în străinătate. Datorită acestor programe, ele pot studia în Education City pentru a obține o diplomă internațională în inginerie, politică internațională, design, informatică, studii islamice, medicină, afaceri sau biblioteconomie și științele informării. În consecință, majoritatea studenților din Education City sunt femei. Pentru îndeplinirea celei de-a doua misiuni de bază, știință și cercetare, Fundația Qatar conduce un departament de cercetare și un parc științific, având angajați aproximativ 2000 de cercetători. Guvernul Qatarului a decis să investească 2,8% din produsul său intern brut (PIB) în cercetare și dezvoltare. În acest context, deservirea cercetării și dezvoltării a devenit o parte deosebit de importantă a noii Bibliotecii Naționale din Qatar. Învățământul superior și cercetarea, la fel ca o economie bazată pe cunoaștere, în general, au nevoie de acces la informații și cunoștințe internaționale și dezvoltarea unei baze naționale de cunoaștere. Oferirea accesului la cunoștințe este unul dintre rolurile asumate de Biblioteca Națională din Qatar, al cărei concept pentru proiectarea clădirii „arhitectura ca inovație în lumea arabă” a contribuit la îndeplinirea acestei misiuni.

4. The Global State of Digital 2021. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.hootsuite.com/resources/digital-trends>

5. Remment Lucas Koolhaas, născut la 17 noiembrie 1944, este un arhitect olandez, teoretician arhitectural, urbanist și profesor practicant de arhitectură și proiectare urbană la Universitatea de Design de la Harvard. OMA a proiectat, de asemenea, sediul recent finalizat pentru Fundația Qatar, care ajută la finanțarea Education City. Disponibil pe Internet la adresa: <http://architectuur.com/architect/rem-koolhaas>

6. Timur Zolotoev. Restoring an Arab Renaissance: Inside OMA's Qatar National Library. Disponibil pe Internet la adresa: <https://strelkamag.com/en/article/qatar-national-library-oma-rem-koolhaas>

7. Biblioteca Națională din Qatar oferă acces tuturor membrilor și vizitatorilor săi prin colecțiile, programele, serviciile, facilitățile și resursele sale. Politicile de aderare și împrumuturi ale bibliotecii asigură tratament egal și echitabil pentru toată lumea. Politica actuală îi va ajuta pe utilizatori să

înțeleagă cum să solicite calitatea de membru și să se bucure de serviciile bibliotecii, inclusiv cum să împrumute, să returneze și să reînnoiască articole. Această politică se aplică tuturor membrilor și acoperă regulile, privilegiile, responsabilitățile și restricțiile privind calitatea de membru și de împrumut.

8. Inima Bibliotecii Naționale din Qatar, Biblioteca patrimoniului este o contribuție unică la peisajul cultural al Qatarului. Colecția sa în creștere include documente de arhivă rare, valoroase, cărți și periodice în diferite limbi europene; materiale tipărite arabe timpurii, precum cărți, jurnale, reviste și ziare; manuscrise arabe, hărți, atlase, globuri, fotografii istorice și instrumente legate de călătorii. O serie de materiale tipărite datează din secolul al XV-lea, când procesul de tipărire fusese introdus recent în Europa, iar aceste cărți antice se numără printre cele mai rare și valoroase caracteristici ale colecției Bibliotecii patrimoniului. Un număr semnificativ de articole din Biblioteca patrimoniului provin din colecția Excelenței Sale Șeicul Hassan bin Mohammed bin Ali Al Thani. În 2000, Biblioteca patrimoniului a fost transferată Consiliului Național pentru Cultură, Arte și Patrimoniu, iar în 2006, a devenit parte a Fundației Qatar pentru Educație, Știință și Dezvoltare Comunitară. În 2012, Biblioteca patrimoniului a devenit parte integrantă a Bibliotecii Naționale din Qatar. Biblioteca patrimoniului este deschisă publicului, iar cercetătorii cu interes într-o anumită zonă sau subiect pot aplica pentru a studia articolele relevante sub supravegherea personalului. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qnl.qa/en/explore/heritage-library>

9. Canonul Medicinii este o enciclopedie a medicinei din cinci cărți, compilată de medicul-filozof persan Avicenna (Ibn Sina) și finalizată în 1025. Prezintă o imagine de ansamblu asupra cunoștințelor medicale contemporane ale lumii islamice, care au fost influențate de tradițiile anterioare, inclusiv medicina greco-romană (în special Galen), medicina persană, medicina chineză și medicina indiană. Canonul Medicinii a rămas o autoritate medicală timp de secole. A stabilit standardele pentru medicină în Europa Medievală și în lumea islamică și a fost folosit ca manual medical standard până în secolul al XVIII-lea în Europa. Este un text important în medicina Unani, o formă de medicină tradițională practică în India. Disponibil pe Internet la adresa: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Canon_of_Medicine

10. Biblioteca digitală mondială (WDL) este o bibliotecă digitală internațională administrată de UNESCO și Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii. WDL a declarat că misiunea sa este de a promova înțelegerea internațională și interculturală, de a extinde volumul și varietatea conținutului cultural de pe internet, de a furniza resurse pentru educatori, cărturari și publicul general și de a construi capacități în instituțiile partenere pentru a restrânge decalajul digital în interiorul și între țări. Își propune, de asemenea, să extindă conținutul non-englez și non-occidental pe internet și să contribuie la cercetarea științifică. Biblioteca intenționează să pună la dispoziție pe internet, gratuit și în format multilingv, materiale primare semnificative din culturi din întreaga lume, inclusiv manuscrise, hărți, cărți rare, partituri muzicale, înregistrări, filme, tipărituri, fotografii, desene arhitecturale și alte materiale culturale semnificative. WDL s-a deschis cu 1.236 de articole; la începutul anului 2018, cuprindea mai mult de 18.000 de articole din aproape 200 de țări. Disponibil pe Internet la adresa: https://en.wikipedia.org/wiki/World_Digital_Library

11. MENA este un acronim în limba engleză care se referă la Orientul Mijlociu și Africa de Nord. Se numește alternativ WANA (Asia de Vest și Africa de Nord). Acronimul MENA este adesea folosit în mediul academic, planificarea militară, ajutorarea dezastrelor, planificarea mass-media ca regiune de difuzare și activități comerciale. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211467X19300902>

Bibliografie:

1. Qatar Digital Library. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qdl.qa/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9>
2. Qatar National Library. About the library. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qnl.qa/ar>
3. Qatar National Library Digital Repository. Disponibil pe Internet la adresa: <http://ediscovery.qnl.qa/ar/>
4. Qatar National Library. Heritage Library. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qnl.qa/en/explore/heritage-library>
5. Qatar National Library. Library Building. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qnl.qa/ar/about/the-library-building>
6. Qatar National Library. Library Building and Facilities. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qnl.qa/ar/about/the-library-building/library-facilities>
7. Qatar National Library. Online Resources. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.qnl.qa/ar/explore/online-resources>

Sursa: <https://www.facebook.com/TheQatarNationalLibrary/photos/a.503316823064543/1756798324383047>

Sursa: <https://www.qm.org.qa/en/hall-books-qatar-national-library-tour-2>

Sensul cărții - o perspectivă sociologică și scriitoricească

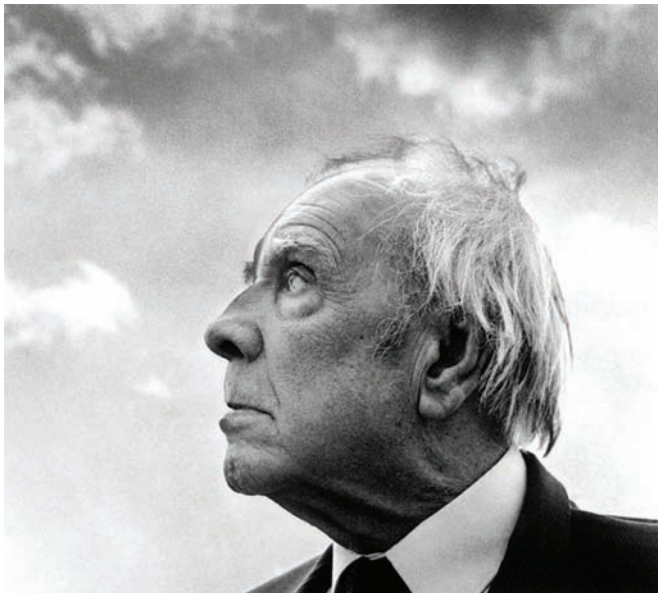
Flaviu George PREDESCU
Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București
Serviciul Cercetare. Metodologie
e-mail: flaviu.predescu@bcub.ro

Introducere

A defini cartea ca *obiect* și ca *mașină de citit*, ori a măsura rezultatele ei în relația cu persoana, rămâne o provocare actuală. De altfel, în folclor există proverbe care clamează importanța cititului și a studiului, în general, și beneficiile lui asupra vieții omului, ca efect. În ceea ce privește zicala „*Ai carte, ai parte*” există puncte de vedere care susțin că se referă la avantajele școlii/cunoașterii și/sau actului scris/diplomei în relația cu resursele și cu un nivel de trai mai bun, iar alte cercetări susțin că la origine ar fi vorba despre deținerea unui act de proprietate - „carte” în ceea ce privește o parcelă de pământ - „parte”. Indiferent dacă este vorba despre diplomă sau cunoaștere, ori despre un certificat doveditor, putem aprecia că o bucată de hârtie pe care este scris ceva poate însemna o formă de putere dacă este raportată corect la obiectivul în sprijinul căruia a fost creată.

Abordând astfel perspectivele unor clasici ca Robert Escarpit și Jorge Luis Borges, dar și a unor contemporani români, putem contura o viziune asupra sensului general al cărții din perspectiva lor, un vitraliu făcut din mici eșantioane de istorie, sociologie, exemple personale și experiențe.

Jorge Luis Borges

Sursa: <https://www.monden.ro/jorge-luis-borges-magicianul-care-a-pus-argentina-pe-harta-literara-a-lumii.html>

Ca parte dintr-un filon principal al acestei scrieri, care ține de evoluția materială a cărții, face parte scrierea lui de R. Escarpit, în timp ce puterea esteticului și a scrisului poetic de către J.L. Borges. N. Manolescu și cartea-obiect ca exemplu pentru începutul unei alfabetizări și cartea de dialoguri dintre Daniel Cristea-Enache și Ileana Mălăncioiu, ating aspecte care țin de locul scriitorului în manual și în canon. Nicolae Frigioiu a arătat cum s-a reflectat imaginea elitelor politice în literatura română, iar o analogie cu cele literare s-a dovedit a fi una potrivită.

Sursa: <https://www.printrecarti.ro/180782-robert-escarpit-de-la-sociologia-literaturii-la-teoria-comunicarii-studii-si-eseuri.html>

Istoricul cărții fizice de la producție la consum

În lucrarea sa *De la sociologia literaturii la teoria comunicării*, Robert Escarpit scrie că noțiunea de literatură, așa cum o concepem noi astăzi, datează din ultimii ani ai secolului al XVIII-lea. În contextul în care autorul consideră

literatura ca fiind „producția” industriei de carte, iar lectura este „consumul” aceleiași industrii (p. 5-6). Se înțelege, din diferența semnalată că însuși termenul s-a modificat în timp de la „a avea”(cu sensul de a deține) literatură la „a face” literatură. El oferă și un exemplu: „*pentru un contemporan al lui Voltaire, literatura se opune publicului*”(…) este vorba despre o aristocrație a culturii” dar „*sortită gratuității, literatura încearcă să stabilească între ea și colectivitate noi raporturi organice*”.

Se poate interpreta că relația literaturii cu masele a început abia în momentul în care ea nu a mai rămas accesibilă doar unui cerc restrâns, fie el și unul elită. Din momentul în care producătorii de literatură au înțeles acest aspect, or au fost nevoiți să releve aspectul scrierilor literare în afara grupurilor care „se opuneau publicului” avem deja începutul unei dimensiuni de tip nou, expunerea literară și implicit accesul la un nou tip de evaluare venită din partea unui public mult mai numeros.

Un aspect comic, de tranzit al literaturii, surprinde și I.L. Caragiale în Țal!... din volumul *Schițe nouă* (1910), publicată mai întâi în *Universul*, cu un an mai devreme. *Nenea Iancu* este chemat în vizită la un amic. Este momit cu o masă foarte bogată „*alături de vreo doisprezece inși, toți lume aleasă din litere, științe, arte, dintre care vreo șase reporteri*” pentru a asista, de fapt, la un expozeu literar al soției celui de care fusese invitat. Desigur că aici putem observa două aspecte. Primul este un model de stadiu al literaturii la sfârșitul secolului al XIX-lea, care era accesibil, la fel ca în perioada la care face referire Escarpit, cea a *volterianismului*, doar celor cu resurse și nu se disemina, decât în cerc restrâns, cu cei de condiție socială similară. Al doilea aspect este menționat de către Caragiale prin intermediul gazdei sale: „*acest studiu va constitui subiectul a trei conferințe ce se vor ținea de către autoarele la Ateneul Român*”. Desigur, Caragiale ironizează tot demersul și titlul schiței transmite faptul că totul are o „plată”. În cazul lui „taxa” (țalul) extravagantei mese a fost în a rămâne și a asculta elucubrările literare ale gazdei sale.

Ion-Luca-Caragiale

Sursa: <https://mnlr.ro/muzeul-digital/ion-luca-caragiale/>

În ceea ce privește influența religiei, a moravurilor și a legilor asupra literaturii, dar și influența literaturii asupra religiei, Escarpit se folosește de *Discursul preliminar* aparținând Doamnei de Staël - *Despre literatură considerată în raporturile sale cu instituțiile sociale*. Astfel, în urmă cu două secole, proprietatea, pe fond, a creației literare era deci conservată, menținută în cercul restrâns al unor elite, ca și cum ar fi fost un bun material care trebuie apărat și nu diseminat

spre a cultiva sau alfabetiza. Odată cu trecerea timpului această abordare s-a schimbat radical, sensul apariției unei cărți pierzându-se dacă nu este făcută cunoscută celorlalți, indiferent dacă motivul este unul comercial, educațional, estetic etc.

Existența cărții în casă - un model pentru începutul alfabetizării și culturalizării copilului

Sunt patru factori care, în opinia lui Escarpit, influențează și evoluția literaturii: invenția tiparului, dezvoltarea unei industrii de carte, diminuarea analfabetismului și punerea în aplicare a tehnicilor audiovizuale. Toate acestea vor duce la „*mijlocul de promovare intelectuală a maselor*”. El susține însă că în realitate nu există o definiție unanim acceptată a cărții, ea diferind de la țară la țară, este de părere că defectul tuturor definițiilor se găsește în faptul că „*ele consideră cartea un obiect material, și nu un mijloc de schimb cultural*”. Dar încearcă o definiție: „*o carte este o mașină de citit și lectura este cea care o definește*”. O contingență devine numărul de cititori. Aceștia trebuie să reprezinte consecința „*multiplicării cuvântului*” prin copierea, multiplicarea și tipărirea cărții.

Bastion al dezvoltării intelectuale, biblioteca, este asemuită cu „*un cabinet magic în care există spirite vrăjite*” scrie Jorge Luis Borges în *Cărțile și noaptea*, citându-l pe Emerson. Și nimeni nu putea să surprindă mai bine decât poetul argentinian această diferență între obiect și magie (ca formă de influență intelectuală): „*aceste spirite se trezesc atunci când le chemăm*”.

Sursa: <https://www.anticariatuldenoapte.ro/cumpara/jorge-luis-borges-cartile-si-noaptea-7761561>

Deschiderea cărții asemuită cu niște spirite pe care le chemi, iată un exemplu de putere care îi este dată cititorului, asemuit astfel cu un magician. „*Cu alte cuvinte, dacă nu deschidem o carte, această carte - care, literal și geometric, este un volum - rămâne un lucru între alte lucruri*”. Avem deci posibilitatea de a compara un obiect ca orice obiect, cu un obiect care este cartea și care face din ea ceva cu totul și cu totul special. Acest obiect poate oferi și o soluție imediată, de pildă o rețetă sau

o informație precisă care ar putea fi accesată imediat, dar mai ales o transformare a spiritului celui care citește și a celui căruia i se citește, ducând până într-acolo încât poate schimba statutul social, limbajul, anturajul beneficiarului de citit.

„Însă când o deschidem, când cartea întâlnește pe cititorul său, atunci are loc actul estetic; altminteri cartea este ceva mort”(p. 26) iar aici, abordând și din perspectivă umoristică *cartea-obiect*, avem exemplul lui Ion Creangă, care ne arată în ale sale *Amintiri din copilărie* cum cartea poate deveni și un instrument de omorât insecte nedorite și implicit, prin distracția generată de acest tip de activitate, plictiseala - „în lipsa părintelui și a dascălului intram în ținterim, țineam ceaslovul deschis, și, cum erau filele cam unse, trăgeam muștele și bondarii la ele, și, când clămpăneam ceaslovul, câte zece-douăzeci de suflete prăpădeam deodată (p. 8).

Într-un exemplu din *Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă*, Nicolae Manolescu vorbește despre *Cuvintele* lui Sartre și se identifică practic cu scriitorul francez în ceea ce privește existența fizică a cărții în mediul copilăriei: „cărțile bunicului stăteau drepte sau foarte puțin înclinate pe rafturi, ale bunicii, culcate” (p. 37). Criticul literar prezintă și efectul generat de aceste „obiecte” asupra lui Sartre, relatând cum s-a refugiat într-o debara, cu o carte pe care a parcurs-o în amănunt, fără a înțelege nimic din „semnele negre, înșiruite ordonat” în timp ce cu voce tare spunea un basm. Concluzia a fost că încăpățânarea lui Sartre i-a determinat pe bunicii săi să-l învețe alfabetul.

Jean-Paul-Sartre

Sursa: <https://www.canadavoices.info/jean-paul-sartre-et-la-palestine/>

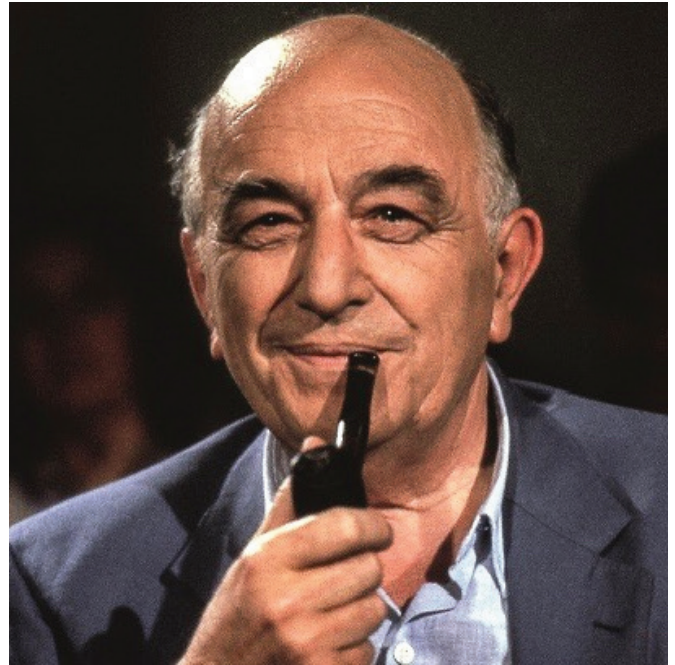
În *Cuvintele* o expresie sartriană surprinde relația dintre obiect și spirit: „lucrurile s-au folosit de mine pentru a deveni cuvinte”. Deși nimeni nu poate garanta că un cuvânt scris este mai mult decât un obiect în lipsa lecturării lui sau a sensului pentru care a fost creat. Împreună și închegate de idei, cuvintele capătă sens, totalitatea lor, care se intercondiționează cu mesajul în slujba căruia sunt puse, dau sensul cărții.

Revenind la lucrarea lui Escarpit, care, pentru a identifica scriitorii, prezintă opțiunea unei variante clasice, adică de a „repertoria” autorii de cărți publicate, într-o anumită țară și pe anumit interval, fie a asuma o listă „istorică” de bună credință. Dacă însă este greu de acceptat definiția cărții, definiția „mecanică” dată scriitorului este și ea greu de impus - „omul care a scris o carte”. A spune deci că scriitorul este un simplu „producător de cuvinte” se consideră că este „lipsit de semnificație literară”. Escarpit susține că cineva este scriitor

abia când este perceput ca atare de către „un observator plasat la nivelul publicului” și nu prin faptul că el afirmă asta despre sine sau pentru că tipărește cuvinte.

Scriitorii - generații, ierarhii, elite și manuale

Un alt punct de vedere important este legat de generațiile de scriitori - „când vorbim de o generație de scriitori, data semnificativă nu poate fi nici data nașterii, și nici aceea care indică douăzeci de ani” (p. 33) pentru că, susține R. Escarpit

Robert Escarpit

Sursa: <https://www.bedetheque.com/auteur-51093-BD-Escarpit-Robert.html>

- „nimeni nu se naște scriitor, ci devine pe parcurs”. Este mai indicat deci să existe „o zonă de vârstă” decât o vârstă precisă la care cineva să fie considerat scriitor. Atunci când raportează scriitorul la autorul de manual, ca entitate care certifică o calitate, și anume pe aceea de scriitor, sociologul este de părere că, dat fiind contextul, ar fi o imprudență să fie incluși într-un manual și scriitorii „a căror viață curge paralel” și „mai ales cei productivi” când un autor alcătuiește un manual. Extrapolând, se poate oferi un exemplu din literatura română, Generația '60, unde poetul Nichita Stănescu, care a debutat la începutul anilor 1960, a devenit „canonic”, intrând în manual și în programa școlară, în timp ce Ileana Mălăncioiu, o poetă dintr-o categorie valorică similară, nu a avut aceeași șansă, tocmai pentru că o terță autoritate a determinat când se închide un manual și implicit o listă canonică. În *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache I.* Mălăncioiu scrie că pentru ea „scrisul reprezintă modalitatea de a lupta cu moartea, și nu cu morții, care nu se mai pot apăra”. Afirmatia este interesantă dacă o privim în contextul în care poeta apăra valoarea intelectualilor dintre cele două războaie, pe care o consideră ca fiind „o generație de aur” (p.51).

Nicolae Frigioiu în lucrarea „*Imaginea elitelor politice în literatura română*”(p. 31) scrie că „vorbind de circulația elitelor în istorie, de selecția și recrutarea lor, două criterii par să flancheze evoluția regimurilor politice: criteriul nașterii și

critериul meritului”. Frigioiu explică aserțiunea și se referă în primul caz la transmiterea calităților de la o generație la alta, iar al doilea criteriu este „o consecință a extinderii votului universal și al dreptului la educație”.

Sursa: <https://www.goodreads.com/book/show/25015558-recursul-la-memorie>

În literatură lucrurile nu stau foarte diferit, dar există niște nuanțe care trebuie analizate atent. De pildă, la sfârșitul secolului al XIX-lea, când încep să se pună temeinic bazele literaturii române, scriitorii care au provenit din familii în care au existat părinți cu o profesie intelectuală, de exemplu Liviu Rebreanu (tată învățător), Lucian Blaga (tată preot), Mateiu Caragiale (tată scriitor), desigur că au avut o șansă în plus în a urma drumul înaintașilor sau chiar a-l dezvolta. Profesiile părinților nu au însemnat însă și o garanție pentru succes. Similar, în aristocrație, simplul fapt că persoana s-a născut într-o familie bogată nu cheazăuiește faptul că moștenitorul va reuși să mențină sau dezvolte averea. Nici la nivel de generații nu se poate garanta acest fapt, cu toate că generațiile care se succed au „matematic” o anumită cunoaștere suplimentară survenită din observarea și analizarea experiențelor anterioare. Au posibilitatea să observe reușitele și eșecurile generațiilor de dinainte, au modele creative și estetice, au repere după care își pot orienta scopul literar.

Sursa: <https://www.librarie.net/p/348240/ imaginea-ELITELOR-politice-in-literatura-romana-studiu-istorico-sociologic>

Dar al doilea aspect enunțat de Frigioiu, cel al „extinderii educației” ne face să ne întrebăm dacă nu cumva asigurarea bazei alfabetizării și a educației, este factorul care generează un spațiu de selecție și de manifestare mult mai mare și implicit dă posibilitatea energiilor creative să se sedimenteze mai larg. Acest lucru nu mai rămâne neapărat valabil și în cazul în care actul educațional scade, chiar dacă la nivel de număr sunt mult mai multe persoane alfabetizate, procesul este unul fragil și puțin orientat spre aprofundarea lecturii și a elementelor culturale.

Scriitorul ca rezultat al motivației umane

Problema finanțării meseriei de scriitor (p. 42-43) este un alt aspect analizat de sociologul Escarpit. În primul rând el separă cheltuielile pentru omul scriitor de cheltuielile publicării - „se spune că literatura nu-și hrănește omul”. Din perspectivă istorică, trecând în revistă modalitățile care îl ajută pe scriitor să trăiască, adică finanțarea internă prin drepturi de autor și cea externă, ele se concretizau prin două forme: mecenatul și autofinanțarea. Iată un prim aspect care generează și un posibil conflict de putere sau determinarea unei subordonări. Dacă ar fi să privim în paradigmă morală mecenatul, am spune că o protecție și sprijinire acordate artelor, literaturii și științelor de către un mecena ar trebui să fie dezinteresată în mod direct. Un mecena va dori, fără îndoială, ca cel care scrie să răspundă în totalitate cerințelor sale. Mai concret: „relațiile dintre client și patron au ceva în comun cu relațiile supus-suzeran”, scrie francezul.

În zilele noastre, pentru ca o persoană să poată supraviețui din scris, după un calcul al criticului literar Daniel Cristea-Enache publicat pe o rețea de socializare, ar trebui ca din cartea pe care o scrie să se vândă aproximativ 4.000 de exemplare în fiecare an, la un preț rezonabil situat între 30 și 50 de lei pentru un exemplar. Dar și așa, scriitorul care ar reuși să facă acest lucru s-ar situa la limita subzistenței. În drumul cărții de la scrierea ei, până la vânzare, editura care o realizează și librăria care o vinde, obțin cele mai mari procente din carte, împărțindu-și aproape în jumătate prețul final al produsului. Conform contractului de drepturi de autor, scriitorul primește între 3% și 5% din ceea ce câștigă editura dintr-un exemplar, în timp ce librăria aproape că dublează prețul, motivând multitudinea de costuri. Cititorul trebuie deci să fie conștient că atunci când achiziționează o carte plătește suportul material și munca editorilor, apoi plătește „locul” în care a găsit cartea și munca celui care o vinde. Chiar și în contextul apariției site-urilor care promovează și vând cărți, în contextul dezvoltării digitale, beneficiile financiare ale autorului de carte rămân infime, câștigul din prețul final al unei cărți împărțindu-se aproape total între site și editură.

În secole, evoluția legislației drepturilor de autor a influențat implicit și producția literară. Un alt moment semnificativ, din acest punct de vedere, a fost acela în care, aflându-ne deja la începutul secolului al XIX-lea, editorii americani, care nu erau legați de cei englezi prin niciun fel de convenție, au început „să reproducă și să vândă toate operele marilor autori englezi contemporani, fără să plătească drepturi” (p. 47). Acest fapt s-a răsfrânt, în mod firesc, asupra autorilor americani. Consecința a acestei concurențe a fost chiar și orientarea spre un gen literar mai căutat: nuvela.

Concluzii

De ce ar mai reprezenta o importanță să știm ce stă în spatele *obiectului* numit carte? De la drumul anevoios care constă în scrierea ei până la publicarea și dispariția ei se petrec multiple incidente care o mențin în viață sau îi asigură o moarte lentă. Un exemplu ideal ar fi acela al cărții mereu reactualizate, așa cum ar fi, de pildă, o carte de poeme scrise de Eminescu. Achiziția ei de către bibliotecă, existența ei pe rafturile librăriilor, o vânzare bună și frecventă, o atenție sporită din partea criticii literare și a mediilor școlare și universitare etc. La polul opus există exemplul cărții care „a murit” înainte de a fi publicată. Se poate petrece acest lucru cu o carte valoroasă, dar în lipsa „norocului” autorului de a fi crezut, ajutat, susținut pentru a o publica. Mai mult, o editură mică poate oferi un tiraj mic și implicit o redusă reprezentare a cărții în mediile în care ea ar putea fi accesată. Acest fapt are consecință o dispariție totală a cărții într-un interval de până la maximum zece-cincisprezece ani.

Cartea ca „mașină de citit”, așa cum rezultă din osârdia lui R. Escarpit de a ne-o defini, capătă continuitate în exemplele pe care N. Manolescu le găsește la Sartre și care confirmă că ea, cartea, nu a fost prin expunere doar un instrument de alfabetizare, ci și scânteia pentru nașterea unui mare creator de literatură. J.P. Sartre a creat, prin lucrările sale, modele de gândire, care la rândul lor au influențat alți scriitori de mare literatură. Norocul lui nu a fost doar acela că bunicii lui erau alfabetizați sau erau niște oameni care dețineau niște obiecte cu foi și coperte (pe care le-ar fi putut să le aibă și primindule de la cineva) dar ei erau înainte de toate - cititori. Acesta a fost norocul lui Jean Paul, care a avut șansa ca în generația anterioară să aibă deja un nivel sub care era greu să coboare. Tocmai de aceea este semnificativ gestul Ilenei Mălăncioiu de a apăra și a defini o generație anterioară ei, considerând-o ca fiind „de aur” pentru că dincolo de valoarea propriu-zisă a celor care fac parte din ea, generația anterioară constituie un reper.

În fapt, nici nu există o generație total valoroasă sau total compromisă. De pildă, în „obsedantul deceniu” așa cum numea Marin Preda perioada 1950-1960, la care ne-am putea referi ca la una total sumbră dat fiind pseudoliteratura (dominată de realism-socialist) vremii au fost și „flori de nufăr” puține dar capodopere: *Moromeții* (1955) scris chiar de către Marin Preda, *Groapa* (1957) de Eugen Barbu și *Cronică de familie* (1957) de Petru Dumitriu. E drept, sunt trei creații, dar câte astfel de romane ar mai putea fi scrise într-un interval de zece ani în zilele noastre? Rămâne o întrebare deschisă.

Aspectele care privesc modul în care se naște un scriitor, dar mai ales felul în care rezistă în viață și apoi în timp, a reprezentat un alt unghi de vedere pe care sociologul Escarpit l-a analizat din perspectiva apariției și dispariției mecenatului. *Mecena*, adică „o persoană bogată care protejează literatura și artele” îmbracă în zilele noastre numele „sponsorizare”, cu diferența că nu întotdeauna persoanele determinate să sprijine apariția unor produse culturale pretind neapărat ceva în schimb. Sponsorizarea culturii este legiferată, astfel că, parte a parteneriatului public-privat, o scutire de taxe (care de fapt ar fi o direcționare de taxe și spre cultură) ar genera susținerea mediului cultural, implicit și al cărții. O altă formă de sprijin este cea a taxei de timbru literar, pe care o vom analiza extins cu ocazia unei alte scrieri.

Exemplul oferit de Escarpit, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, în care editorii americani, care nu erau legați de cei englezi prin niciun fel de convenție, au început „să reproducă

și să vândă toate operele marilor autori englezi contemporani, fără să plătească drepturi” arată necesitatea legislativă, care trebuia grabnic pusă în sprijinul creatorilor, dar și al editorilor care au avut încredere în ei la început. Aceștia nu trebuie ignorați odată cu accesul spre culmi mai înalte a scriitorului, ci trebuie să primească drepturile care li se cuvin din investiția lor, în talentul pe care l-au identificat atunci, când poate era extrem de greu de identificat.

Valide au fost și exemplele oferite din capodoperele a doi clasici români, ambii junimiști, Ion Luca Caragiale și Ion Creangă, *Momente și Schițe* și *Amintiri din copilărie*. În Țal!... Caragiale surprinde aspectul literaturii de nișă, la începuturile sale, întărind exemplul lui Escarpit despre Voltaire. Ion Creangă, în debutul *Amintirilor*, arată că o carte (și încă una sfântă) ca obiect, căzută pe mâna unor copii, poate fi subiectul unor aspecte umoristice fără să-și piardă întrebuințarea primordială. În sprijinul cărui fapt folosește Creangă acest exemplu, dacă nu în a ilustra „copilăria copilului universal” cum bine a definit G. Călinescu opera autorului de la Humulești în *Ion Creangă. Viața și opera*. Cartea a avut și va avea multiple sensuri care se vor pune în sprijinul omului.

Bibliografie:

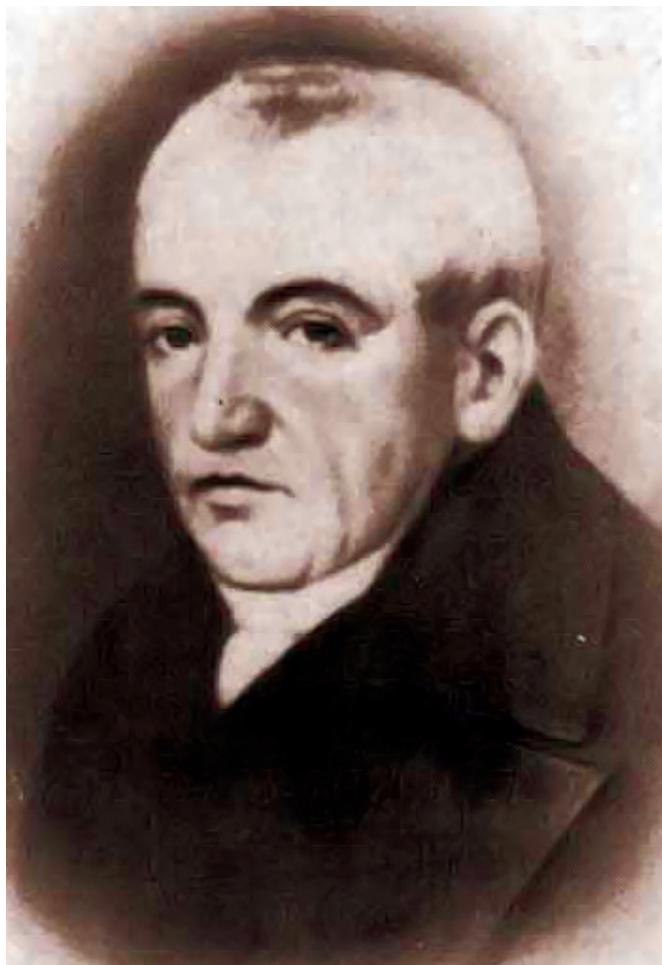
1. BORGES, Jorge Luis. *Cărțile și noaptea*. Ediție îngrijită, prefață și traducere de Valeriu Pop. Iași: Editura Junimea, 1988
2. CARAGIALE, I.L. *Momente și schițe*. București: Editura Litera, 2016
3. CĂLINESCU, George. *Ion Creangă: Viața și opera*. București: Editura Minerva, 1972
4. CREANGĂ, Ion. *Amintiri din copilărie*. București: Editura Agora, 2012
5. ESCARPIT, Robert. *De la sociologia literaturii la teoria comunicării: Studii și eseuri*. Traducere de Sanda Chiose Crișan. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1980
6. FRIGIOIU, Nicolae. *Imaginea elitelor politice în literatura română: Studiu istorico-sociologic*. București: Editura Tritonic, 2018
7. MANOLESCU, Nicolae. *Viață și cărți: Amintirile unui cititor de cursă lungă*. Pitești: Paralela 45, 2009
8. MĂLĂNCIOIU, Ileana; CRISTEA-ENACHE, Daniel. *Recursul la memorie: Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*. Iași: Editura Polirom, 2003

Sursa: <https://www.graphicfront.ro/ro-tiparul-inalt-partea-a-doua>

200 de ani de la trecerea în eternitate a corifeului Școlii Ardelene, Petru Maior

prof. dr. Florica-Elisabeta NUȚIU-VULCĂNESCU
e-mail: elisabeta65@yahoo.com

Petru Maior (1760-1821)

Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Petru_Maior

Viața și activitatea cărturarului transilvănean Petru Maior au constituit, de-a lungul vremii, subiectul a numeroase studii și cercetări, numele său fiind strâns legat de iluminismul românesc și de mișcarea de emancipare națională¹. Deoarece nu s-a găsit actul sau documentul care să stabilească cu certitudine anul nașterii lui Petru Maior, istoricii s-au bazat pe supoziții, fără să fi ajuns la un acord unanim.

Conform majorității biografiilor săi, Petru Maior s-a născut în anul 1760. Pentru această dată au optat Nicolae Iorga, Atanasie Marian Marienescu, Maria Protase și Serafim Duicu². Dimitrie Popovici³, Alexandru Piru⁴ și Pompiliu Teodor⁵ au pledat pentru anul 1761, iar Nicolae Albu a optat pentru anul 1756⁶.

De asemenea, și locul nașterii lui Petru Maior a fost disputat din cauza lipsei documentelor. Nicolae Iorga și Marian Marienescu au considerat că s-a născut la Căpușul de Câmpie (jud. Mureș); Al. Piru și Dimitrie Popovici la Târgu Mureș sau Căpușul de Câmpie.

În anul 1760, Gheorghe Maior, tatăl istoricului, era protopop al Târgu Mureșului. El s-a mutat peste doi ani în protopopiatul Iclandului Mare, cu sediul la Căpușul de Câmpie. De aici rezultă faptul că Petru Maior s-a născut la Târgu Mureș⁷.

Familia lui Gheorghe Maior a fost o familie numeroasă. Soția sa, Ana, era fiica parohului Munteanu din Iclandul Mic (azi, Iclânzel, jud. Mureș). Gheorghe și Ana Maior au mai avut, pe lângă Petru Maior, încă cinci băieți: Dumitru, care a devenit ofițer de husari și apoi s-a întors în Căpuș și s-a ocupat cu agricultura; Ion, care a devenit paroh greco-catolic în satul Ulieș (jud. Mureș); Teodor (Toader) a devenit paroh în Căpuș; Mihai, care a devenit comisar rectificator și dijmaș împărătesc pentru Bogata de Mureș (jud. Mureș); Gheorghe, paroh în Căpuș, mort de timpuriu și o fată, Ana.

Petru Maior și-a petrecut copilăria la Căpuș, împreună cu frații săi și cu ceilalți copii ai satului. La împlinirea vârstei de șase ani, tatăl său l-a trimis la școală. A urmat, la Căpuș, primele trei clase (trivium), în care se învățau noțiunile de scris, citit și socotit, dar și elemente de economie casnică și de educație morală. De-abia în anul 1787 va fi înființată la Căpuș o școală de stat, de către Gheorghe Șincai, directorul școlilor românești greco-catolice⁸.

În perioada 1766-1769, Petru Maior va urma Liceul romano-catolic din Târgu Mureș. Cunoștințele acumulate în acest liceu, care nu avea decât primele trei clase (Principia, Gramatica și Sintaxa), erau mai ales de geografie, istorie, gramatică, de limbi (latină și greacă), de aritmetică, ortografie și caligrafie. După absolvirea studiilor la Târgu Mureș, Petru Maior a plecat la Cluj, la Gimnaziul iezuiților.

În anii școlari 1772-1773 și 1773-1774, Petru Maior va urma cele două clase de retorică și poetică din Blaj. Aici îl va întâlni pe episcopul Grigore Maior și-l va cunoaște pe Ignatie Darabant, vicar general și profesor la clasa de poetică. „Din îndemnul mai marilor mei, am îmbrățișat viața monahală”, mărturisea istoricul mai târziu despre intrarea sa, în anul 1774, în Ordinul Călugăresc „Sfântul Vasile cel Mare”, schimbându-și numele din Petru în Paul⁹.

Referitor la perioada 1770-1774, istoricul literar Ioan Chindriș¹⁰, în lucrarea apărută postum: Ioan Chindriș, Niculina Iacob, *Petru Maior în mărturii antologice*, Editura MEGA, Cluj-Napoca, 2016, p. 8 susține faptul că scriitorul Petru Maior a urmat cele cinci clase gimnaziale în Blaj, sau cel puțin primele

patru, între anii 1770-1774, deoarece „pentru ca Petru Maior să fie trimis la Colegiul Urban „de Propaganda Fide” din Roma în 1774, la numai 13 ani, el trebuia să se fi evidențiat ca elev strălucit, sub ochii ierarhiei și profesorilor din Blaj, timp mult mai îndelungat decât cele două clase gimnaziale din urmă”.

Starea monahală era condiția obținerii unei burse la Roma. La propunerea episcopului Grigore Maior și a vicarului Ignatie Darabant, în toamna anului 1774, Petru Maior, împreună cu Gheorghe Șincai și Ioachim Pop sunt trimiși cu bursă la Colegiul Urban „De Propaganda Fide” din Roma.

Conform ordonanței din 1742 a Curții de la Viena, transmisă Colegiului Urban, prin nuniul apostolic de la Viena, Camillum Merlino, tinerii din imperiu care frecventau colegiul, erau orientați spre studii de teologie, de polemică ecleziastică, de drept canonic și de limba greacă¹¹. Disciplinele fundamentale care s-au predat în Colegiul Urban erau: *Istoria Conciliului de la Trento, Istoria ecleziastică și profană, studiul Catehismului, Teologia morală și scolastică, Teologia dogmatică, Scolastica speculativă, Liturgica și limbile arabă, siriană, latină, greacă, illiră și chineză*.

Dintre profesorii renumiți care au predat la Colegiul Urban, între anii 1743-1773, pot fi amintiți: Francesco Angelo-Spaziani preda teologia, Girolamo da Chiavani preda filosofie și teologie, Francesco Batistini era profesor de gramatică, Giuseppe Luigi Assemani era lector de illiră, Raphael Vernarza a predat limba greacă, iar Ignatio Ballarini era profesor de limba ebraică¹².

Anii petrecuți la Roma au însemnat pentru Petru Maior șansa de a studia în marile biblioteci ale Vaticanului și ale Colegiului Urban „De propaganda Fide”, ce deținea o bibliotecă impresionantă. Gheorghe Șincai a fost, pentru o perioadă de timp, custodele bibliotecii Colegiului. De asemenea, el a fost foarte bun prieten cu Ștefan Borgia, secretarul Congregației, fiind invitat la mesele date de acesta, astfel, având șansa să cunoască lumea intelectuală a Romei¹³. La Roma, Petru Maior și colegii săi au fost educați în spiritul fidelității față de biserică, a mândriei pentru apartenența la catolicism. La 15 august 1775, cei trei blăjeni, Petru Maior, Gheorghe Șincai și Ioachim Pop au depus jurământul de intrare în Congregația pentru răspândirea credinței catolice. Astfel, se obligau ca odată întorși în țară, să militeze pentru răspândirea catolicismului și, în acest sens, să trimită Congregației dări de seamă anuale. După cinci ani de studii, din care doi ani dedicați studiului filosofiei și trei ani teologiei, Congregația, într-o scrisoare către episcopul Grigore Maior, își exprima aprecierea pentru foarte buna pregătire „cu laudă” a tânărului monah Petru Maior¹⁴. La 4 aprilie 1779 părăsește împreună cu cei doi colegi Roma, îndreptându-se spre Viena. Lipsiți de banii necesari continuării drumului, rămân o perioadă în capitala Imperiului. Au făcut o vizită la Cancelaria aulică pentru Transilvania, iar consilierul, constatând că Petru Maior și Gheorghe Șincai au învățat relativ puțin dreptul canonic, le-a propus completarea studiilor, timp de un an, la Viena. În timp ce Ioachim Pop a plecat la Blaj, ceilalți doi tineri au rămas la Viena¹⁵.

Prin hotărârea consilierului cameral von der Mark și a croatului Josaphat Bastasich s-a hotărât ca Petru Maior și Gheorghe Șincai să rămână în Seminarul de la Sancta Barbara, primind 300 de florini pentru întreținere pe o perioadă de un an¹⁶. La Viena cei doi studenți aveau să studieze la Școala Normală „Sf. Ana” și la Colegiul de la Sancta Barbara. La Școala Normală, ei au făcut cunoștință cu noile metode didactice introduse în învățământul elementar din Imperiu. Astfel, au

frecventat cursurile de metodică și catehetică susținute de renumitul pedagog Johann Ignaz von Felbiger¹⁷. Seminarul de la Sancta Barbara a avut o importanță deosebită în formarea intelectuală a celor doi tineri. În acest Seminar au studiat dreptul canonic, fundamentat pe datele istoriei ecleziastice și ale exegezei biblice. Noul drept canonic urma să reglementeze juridic raportul dintre prerogativele puterii de stat și cele ale puterii ecleziastice. De asemenea, de o importanță deosebită pentru formarea intelectuală a lui Petru Maior au fost cursurile de „științe politice” și de „știința statului”, propuse de Joseph von Sonnenfels, om politic și de cultură de mare notorietate și, totodată, fiind unul din artizanii reformelor iosefiniste.

În timpul petrecut la Viena, Petru Maior a aprofundat și opera lui Iustinus Febronius (Nikolaus von Hontheim – episcop de Trier), teologul german iluminist care s-a ridicat împotriva puterii nelimitate a papei. Influența operei lui Febronius este semnificativă la Petru Maior, în special în Procanon¹⁸.

În vara anului 1780, Petru Maior revenea la Blaj, unde a fost numit profesor de logică, metafizică și drept natural la „Scholae altiores”. Tot în acest an, se instalase pe tronul imperial Iosif al II-lea. Pentru a împiedica intervenția papei în treburile sale interne, împăratul a interzis oficialităților ecleziastice să comunice direct cu papa, asumându-și dreptul de a rosti ultimul cuvânt asupra decretelor papale. În martie 1781 a emis un ordin de desființare a peste 750 de mănăstiri și a multora dintre seminariile diecezane, iar administrarea averilor și bunurilor ecleziale a trecut-o în competența statului. Călugărilor blăjeni nu le-a convenit această situație, au protestat, l-au denunțat pe episcopul Grigore Maior, când la guvern, când la Curte, l-au denigrat, făcându-i viața imposibilă, în cele din urmă, episcopul fiind obligat să demisioneze.

La 11 iunie 1782, împăratul a ordonat cancelarului Teleki să convoace sinodul de alegere a noului episcop, la Blaj, pentru data de 12 august. Sinodul a propus pentru înalta funcție pe Ignatie Darabant, vicarul Blajului; Ioan Bob, protopop al Târgu Mureșului; Filotei Laslo, Samuil Micu, Ieronim Calnochi și Avram Meheși. Au fost recomandați de Curte încă doi candidați: Iacob Aron, care era prefect de studii la Colegiul „Santa Barbara” din Viena, și Andrei Zetkei de la Muncaci. Din cele 179 voturi valabile, Ignatie Darabant a întrunit 63 de voturi, Iacob Aron – 57, Ioan Bob – 37, Filotei Laslo – 16, Zetkei – 2, Meheși – 2, Samuil Micu – 1 și Calnochi – 1. Au fost trimise la Curtea vieneză numele celor trei candidați cu cele mai multe voturi. Împăratul l-a preferat pe Ioan Bob, pentru că era reprezentantul clerului de mir, pe când primii doi erau aleșii călugărimii, aflată în dizgrația împăratului Iosif al II-lea.

În urma Edictului de toleranță religioasă din 26 octombrie 1781, are loc un adevărat exod de la greco-catolicism la ortodoxism. Printr-un decret din 20 august 1782, Iosif al II-lea dispune ca trecerile să fie anulate, iar cei care s-au făcut vinovați de o asemenea atitudine să fie obligați să urmeze un curs de șase săptămâni pentru instruire asupra sensului și însemnătății Unirii de la 1700.

În vara anului 1783, Petru Maior se reîntâlnește cu I. Budai-Deleanu, care terminându-și studiile la Viena, revine la Blaj. Tot din anul 1783 datează prima scriere a lui Petru Maior, *Procanon ce cuprinde în sine ceale ce sânt de lipsă spre înțelesul cel deplin și desăvârșit al canoanelor și a toată tocmeala bisericască, spre folosul mai cu samă a românilor*. Lucrarea nu este încheiată. Manuscrisul se oprește brusc. El a ajuns în posesia lui D. A. Sturdza, care l-a donat Academiei Române, la 3 martie 1893. Constantin Erbiceanu l-a publicat

sub titlul: *Procanon ce cuprinde în sine cele ce sânt de lipsă spre înțelesul cel deplin și adevărat al canoanelor și a toată tocmeala bisericească, spre folosul mai cu samă a românilor*, în Biserica Ortodoxă Română, XVIII, 1894-1895, p. 385-416, 481-515, 577-611, București. A fost reeditat, cu titlul schimbat de Grigorie T. Marcu, în 1948: *Procanon ce cuprinde în sine ceale de lipsă spre înțelesul cel deplin și desăvârșit al canoanelor și a toată tocmeala bisericească, spre folosul mai cu samă a românilor; alcătuit și întocmit de Petru Maior. Anul de la Hristos 1783*, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1948.

Gheorghe Bogdan-Duică a realizat un studiu¹⁹ în care a demonstrat că Petru Maior s-a folosit, în *Procanon*, de lucrarea lui Nikolaus Hontheim (Justinus Febronius), *De statu ecclesiae et legitima potestate romani pontificis liber singularis, ad reuniendos dissidentes in religione christianos compositus*, tipărită la Frankfurt pe Main în 1763, cu reeditări succesive în 1756, 1777 și 1789. Era o lucrare de 656 de pagini, dispusă în patru volume, în care Febronius aducea dovezi din textele ecleziastice vechi împotriva primatului și infailibilității papei. Petru Maior dezbate în această lucrare trei probleme: 1. respinge infailibilitatea papei și pledează pentru autoritatea conciliului ecumenic; 2. raportul dintre puterea laică și cea ecleziastică, dintre puterea împăratului și cea a papei și 3. opțiunea pentru libertatea spirituală și abolirea autorității absolute a papei.

După ce Ioan Bob a fost consacrat episcop de către Grigore Maior, la 19 iunie 1784, patru călugări de la Blaj (Gheorghe Șincai, Samuil Micu, Petru Maior și Gherman Peterlachi) i-au cerut aprobarea pentru a ieși din călugărie. Demersurile acestora erau mai vechi. Încă din 1783, când se afla la Viena, pentru prezentare în fața împăratului ca demnitar ecleziastic, Bob a înaintat Cancelariei aulice a Transilvaniei cererea lor și a primit aviz favorabil doar pentru trei dintre ei (Gheorghe Șincai, Petru Maior și Gherman Peterlachi). Pentru Petru Maior renunțarea la călugărie era mai simplă, fiindcă el nu a depus voturile absolute, nici n-a trecut prin stadiile obligatorii ale călugăririi. Trebuia doar să renunțe la numele de Paul, redevenind Petru²⁰.

În 2 iulie 1785 este hirotonit preot, de Ioan Bob, la Blaj, și i se înmânează numirea de paroh al Maghiar-Reghinului. Petru Maior nu a fost încântat deloc de această parohie. În acest sens, sunt elocvente cuvintele sale către Propaganda Fide: „La noi parohiile toate sânt de așa natură, încât dacă vrei să mănânci pâine, trebuie să faci lucrările țaranului - să ari, să sapi etc. - cum eu însă nu am nici uneltele necesare pentru acest fel de trai, nici pricepere, aș fi un nechibzuit dacă aș îmbrățișa acest gen de viață, mai ales că, în cazul acesta, nu m-aș mai putea dedica și nici nu aș mai avea condiții pentru activitatea științifică, pentru care m-am străduit cu pregătirea în viața mea anterioară și nici nu aș deveni un paroh adevărat și priceput²¹. Decizia episcopului Ioan Bob de a numi un preot de formația lui Petru Maior s-ar putea să fi fost determinată de contextul reorganizării administrative din anul 1784, când Reghinul Săsesc a devenit reședința noului comitat Turda, unul dintre cele mai mari din Ardeal. Comitatul începea din Munții Apuseni, cu plasele Lupșa și Trăscău, cuprindea Câmpia Transilvană până la plasele Ideciu (Brâncovenești) și Gurghiu²². După unele tergiversări, episcopul îl investește la 15 august și cu titlul de protopop al eparhiei Gurghiu și inspector al districtului Abafaia. Protopopiatul greco-catolic al Gurghiului, din care făceau parte și aceste sate, era unul dintre cele mai mari, aparținând Episcopiei de Blaj, cuprinzând toată valea Gurghiului, valea Beicii și Valea Mureșului Superior până la Toplița²³.

Încă de la instalarea sa ca paroh în Maghiar - Reghin, Maior solicită episcopului aprobarea ridicării unei biserici și în Sas - Reghin, având în vedere distanța de patru km, ce trebuia parcursă până la biserica existentă, însă Bob nu a fost de acord. La Reghin, Petru Maior începe o perioadă consacrată unei munci asidue de luminare a poporului (chiar el mărturisea în *Răspunsul la cârtirea carea s-au dat asupra persoanei lui Petru Maior*: „Mergera Petru Maior prin sate, unde, adunând pruncii, făcea examen, pre cei ce știa îi lauda, pre ceilalți părintește îi dojenea și rânduia mijlociri ca să învețe. Vara umbla prin câmpuri, prin păduri, unde știa că sânt adunați pruncii a paște vitele, și văzându-i îi striga la dânsul, carii cunoscându-l, îndată alergeră toți acolo, și el îi întreba de cele ce au învățat și din nou îi mai învăța și-i lumina...” În acest răstimp, pe lângă predicile folosite ca mijloc de luminare și educare a țărănimii de toate vârstele, adună material documentar pentru viitoarele sale lucrări de istorie și istorie bisericească, după cum este preocupat intens și de problema introducerii alfabetului latin și a unei ortografii etimologice. Studiile temeinice de limbă îl vor ajuta să înțeleagă câteva din trăsăturile esențiale ale limbii române ca limbă romanică, provenită din latina vulgară.

În 21 aprilie 1790 înaintea Congregației un denunț împotriva episcopului Ioan Bob, învinuindu-l de neîndeplinirea obligațiilor de episcop. Congregația se adresează episcopului catolic Ignatius Batthyany, pentru a-l sfătui pe Bob să-și îndeplinească misiunea. Batthyany îl absolvă de învinuirile aduse, neputând intui cauzele reale ale nemulțumirii față de episcop.

Petru Maior se situează în prim plan în mișcarea pentru drepturi și libertăți naționale din anii 1790-1792 (Supplex Libellus Valachorum). Împreună cu Ioan Para redactează și semnează una din primele petiții pentru unitatea mișcării politice a românilor, fără deosebire de confesiune, arătându-și destul de fățiș simpatia pentru realizarea unei reunificări a celor două biserici. De altfel, în anul 1789 participă, la Sibiu, la instalarea episcopului ortodox Gherasim Adamovici. În 1792 are loc la Blaj, soborul pentru depunerea jurământului față de noul împărat Francisc I.

După reînființarea Seminarului teologic din Blaj, 1792, (în urma morții lui Iosif al II-lea), Maior este chemat ca profesor de drept canonic, însă după un an îl destituie din profesorat, înlocuindu-l cu fostul său coleg Ioachim Pop. La 1 octombrie 1793 sesizează din nou Congregația în legătură cu defectuoasa activitate a episcopului de la Blaj, reluând acuzele din primul denunț (1 aprilie 1790).

În 1795 elaborează *Protopapadichia [adecă puterea, drepturile și privilegioanele protopopilor celor românești din Ardeal]*, în care cerea respectarea drepturilor protopopilor români în conducerea bisericească, pledând pentru reintroducerea sinodalității în Biserica unită (soborul mare și soborul mic), împotriva absolutismului ierarhic introdus de episcopul Ioan Bob. Textul integral al *Protopapadichiei a fost publicat, la Viena, de către Grigore Silași, în Sionul românesc, în perioada 1865-1866*²⁴. *Protopapadichia* este o lucrare fundamentată pe o documentație atât din literatura patristică, cât și din cea politico-juridică²⁵.

În anul 1800, Petru Maior reia insistent și motivat problema înființării unei parohii și a ridicării unei biserici în Sas-Reghin, însă episcopul Bob refuză cu o inexplicabilă îndârjire. Implicarea lui Petru Maior în problema reghinienilor, prin adresele trimise episcopului, prin slujbele pe care le ținea într-o casă cumpărată de Ion Marinovici, pentru a servi de capelă²⁶, i-au adus în timp respectul și aprecierea credincioșilor de aici.

În luna martie a anului 1804, „credincioșii bisericii unite din Reghinul Săsesc, întreaga comunitate... nesilită de nimeni, ci din curata lor voință liberă”²⁷ încheie un contract în vederea fixării obligațiilor întreținerii viitorului paroh, Petru Maior, „care condiție dacă se îndeplinește, contractul stă atât până la moartea lui Petru Maior, cât și pentru urmașii săi, iar dacă domnul Petru Maior n-ar voi să vină în Sas Reghin paroh, ei de loc nu se obligă la punctele de mai sus, și contractul îl anulează în toate punctele lui”²⁸. Episcopul consideră că situația acestei parohii, care încă nu avea o biserică construită, nu impune prezența unui preot și sugerează rămânerea lui Petru Maior în Reghinul Unguresc și numirea unui capelan pentru Reghinul Săsesc. Insistențele comunității de a-l avea ca preot doar pe Maior, îl determină într-un final pe episcop să dispună acest lucru, la 1 iulie 1805. Tergiversările lui Ioan Bob l-au nemulțumit și întristat pe Petru Maior²⁹, care, deși primește dispoziția de mutare în data de 1 iulie 1805, reconfirmată de alte două adrese din 3 și 15 august, va accepta mutarea în Reghinul Săsesc doar la sfârșitul lunii august, după ce comunitatea de aici l-a refuzat pe preotul propus de Bob. Așadar, ca urmare a eforturilor comunității românești coroborate cu cele ale protopopului Petru Maior, abia după douăzeci de ani s-a reușit constituirea parohiei greco-catolice din Reghinul Săsesc. Petru Maior nu va mai ajunge să slujească în noua biserică, terminată de-abia în anul 1811, deoarece va părăsi Reghinul, pentru a ocupa funcția de revizor, cenzor și corector la Tipografia din Buda.

În 18 iunie 1805, I. Piuriu-Molnar îl recomandă cenzor și corector al cărților românești de la Tipografia Universității din Buda, în locul lui Samuil Micu care decedase, iar Samuil Vulcan îi face o prezentare elogioasă: „Petru Maior știe așa de bine limba românească, încât înțelege atât frazele, cât și proverbele, cât și chiar idiotismele ei, și știe să le explice în urma unui exercițiu de mai mult timp, a terminat cu laudă studiile filosofice și teologice la Roma și dreptul canonic la Viena; a predat filosofia și teologia la Blaj; și-a asimilat așa de bine economia rurală, că înțelege perfect termenii ei, cunoaște perfect limbile latină, italiană și grecească. Este deci pentru această slujbă vrednic de recomandat în cel mai înalt grad”³⁰. Cu toate acestea, este numit Ioan Cornelli. În anul 1808, în urma demisiei lui I. Cornelli din funcția de cenzor și corector al cărților românești la Tipografia din Buda, Maior se adresează printr-un memoriu Consiliului Locumtenențial, în care enumeră limbile străine pe care le cunoaște, exprimându-și dorința de a lucra la Tipografia din Buda, unde speră să-și editeze lucrările scrise sau pe cele pe care le va scrie în viitor. Este numit în 2 septembrie 1808³¹. Se va stabili în cartierul sârbesc al orașului unde va duce o viață modestă, înconjurat de cărțile unei biblioteci pe care o adună an de an, până la moarte. Își va începe activitatea în luna martie 1809. Din acest moment până la sfârșitul vieții se va dedica editării cărților în limba română. În decurs de 11 ani, va tipări 12 lucrări în 13 volume, va înregistra cu ele o culme a creației luminismului românesc și va crea o platformă de difuzare a ideilor Școlii Ardelene în spațiul național. La început va publica scrieri religioase și educative. Conștient de rolul și responsabilitatea pe care o au părinții în creșterea și educarea copiilor, el va publica în sprijinul acestora *Didahii pentru creșterea fiilor la îngropăciunea pruncilor morți* (Buda, 1809, cu 15 cuvântări) și *Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți* (Buda, 1809, cu 40 de predici și 11 „iertăciuni”).

Petru Maior, Didahii, Buda, 1809
Sursa: Biblioteca
Protopopiatului Ortodox
Român din Târgu Mureș

*Petru Maior, Propovedanii la
îngropăciunea oamenilor morți,
Buda, 1809*
Sursa: Biblioteca Protopopiatului
Ortodox Român din Târgu Mureș

Tot cu un scop educativ a fost scrisă și lucrarea în trei volume *Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului* (Buda, 1810-1811)³².

Petru Maior, Prediche, Buda, 1810
Sursa: Colecția muzeală a
Arhiepiscopiei Ortodoxe –
Alba Iulia

*Petru Maior, Istoria pentru
începutul românilor în Dachia,
Buda, 1812*
Sursa: <https://tipariturioromanesti.wordpress.com/2011/10/31/scoala-ardeleana/>

Prin ele s-a făcut trecerea de la cazanie la predica propriu-zisă. Deși erau prelucrate, în parte, după iezuitul italian Paul Segneri, predicile lui Petru Maior au fost adaptate la realitățile din Transilvania. El va desfășura o activitate bogată în domeniile istoriei și filologiei, fiind preocupat de originea poporului român și a limbii române.

În 1812, Petru Maior publică la Buda *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, cea mai răspândită și influentă operă istorică a Școlii Ardelene, consacrată combaterii teoriilor tendențioase ale lui F. J. Sulzer, J. K. Eder, J. Ch. von Engel și B. Kopitar care contestau romanitatea și continuitatea românilor pe teritoriul fostei Dacii.

Întemeindu-și opera, ca de altfel, și ceilalți cărturari iluminiști români - Samuil Micu și Gheorghe Șincai - pe studiul unui bogat material documentar, Petru Maior își îndreaptă polemica împotriva denigratorilor originii romane a românilor, demonstrând latinitatea limbii și a poporului român³³. Lucrarea are și două anexe: *Disertație pentru începutul limbei românești*

și *Disertație pentru literatura cea veche a românilor*. În aceste două *Disertații*, spre deosebire de Samuil Micu și Gheorghe Șincai care susțineau că „limba română continuă limba latină clasică”, Petru Maior stabilește că „limba română, ca și celelalte limbi romanice, este continuatoarea limbii latine populare”, precizare făcută printre primii lingviști europeni.

Petru Maior va desfășura și o bogată activitate de popularizare a cunoștințelor în domeniile pomiculturii, industriei alimentare și medicinei veterinare, prin traducerea și publicarea unor lucrări: *Învățătură pentru prăsirea pomilor*; *Învățătură pentru facerea zahărului din mustureață de jugastru*; *Învățătură despre agonisirea viței de vie și despre măiestria de a face vin, vinars și oțet de Chaptal, Rosier, Parmentier și Dussieux* și *Învățătură pentru ferirea și doftoria boalelor celor ce se încing prin țeară și a celor ce se leagă și a unor boale sporadice, adecă pe ici, pe colo îmblătoare ale vitelor celor cu coarne, precum și a cailor, a oilor și a porcilor*.

În anul 1813 va fi tipărită la Buda *Istoria Beseariceii românilor, atât a cestor dincoace, precum și a celor dincolo de Dunăre*, prima lucrare editată privitoare la istoria creștinismului și a Bisericii, pe întreg teritoriul locuit de români, din antichitate și până în perioada contemporană autorului.

Petru Maior, *Istoria Beseariceii românilor, atât a cestor dincoace, precum și a celor dincolo de Dunăre, Buda, 1813*
Sursa: <https://tiparitur.romanesti.wordpress.com/2011/10/31/scoala-ardeleana/>

Lucrarea este împărțită în două părți. Prima parte prezintă istoria creștinismului la români. Autorul dovedește, cu argumente, că poporul român s-a născut creștin datorită coloniștilor romani aduși în Dacia. Partea a doua prezintă istoria unirii bisericii române din Transilvania cu Biserica Romei și istoria Episcopiei Unite de la Blaj din anul 1700, până în vremea Episcopului Inochentie Micu-Klein.

Petru Maior devine o personalitate cunoscută cărturării, prin angajarea lui într-o polemică răsunătoare cu Bartolomeu Kopitar³⁴. În 1814 ies de sub tipar *Răspunsul la cărtirea carea s-au dat asupra persoanei lui Petru Maior, autorului Istoriei ceii pentru începutul românilor în Dachia și Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum in Dacia* (întâiul răspuns polemic adresat lui J. B. Kopitar). În 1815 se prelungește polemica lui Petru Maior cu Kopitar prin apariția celui de al doilea răspuns: *Reflexiones in responsum Domini recensentis Vienennsis ad Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum, in Dacia*. Petru Maior încheie polemica cu Kopitar, prin publicarea acelei *Contemplatio recensionis in valachicum anticriticam, litererariis Ephemeridibus Viennensibus, 1816 divulgatae*.

Ultimele lucrări tipărite ale lui Petru Maior sunt: o traducere prin intermediar italian a romanului lui Fénelon,

Întâmplările lui Telemah, Buda, 1818 și două scrieri filologice, *Ortografia romana sive latino-valachica una cum clavi, qua penetralia originationis vocum reserantur* și *Dialog pentru începutul limbii române între nepot și unchi*, apărute la Buda în anul 1919 și reproduse la începutul *Lexiconului românesc-latinesc-unguresc-nemțesc* (Buda, 1825).

În *Dialog pentru începutul limbii române între nepot și unchi*, Petru Maior aduce importante precizări în problema raportului dintre latina populară și cea clasică, insistând asupra preexistenței celei dintâi, precum și asupra faptului că latina clasică era forma cea mai îngrijită, literară, a latinei populare.

Ultimii ani ai vieții scriitorului se leagă de redactarea *Lexiconului de la Buda*, operă la care a contribuit cu o mare parte a materialului. Lucrarea a fost finalizată de către discipolii săi, Ioan Teodorovici și Alexandru Teodori și publicat după moartea lui Petru Maior, în anul 1825³⁵. Istoricul Petru Maior își va asuma sarcina istorică de fundamentare ideologică a luptei de emancipare. O face în primul rând în domeniul istoriografiei și, prin istoriografie, printr-o operă care va fi prin excelență militantă³⁶. A decedat la 14 februarie 1821, într-o odăiță din Buda și a fost înmormântat în cimitirul comun al Bisericii romano-catolice din suburbia sârbească Ráczváros³⁷. În anul 1992, Eugen Glück a efectuat cercetări în arhiva parohiei romano-catolice din Buda (Tabán), unde a fost înregistrat decesul lui Petru Maior. În Matricola celor încetați din viață a parohiei de Tabán din Buda a Sf. Ecaterina, virgină și martiră, de la anul 1813 până în anul 1829. Morții V., apare însemnarea: „reverendissimul domn” Petru Maior „grec unit” a fost înmormântat în ziua de 16 februarie 1821. Serviciul a fost oficiat de „prea onoratul” viceprotopop Sztojkovics, fără să i se indice prenumele. Prevăzut cu sacramentele, a decedat în casa nr. 917, la vârsta de 60 ani. Ca loc al înmormântării a fost indicat cimitirul „Tabán”. Din păcate, nu se pot obține informații exacte despre mormântul lui Petru Maior³⁸. „Nici pe Maior, ca de altfel nici pe Micu, nici pe Șincai, nici pe Budai-Deleanu, pământul Transilvaniei, atât de iubit de ei, nu i-a primit pentru somnul de veci. Destinul a făcut ca toți patru să-și doarmă acest somn în pământ străin!”³⁹.

Note:

1. Pentru viața, activitatea și opera lui Petru Maior, a se vedea: G. Bogdan-Duică, *Petru Maior. Studiu biografic*, Cernăuți, 1893; Vasile Netea, *De la Petru Maior la Octavian Goga – Studii și evocări istorice*, București, 1944; Maria Protase, *Petru Maior: un ctitor de conștiințe*, București, 1973; Serafim Duicu, *Pe urmele lui Petru Maior*, București, 1990; Laura Stanciu, *Biografia unei atitudini (1760-1821)*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2003; Nicolae Albu, *Petru Maior. Scrisori și documente inedite*, București, 1968; Ioan Lupaș, *Scrierile istorice ale lui Petru Maior*, în „Anuarul Institutului de Istorie națională”, Cluj, I, 1922; Zenovie Pâclișanu, *Un vechi proces literar (Relațiile lui Ioan Bob cu S. Clain, Gh. Șincai și P. Maior)*, București, 1935; Iosif Pervain, *Petru Maior în conștiința transilvănenilor din generația de la 1848*, în „Tribuna”, XV, 1971, nr. 10; Traian Popa, *Locul nașterii lui Petru Maior*, în „Cultura creștină”, XVI, 1936; David Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1967; Pompiliu Teodor, *Două scrisori ale lui Petru Maior din timpul petrecerii sale la Buda (1810)*, în „Anuarul Institutului de Istorie Cluj”, III, 1960.
2. Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688-1821). Epoca lui Petru Maior. Excursuri, vol. II*, Ediție îngrijită de Barbu Theodorescu, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969, p. 193; Atanasie Marian Marienescu, *Viața și*

operele lui Petru Maior, în „Analele Academiei Române”, seria II, tom V, 1882-1883, secțiunea II, București, Tipografia Academiei Române, 1884, p. 52-53; Maria Protase, *Petru Maior: un ctitor de conștiințe*, Editura Minerva, București, 1973; Serafim Duicu, *Pe urmele lui Petru Maior*, Editura Sport-Turism, București, 1990, p. 23.

3. D. Popovici, *Studii literare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1972, p. 65.

4. Alexandru Piru, *Literatura română premodernă*, Editura pentru Literatură, București, 1964, p. 65.

5. Dumitru Ghișe, Pompiliu Teodor, *Fragmentarium iluminist*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1972, p. 182.

6. *Petru Maior. Scrisori și documente inedite*, Ediție îngrijită, prefată, note și indici de Nicolae Albu, Editura pentru Literatură, București, 1968, p. V.

7. Serafim Duicu, *op. cit.*, p. 23.

8. N. Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, 1944, p. 256.

9. Maria Protase, *op. cit.*, p. 23.

10. Cărturarul Ioan Chindriș a decedat la 26 iunie 2015.

11. Serafim Duicu, *op. cit.* p. 39.

12. Laura Stanciu, *op. cit.*, p. 107.

13. M. Protase, *op. cit.*, p. 25.

14. *Ibidem*, p. 35.

15. *Ibidem*, p. 38.

16. Tóth I. Zoltán, *Primul secol al naționalismului românesc ardelean (1697-1792)*, Editura Pytagora, București, 2001, p. 274.

17. Johann Ignaz von Felbiger a fost autorul legii de stat din 6 decembrie 1774, cunoscută sub numele de Allgemeine Schulordnung für die deutschen Normal, Haupt und Trivialschulen in sämtlichen Kaiserlich - Königlichen Erbländern, lege care a contribuit la modernizarea învățământului din întreaga monarhie.

18. L. Stanciu, *op. cit.*, p. 142.

19. Gh. Bogdan-Duică, *Petru Maior și Justinus Febronius sau Petru Maior ca vrăjmaș al papei*, Cluj, 1933.

20. Serafim Duicu, *op. cit.*, p. 50-51.

21. *Ibidem*, p. 68.

22. Nicolae Albu, *Petru Maior. Scrisori și documente inedite*, București, 1968, p. XII.

23. Serafim Duicu, *op. cit.*, p. 71.

24. Prima ediție a lucrării *Protopopadichia* a lui Petru Maior a apărut în „Sionul românesc: Foaie besericească, literaria și scolastica”. Redactată de Dr. Gregoriu Silași, an I și II, 1865-1866, Viena: I/1865 (nr. 10, p. 114-116; nr. 11, p. 128-130); II/1866 (nr. 2, p. 14-17; nr. 4, p. 38-41; nr. 5, p. 50-51; nr. 6, p. 63-69; nr. 9, p. 102-106; nr. 10, p. 115-117; nr. 11, p. 128-130; nr. 12, p. 140-142; nr. 13, p. 152-153; nr. 14, p. 163-165; nr. 15, p. 177-178; nr. 16, p. 186-188); Petru Maior, *Protopopadichia [adecă puterea, drepturile și privilegioanele protopopilor celor românești din Ardeal]*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Chindriș, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1997; Petru Maior, *Protopopadichia, ediție îngrijită, studiu introductiv, note, glosar, indici, rezumat, bibliografie selectivă de Laura Stanciu*, Alba Iulia, 1998.

25. Petru Maior, *Istoria Bisericii românilor, I, Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Chindriș*, București, Editura Viitorul Românesc, 1995, p. 46.

26. Construcția bisericii greco-catolice din Reghinul Săsesc va începe de-abia în anul 1803. În acest an, locuitorii din Reghinul Unguresc au semnalat Blajului faptul că „preotu lor Petru Maior și în sărbători de frunte, lăsând beserica lor, slujește într-o casă în Sas-Reghen, sas-reghinenilor”. Vezi Nicolae Albu, *op. cit.*, p. 58.

27. Vezi Nicolae Albu, *op. cit.*, doc. XLVII, p. 59.

28. *Ibidem*, p. 59.

29. La 23 iunie 1805, Petru Maior îi adresează episcopului o scrisoare, vezi Nicolae Albu, *op. cit.*, doc. LXI, p. 72, în care-i demască lipsa de bunăvoință și tărgănările repetate.

30. Atanasie Marian Marienescu, *Viața și operele lui Petru Maior*, București, 1883, p. 51-52.

31. I. Pervain și Maria Protase, *Numirea lui Petru Maior în funcția de cenzor și corector la Tipografia de la Buda*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Series Philologia”, fasc. 1, 1970, Cluj, p. 27-29.

32. Petru Maior, *Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului, ediție îngrijită de Laura Stanciu și Alin-Mihai Gherman*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2017.

33. Petru Maior, *Istoria pentru începutul românilor în Dacia, I-II, Ediție critică și studiu asupra limbii de Florea Fugariu, prefată și note de Manole Neagoe*, București, 1970.

34. *Jernej Bartolomeu Kopitar (1780-1844)*, lingvist austriac de origine slovenă, care a studiat limbile balcanice din perspectiva trăsăturilor comune ale acestora.

35. Iosif Pervain și Maria Protase, *Petru Maior și Lexiconul de la Buda*, în „Cercetări de lingvistică”, 1970, XV, nr. 1, p. 11-22.

36. Maria Protase, *Petru Maior, istoricul: concepție și metodă*, în „Studii. Revistă de istorie”, 1971, 24, nr. 2, p. 253-264.

37. S. Pușcariu „Părerile lui Petru Maior despre limba română”, p. 109-119; G. Bogdan-Duică, p. 55, 62-63; N. Iorga, *La o sută de ani după moartea lui Petru Maior*, p. 9-11; D. Popovici, *Literatura română în epoca „Luminilor”*, p. 46-47.

38. Eugen Glück, *Informații în legătură cu actele de deces ale lui Samuil Micu-Clain și Petru Maior*, în „Săptămânalul românilor din Ungaria”, Gyula, 17 aprilie 1992, p. 15.

39. Serafim Duicu, *op. cit.*, p. 204.

Bibliografie:

1. DUCU, Serafim. *Pe urmele lui Petru Maior*. București: Editura Sport-Turism, 1990.

2. GHIȘE, Dumitru; TEODOR, Pompiliu. *Fragmentarium iluminist*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1972.

3. IORGA, Nicolae, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688-1821). Epoca lui Petru Maior. Excursuri, vol. II*. ediție îngrijită de Barbu Theodorescu. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1969.

4. MAIOR, Petru, *Istoria Bisericii românilor*, I. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Chindriș. București: Editura Viitorul Românesc, 1995.

5. MAIOR, Petru. *Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului*. Ediție îngrijită de Laura Stanciu și Alin-Mihai Gherman. Cluj-Napoca: Editura Mega, 2017.

6. MAIOR, Petru. *Protopopadichia [adecă puterea, drepturile și privilegioanele protopopilor celor românești din Ardeal]*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Chindriș. Cluj-Napoca: Editura Clusium, 1997.

7. MAIOR, Petru. *Protopopadichia*. Ediție îngrijită, studiu introductiv, note, glosar, indici, rezumat, bibliografie selectivă de Laura Stanciu. Alba Iulia, 1998.

8. MAIOR, Petru. *Scrisori și documente inedite*. Ediție îngrijită, prefată, note și indici de Nicolae Albu. București: Editura pentru Literatură, 1968.

9. PIRU, Alexandru, *Literatura română premodernă*. București: Editura pentru Literatură, 1964.

10. PROTASE, Maria. *Petru Maior: un ctitor de conștiințe*. București: Editura Minerva, 1973.

11. STANCIU, Laura. *Biografia unei atitudini (1760-1821)*. Cluj-Napoca: Editura Risoprint, 2003.

Inginerul Dimitrie Dima, geniul argeșean de la începutul secolului al XIX-lea

Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu
responsabil sala Colecții speciale,
Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș
e-mail: magda_vip2000@yahoo.com

Dimitrie Dima s-a născut la Pitești, la 9 august 1877, pe strada Sfânta Vineri. La Pitești a terminat clasele primare și gimnaziul, condus de Toma Trifonescu (figură importantă a învățământului argeșean). Deși provenea dintr-o familie modestă, tatăl său având un mic depozit de lemne, reușește să facă liceul la Zürich. În anul 1895 se înscrie la facultatea de construcții a Institutului Politehnic din Zürich, patru ani mai târziu obținând diploma de inginer-constructor la Universitatea Tehnică Ducală din Darmstadt-Germania, unde a fost numit și președinte al Asociației studenților latini din Germania. Celebrul profesor Koch, cunoscut pentru exigența sa, avea la adresa „băiatului din Carpați” numai cuvinte de laudă.

Dimitrie Dima - absolvent al Universității Darmstadt (1899)
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș,
fondul colecțiilor speciale

Întors în țară, la 22 de ani, devine membru al Societății Politehnice Române iar în anul 1908, împreună cu fostul său coleg de studenție Tiberiu Eremie (inginerul constructor al Arcului de Triumf din București, al catedralelor din Timișoara, Oradea etc.) și Gogu Constantinescu (considerat părintele sonicității), înființează Societatea Beton și Fier. Această societate realizează mai multe construcții între anii 1908-1915, dintre care amintim:

- între 1908 și 1912 este construită **biserica Sfânta Vineri** (splendidă întruchipare a geniului arhitectonic românesc), după planul inginerului I. N. Socolescu; **podurile peste Siret** la Rogoaza, Răcăciuni, Adjudul Vechi, **podul peste Moldova** la Tupilați;

Biserica Sf. Vineri din Pitești
Sursa: Biblioteca Județeană
„Dinicu Golescu” Argeș,
fondul colecțiilor speciale

Cheson peste râul Moldova
la Tupilați (1910).
Sursa: Biblioteca Județeană
„Dinicu Golescu” Argeș,
fondul colecțiilor speciale

Cheson peste râul Siret la
Răcăciuni (1913).
Sursa: Biblioteca Județeană
„Dinicu Golescu” Argeș,
fondul colecțiilor speciale

- între 1912 și 1915 construiește **podurile peste râul Argeș** (la intrare în Pitești) și **râul doamnei Doamnei** (comuna Mărăcini), poduri distruse în primul război mondial de către trupele inamice, refăcute după încheierea războiului tot de către Dimitrie Dima;

Cheson peste râul Argeș la Bascov- Pitești
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, fondul colecțiilor speciale

Construirea fabricii de textile din Pitești
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, fondul colecțiilor speciale

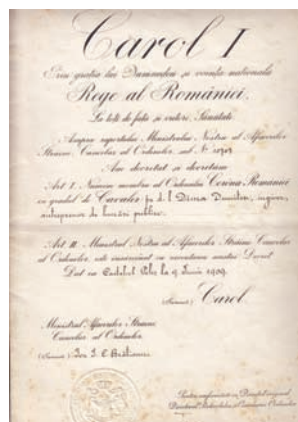
În anul 1909, într-o călătorie în Egipt împreună cu alți ingineri și arhitecți, a dat mai multe soluții pentru restaurarea unor monumente antice.

Instantaneu din Egipt
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, fondul colecțiilor speciale

- între 1909 și 1910 construiește **uzina de alimentare cu apă a orașului Pitești**, precum și alte edificii moderne din Pitești.

Urmează o strălucită carieră militară și politică, făcând parte din **Regimentul 6 Artilerie din Pitești** (ajunge la funcția de căpitan). Acțiunile sale militare din timpul războaielor balcanice, inventarea **pompei de apă portabile**, foarte importantă pe front, sunt răsplătite prin acordarea mai multor distincții, cele mai importante fiind Brevetul „*Medalia Jubiliară Carol I*” (1906) și Ordinul „*Coroana României*” (1909), document semnat de regele Carol I și ministrul Afacerilor Străine Ion I. C. Brătianu.

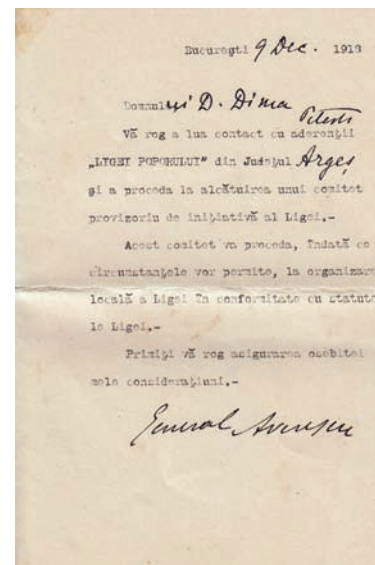

Ordinul Coroana României (1909)
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, fondul colecțiilor speciale

Brevet Medalia Jubiliară Carol I (1906)
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, fondul colecțiilor speciale

După primul război mondial se implică în viața politică, devenind membru activ al Ligii Poporului (din 1920 Partidul Poporului), binecunoscută fiind relația sa de camaraderie cu generalul Averescu. După câștigarea alegerilor parlamentare și formarea guvernului condus de Averescu, Dimitrie Dima este numit **prefect de Argeș (1921)**.

Membru al Ligii Poporului (1918)
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, fondul colecțiilor speciale

Se stabilește în comuna Dragoslavele, loc pe care l-a îndrăgit foarte mult și l-a îmbunătățit, ridicând o serie de construcții particulare și de utilitate publică (vile, un pod de lemn peste râul Dâmbovița sau, în 1910, **uzina electrică**, Dragoslavele devenind prima așezare rurală electrificată din țara noastră).

Se stinge din viață în 6 martie 1923, la numai 47 de ani, în timpul unei intervenții chirurgicale. Este înmormântat la Pitești, însă, ulterior a fost reînhumat la Schitul Podișor din Dragoslavele.

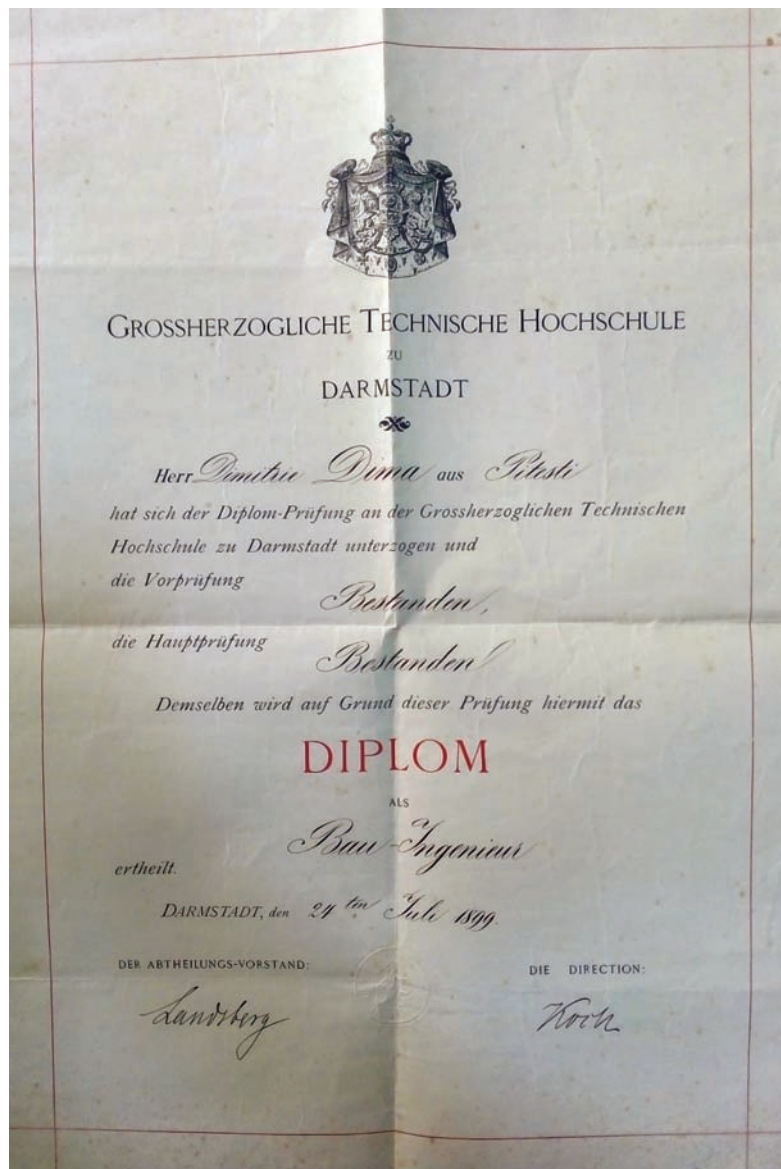
Corespondența personală sau oficială, actele Societății Beton și Fier, fotografiile (cu familia și prietenii, din călătorii, din perioada militară, de la construcția podurilor sau a altor edificii) dar și 61 de volume, în limba franceză, română, germană din domeniul literaturii, geografiei și tehnicii, au fost donate de către soția sa Maria Dima, în anul 1972, Bibliotecii Județene din Pitești. Toate aceste documente alcătuiesc astăzi *colecția Dimitrie Dima* din fondul special al Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș.

Împreună cu familia la Răcăciuni
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș,
fondul colecțiilor speciale

Bibliografie:

1. *Enciclopedia Argeșului și Muscelului*, vol. II. Disponibil pe Internet la adresa: http://cat-biblioteca.upit.ro/bibl/Pagina%20WEB/Site_nou/Enciclop_AG_Muscel/Vol_II_BUP/Coperta.PDF, accesat în data de 10. 03.2021
2. VOINESCU, Silvestru. *Argeșeni în spiritualitatea românească*. Pitești: [S.n.], 1980.

Diploma de inginer Universitatea Darmstadt (1899)
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș,
fondul colecțiilor speciale

Elena Tîrziman. Biblioteca publică contemporană - reflexie socio-culturală a comunității deserveite

Biblioteca actuală diferă semnificativ de biblioteca deceniilor și secolelor trecute. Biblioteca publică contemporană trebuie să se redefinească ca instituție publică, trebuie să își diversifice activitățile și serviciile astfel încât să poată să facă față transformărilor sociale, tehnologice, culturale din mediul comunitar pe care îl deservește. Biblioteca publică contemporană contribuie la constituirea și păstrarea patrimoniului documentar local fiind expresia cea mai relevantă a memoriei comunității și, în egală măsură, este spațiul comunitar care permite accesul gratuit și nediscriminatoriu la informare, educație și cultură având o contribuție determinantă la incluziunea socială. Triunghiul Bibliotecă – Utilizator – Comunitate deserveită sintetizează locul și rolul bibliotecii în societate și în spațiul comunitar. Fiecare element al triunghiului influențează decisiv celelalte două elemente. Modificările din spațiul comunitar, exigențele și noile nevoi de informare ale utilizatorilor determină modificări esențiale în funcțiile și activitățile bibliotecii.

Cuvinte-cheie: biblioteca publică contemporană, utilizatori, incluziune socială, patrimoniu local, bibliotecă - utilizator - comunitate

Corina Dovîncă. Rolul bibliografiei în activitatea de cercetare

Bibliografia reprezintă structura de rezistență a oricărei scrieri, fie că este vorba despre o teză de doctorat, fie că este vorba despre un simplu referat. Lipsa unor documente care să stea la baza scrierii unei lucrări, precum și lipsa unei documentații teoretice și, uneori, și practice pe o anumită temă, asociate cu lipsa tehnicilor de muncă intelectuală și cu lipsa deprinderii de a scrie, conduc, în aproape toate cazurile, la plagiat și nonvaloare. Rolul unui bibliotecar de referințe din bibliotecile universitare, cele ai căror utilizatori specifici sunt studenții, masteranzii, doctoranzii, cadrele didactice universitare/preuniversitare și cercetătorii este, în primul rând, unul de instruire în folosirea și explorarea resurselor unei biblioteci. Viitorul bibliotecii este condiționat de cele 3 mari provocări ale momentului: accesul deschis la informații, drepturile de proprietate intelectuală și interoperabilitate. Pentru a face față acestor provocări, nu numai rolul bibliotecii trebuie atent reexaminat, ci și cel al bibliotecarilor, care trebuie să-și evalueze „status quo-ul” tradițional și să descopere noi metode de comunicare eficientă, de valorizare și de diseminare a informațiilor.

Cuvinte-cheie: bibliografie - biblioteci - servicii de referințe, biblioteci universitare românești - servicii de referințe, bibliografii - utilizatori - bibliotecari

Raluca Bucinschi. Estetica romantică în miniaturile pentru pian ale lui Frédéric Chopin: 210 ani de la nașterea compozitorului

Muzica lui Chopin, pe lângă virtuozitatea sa, poartă și un mesaj profund contrar altor compozitori care scriau doar pentru etalarea virtuozității instrumentale. Chiar dacă a optat pentru forma miniaturală, n-a folosit structura șablon, ci a modificat-o prin dinamizări și concentrări, prin extensii sau interferări ale genurilor. Alături de Berlioz și Liszt, Chopin formează trinitatea romantică. Stilul interpretativ introdus de compozitorul polonez a devenit determinant în cadrul artiștilor

instrumentiști în următoarea jumătate de secol. Creația lui Chopin hărăzită pianului, este plină de patos subiectiv, nefiind propriu-zis un inventator în melodie, dar știind ca nimeni altul să cizeleze structuri melodico-armonice și să îmbine mijloacele de expresie atât de măiestrit, încât muzica sa, adesea laconică, emană o expresivitate răscolitoare. Ritmica chopiniană este rezultatul fuziunii dintre cea ordonată a dansului și cea sinuoasă a gândirii romantice.

Cuvinte-cheie: Frédéric Chopin - estetică romantică, Biblioteca Națională a României - Frédéric Chopin - colecții - miniaturi pentru pian

Gabriela Tomescu. Dionisie Fotino și cărțile sale, aflate în fondul Colecțiilor Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș

Anul acesta se împlinesc 200 de ani de la trecerea în neființă a unuia dintre cei mai de seamă reprezentanți ai ultimei generații de învățați de sorginte bizantină, Dionisie Fotino (1777-1821). În expoziția permanentă a Secției Colecții Speciale a Bibliotecii Județene Argeș se află două lucrări aparținând lui Dionisie Fotino. Prima este un cod de legi, vechi de 203 ani; tipărită pe hârtie filigran, în limba română cu caractere chirilice, cartea este legată în piele de culoare verde, imprimată cu chenar dublu și motive florale aurite. Ceea ce atrage atenția în mod special este ilustrația de pe verso-ul foii de titlu ce prezintă stema Țării Românești (9 x 9 cm), înconjurată de stemele județelor, dar și însemnarea care o însoțește. Cea de-a doua lucrare „Istoria generală a Daciei sașă a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei”, în trei volume, prezintă, în mod concentrat, istoria acestor meleaguri de la întemeierea Daciei, până la începutul secolului al XIX-lea. Valoarea acestei lucrări constă în ilustrația aflată pe pagina de gardă, ce prezintă acvila bicefală rusească ce ține în gheare cele două steme: stema Țării Românești și stema Moldovei, toate acestea fiind ocrotite de puterea divină, precum și ex-librisul - ștampilă al principelui fanariot Ioan Constantin Caradja, scris cu cerneală neagră.

Cuvinte-cheie: Dionisie Fotino - Biblioteca Județeană Argeș - colecții speciale - expoziții, Dionisie Fotino - personalități românești - lucrări bibliofile

Cristina Marinescu. Specific național românesc și universalitate. Manuscrisele lui Octavian Goga

Așa cum fiecare individ are o personalitate proprie, rod complex al împletirii moștenirii genetice cu mediul în care se dezvoltă, fiecare popor are un specific național, dat de istoria sa, combinată cu tendințele înnăscute ale populației respective. Specificul național românesc, insuficient prețuit astăzi pe scena internațională, constă într-o propensiune clară spre reflecția de maximă generalitate, care oscilează între filosofia de bună calitate și preocuparea religioasă. Oamenii de bună factură intelectuală și cu studii solide, cum e cazul lui Octavian Goga, manifestă în toate aspectele vieții lor, de la cele culturale și politice, până la cele personale, o anumită exigență, care îi face să producă lucrări intelectuale și relații interumane de o anumită calitate. E drept că în cazul lui Goga, unele aspecte ne pot apărea azi discutabile, dar trebuie văzute viața și opera lui în contextul aceluia moment istoric. Ele devin vizibile cercetătorului care se apleacă asupra documentelor scrise de mâna marelui poet, aflate în colecția Cabinetului de Manuscrise de la Biblioteca Națională a României. Manuscrisele lui Goga cuprind: documente de

corespondență, opere literare originale, traduceri, manuscrise fragmentare, cu frânturi de poezii, texte în proză, scheme de posibile opere literare, bibliografie literară etc.

Cuvinte cheie: Biblioteca Națională a României - colecții speciale, Octavian Goga - manuscrise, personalități culturale românești

Raluca Man. Biblioteca Națională din Qatar (I)

Biblioteca Națională din Qatar își propune să aibă un triplu rol: bibliotecă națională, bibliotecă universitară la nivel de cercetare și bibliotecă publică centrală metropolitană dotată pentru era digitală. Biblioteca Națională din Qatar a avut șansa istorică de a concepe și construi, „de la zero”, prima bibliotecă complet integrată, pornind de la un concept nou care să înglobeze oferirea unui serviciu integrat, unificat cu un conținut adaptat nevoilor utilizatorilor. Construirea și dezvoltarea unei biblioteci ultra moderne și super tehnologizată a fost foarte importantă într-o țară precum Qatar, care a trebuit să pună la dispoziție cât mai multe colecții de materiale și conținuturi, pe cât posibil în format digital și care, grație proiectelor ample de digitalizare, a reușit să le furnizeze pentru a satisface nevoile cetățenilor, anterior inaugurării clădirii Bibliotecii Naționale din Qatar. Accesul gratuit la toate tipurile și nivelurile de materiale de bibliotecă, abordate și concepute într-o clasificare unică la raft sau într-o singură aplicație oferă o alegere mai bună pentru toată lumea și va îmbunătăți experiența și utilizarea bibliotecii. Colecția integrată va educa oamenii despre posibilitățile pe care le au și le va oferi oportunități pe care le-ar fi pierdut, altfel, într-un sistem distinct, separat, neunificat.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională din Qatar - Fundația Qatar, arhitectură - biblioteci, bibliotecă integrată - inovație

Flaviu George Predescu. Sensul cărții - o perspectivă sociologică și scriitoricească

A defini cartea ca „obiect” și ca „mașină de citit”, ori a măsura rezultatele ei în relația cu persoana, rămâne o provocare actuală. De altfel, în folclor există proverbe care clamează importanța titlului și a studiului, în general, și beneficiile lui asupra vieții omului, ca efect. Autorul propune deslușirea sensului cărții, structurând articolul în 4 părți: Istoricul cărții fizice de la producție la consum; Existența cărții în casă - un model pentru începutul alfabetizării și culturalizării copilului; Scriitorii - generații, ierarhii, elite și manuale; Scriitorul ca rezultat al motivației umane. De ce ar mai reprezenta o importanță să știm ce stă în spatele obiectului numit carte? De la drumul anevoios care constă în scrierea ei până la publicarea și dispariția ei se petrec multiple incidente care o mențin în viață sau îi asigură o moarte lentă. Un exemplu ideal ar fi acela al cărții mereu reactualizate. La polul opus există exemplul cărții care „a murit” înainte de a fi publicată. Se poate petrece acest lucru cu o carte valoroasă, dar în lipsa „norocului” autorului de a fi crezut, ajutat, susținut pentru a o publica. Abordând astfel perspectivele unor clasici ca Robert Escarpit și Jorge Luis Borges, dar și a unor contemporani români, autorul conturează o viziune asupra sensului general al cărții din perspectiva lor, un vitraliu făcut din mici eșantioane de istorie, sociologie, exemple personale și experiențe.

Cuvinte-cheie: carte - istoric - producție - consum, carte - alfabetizare - culturalizare, carte - sociologie - literatură

Florica-Elisabeta Nuțiu-Vulcănescu. 200 de ani de la trecerea în eternitate a corifeului Școlii Ardelene, Petru Maior

Petru Maior (1760-1821) a fost preot greco-catolic, istoric, filosof, scriitor, lingvist, reprezentant de seamă al Școlii Ardelene. A studiat la Târgu Mureș, Cluj și Blaj. A fost trimis de către episcopul Grigore Maior la studii la Roma, la Colegiul „De Propaganda Fide”, în anul 1774, împreună cu Gheorghe Șincai. S-a întors în Transilvania în anul 1779 și mergând la Blaj, s-a călugărit, luând numele de Paul. În 1784 a devenit paroh la Reghin. În această perioadă a fost numit cenzor pentru cărțile greco-catolice tipărite la Buda. A fost ulterior protopop al Giurgiului și arhidiacon al episcopiei Făgărașului. Din anul 1809 se stabilește la Buda, unde va desfășura o febrilă activitate literară. A fost foarte criticat de către străini pentru „Istoria pentru începutul Românilor în Dacia”. Alte câteva lucrări au rămas în manuscris, o parte fiind publicate după moartea sa. Viața și activitatea cărturarului transilvănean Petru Maior au constituit, de-a lungul vremii, subiectul a numeroase studii și cercetări, numele său fiind strâns legat de iluminismul românesc și de mișcarea de emancipare națională. A fost scriitorul român care a contribuit cel mai mult la redeschiderea simțului național românesc.

Cuvinte-cheie: Petru Maior - aniversare, Petru Maior - personalități culturale românești, Petru Maior - Școala Ardeleană

Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu. Inginerul Dimitrie Dima, geniul argeșean de la începutul secolului al XIX-lea

Dimitrie Dima (1877-1923), deși provenea dintr-o familie modestă, a reușit să facă liceul la Zürich. În anul 1895 se înscrie la facultatea de construcții a Institutului Politehnic din Zürich, patru ani mai târziu obținând diploma de inginer-constructor la Universitatea Tehnică Ducală din Darmstadt, unde a fost numit și președinte al Asociației studenților latini din Germania. Întors în țară, la 22 de ani, devine membru al Societății Politehnice Române iar în anul 1908, împreună cu un fost coleg de studenție, înființează Societatea *Beton și Fier*. În perioada 1908-1915, această societate realizează mai multe construcții, dintre care amintim: mai multe poduri peste râul Argeș, uzina de alimentare cu apă a orașului Pitești, precum și alte edificii moderne din Pitești. Urmează o strălucită carieră militară și politică, fiind numit, în 1921, prefect de Argeș. Corespondența personală și oficială, actele Societății *Beton și Fier*, fotografii (cu familia și prietenii, din călătorii, din perioada militară, de la construcția podurilor sau a altor edificii) dar și 61 de volume, în limbile franceză, română, germană din domeniul literaturii, geografiei și tehnicii, au fost donate bibliotecii de către soția sa, în anul 1972. Toate aceste documente alcătuiesc astăzi *colecția Dimitrie Dima* din fondul special al Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș.

Cuvinte-cheie: Dimitrie Dima - Biblioteca Județeană Argeș - colecții speciale - donații, Dimitrie Dima - personalități românești

Elena Tîrziman. Contemporary public library - a socio-cultural reflection on the community

The current library differs significantly from the library of past decades and centuries. The contemporary public library must redefine itself as a public institution, it must diversify its activities and services so that it can cope with the social, technological and cultural transformations in the community environment it serves. The contemporary public library contributes to the establishment and preservation of the local documentary heritage being the most relevant expression of community memory and is also the community space that allows free and non-discriminatory access to information, education and culture with a decisive contribution to social inclusion. The *Library - User - Community* Triangle summarizes the place and role of the library in society and in the community space. Each element of the triangle decisively influences the other two elements. Changes in the community space, requirements and new information needs of users lead to essential changes in the functions and activities of the library.

Keywords: contemporary public library, users, social inclusion, local heritage, library - user - community

Corina Dovîncă. The role of bibliography in research activity

The bibliography represents the “backbone” of any writing, whether it is a doctoral thesis or a simple paper. The lack of primary or elementary documents necessary to write a paper, as well as the lack of theoretical and sometimes practical documentation on a particular topic, associated with the lack of intellectual work techniques and the lack of writing skills, lead, in almost all cases, to plagiarism and non-value. The role of a reference librarian in university libraries, those whose specific users are students, master students, doctoral students, university / pre-university teachers and researchers is, first and foremost, one of training in the use and exploration of a library’s resources. The future of the library is conditioned by the 3 major challenges of the moment: open access to information, intellectual property rights and interoperability. To meet these challenges, not only the role of the library needs to be carefully re-examined, but also that of librarians, who need to assess their traditional “status quo” and discover new methods of efficient communication, valorisation and dissemination of information.

Keywords: bibliography - libraries - reference services, Romanian university libraries - reference services, bibliographies - users – librarians

Raluca Bucinschi. Romantic aesthetics in piano miniatures by Frédéric Chopin: 210 years since the composer’s birth

Chopin’s music, in addition to his virtuosity, carries a profound message contrary to other composers who wrote only to display instrumental virtuosity. Even if he opted for the miniature form, he did not use the template structure, but modified it through dynamizations and concentrations, through extensions or interferences of the genres. Along with Berlioz and Liszt, Chopin forms the romantic trinity. The interpretive style introduced by the Polish composer became decisive among instrumental artists in the next half century. Chopin’s creation, destined for the piano, is full of subjective pathos, not being an inventor in melody, but knowing that no one else can carve melodic-harmonic structures and combine the means of expression so masterfully that his music, often

laconic, emanates a stirring expressiveness. Chopinian rhythm is the result of the fusion between the orderly dance and the sinuous romantic thinking.

Keywords: Frédéric Chopin - romantic aesthetics, National Library of Romania - Frédéric Chopin - collections - piano thumbnails

Gabriela Tomescu. Dionisie Fotino and his books, in the Special Collection of the County Library “Dinicu Golescu” Argeş

This year marks the 200th anniversary of the passing away of one of the most important representatives of the last generation of Byzantine scholars, Dionisie Fotino (1777-1821). In the permanent exhibition of the Special Collections Department of the Argeş County Library there are two works belonging to Dionisie Fotino. The first is a 203-year-old code of laws; printed on watermark paper, in Romanian with Cyrillic characters, the book is bound in green leather, printed with double border and gilded floral motifs. The special attraction brought to attention is the illustration on the back of the title page that shows the coat of arms of Wallachia (9 x 9 cm), surrounded by the coats of arms of the counties, but also the accompanying note. The second work “The general history of Dacia and Transylvania, Wallachia and Moldova”, in three volumes, presents, in a concentrated way, the history of these lands from the founding of Dacia to the beginning of the 19th century. The value of this work lies in the illustration on the cover page, which shows the Russian bicephalous eagle holding the two coats of arms: the coat of arms of Wallachia and the coat of arms of Moldova, all protected by divine power, as well as the ex-libris - stamp of the Phanariot prince Ioan Constantin Caradja, written in black ink.

Keywords: Dionisie Fotino - Argeş County Library - special collections - exhibitions, Dionisie Fotino - Romanian personalities - bibliophile works

Cristina Marinescu. Romanian national specificity and universality. The manuscripts of Octavian Goga

Each individual has his own personality, a complex fruit of the interweaving of the genetic heritage with the environment in which he develops, and has a national specificity, given by his history, combined with the innate tendencies of the respective population. The Romanian national specificity, insufficiently valued today on the international scene, consists in a clear propensity towards the reflection of maximum generality, which oscillates between the philosophy of good quality and the religious preoccupation. Intellectuals and educators, such as Octavian Goga, show in all aspects of their lives, from cultural and political to personal level, a certain requirement, which makes them produce intellectual works and interpersonal relationships of a certain quality. It is true that in the case of Goga, some aspects may seem debatable today, but his life and work must be seen in the context of that historical moment. They become visible to the researcher who studies closely the documents written by the great poet. The collection of Goga’s manuscripts from the Manuscript Cabinet in the National Library of Romania include: correspondence documents, original literary works, translations, fragmentary manuscripts, fragments of poems, prose texts, schemes of possible literary works, literary bibliography, etc.

Keywords: National Library of Romania - special collections, Octavian Goga - manuscripts, Romanian cultural personalities

Raluca Man. Qatar National Library (I)

The National Library of Qatar aims to have a threefold role: the national library, the university-level research library and the central metropolitan public library equipped for the digital age. The National Library of Qatar had the historic chance to design and build, “from scratch”, the first fully integrated library, starting from a new concept that includes the provision of an integrated service, unified with content adapted to the needs of users. The construction and development of an ultra-modern and high-tech library was very important in a country like Qatar, which had to provide as many collections of materials and content as possible, in digital format and which, thanks to extensive digitization projects, managed to provide them to meet the needs of citizens, prior to the inauguration of the National Library building in Qatar. Free access to all types and levels of library materials, addressed and designed in a single shelf classification or in a single application provides a better choice for everyone and will improve the library experience and use. The integrated collection will educate people about the possibilities they have and will offer them opportunities that they would otherwise have lost in a distinct, separate, unified system.

Keywords: Qatar National Library - Qatar Foundation, architecture - libraries, integrated library - innovation

Flaviu George Predescu. The meaning of the book - a sociological and literary perspective

Defining the book as an “object” and as a “reading machine”, or measuring its results in relation to the person, remains a current challenge. In fact, in Romanian folklore there are proverbs that claim the importance of reading and study in general, and its benefits on human life, as an effect. The author proposes to understand the meaning of the book, structuring the article in 4 parts: The history of the physical book from production to consumption; The presence of the book in the households - a model for the beginning of the child’s literacy and culturalization; Writers - generations, hierarchies, elites and textbooks; The writer as a result of human motivation. Why would it be more important to know what is behind the object called the book? From the difficult path of writing it to its publication and disappearance, there are multiple incidents that keep it alive or ensure it a slow death. An ideal example would be that of the always updated book. On the other hand, there is the example of the book that “died” before it was published. This can be done with a valuable book, but in the absence of the author’s “luck” to be believed, helped, supported to publish it. Approaching the perspectives of classics like Robert Escarpit and Jorge Luis Borges, but also of Romanian contemporaries, the author outlines a vision of the general meaning of the book from their perspective, a stained glass window made of small samples of history, sociology, personal examples and experiences.

Keywords: book - history - production - consumption, book - literacy - culturalization, book - sociology - literature

Florica-Elisabeta Nuțiu-Vulcănescu. 200 years since the passing of the Transylvanian School leader, Petru Maior

Petru Maior (1761-1821) was a member of the Greek-Catholic clergy, a historian, philosopher, linguist and Romanian writer who is considered one of the most influential personalities of the Age of Enlightenment in Transylvania. He studied in Târgu Mureș, Cluj and Blaj. He was sent by Bishop Grigore Maior to

study in Rome, at the “De Propaganda Fide” College, in 1774, together with Gheorghe Șincai. He returned to Transylvania in 1779 and, going to Blaj, became a monk, taking the name of Paul. In 1784 he became parish priest in Reghin. During this time he was appointed censor for the Greek Catholic books printed at Buda. He was later archpriest of Giurgiu and archdeacon of the diocese of Făgăraș. From 1809 he settled in Buda, where he developed a feverish literary activity. He was widely criticized by foreigners for “History for the beginning of Romanians in Dacia”. Several other works remained in manuscript, some of which were published after his death. The life and activity of the Transylvanian scholar Petru Maior have been, over time, the subject of numerous studies and research, his name being closely related to the Romanian Enlightenment and the national emancipation movement. He was the Romanian writer who contributed the most to the reawakening of the Romanian national sense.

Keywords: Petru Maior - anniversary, Petru Maior - Romanian cultural personalities, Petru Maior - Transylvanian School

Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu. Engineer Dimitrie Dima, the genius in Argeș County

Dimitrie Dima (1877-1923), although having a very modest background, managed to attend high school in Zürich. In 1895 he enrolled at the Faculty of Construction of the Polytechnic Institute in Zürich, four years later obtaining the degree of engineer-builder at the Ducal Technical University in Darmstadt, where he was appointed president of the Association of Latin Students in Germany. Back home, at the age of 22, he became a member of the Romanian Polytechnic Society and in 1908, together with a former student colleague, he founded the *Concrete and Iron Society*. Between 1908 and 1915, this company carried out several constructions, among which we mention: several bridges over the Argeș River, the water supply plant of the city of Pitești, as well as other modern buildings in Pitești. He followed a brilliant military and political career, being appointed, in 1921, regional governor of Argeș. Personal and official correspondence, documents of the *Concrete and Iron Society*, photographs (with family and friends, from travel, from the military period, from the construction of bridges or other buildings) but also 61 volumes, in French, Romanian, German in the field of literature, geography and technology, were donated to the library by his wife, in 1972. All these documents make up today the *Dimitrie Dima collection* from the special fund of the County Library “Dinicu Golescu” Argeș.

Keywords: Dimitrie Dima - Argeș County Library - special collections - donations, Dimitrie Dima - Romanian personalities

SUMMARY

EDITORIAL

Contemporary Public Library -
a Socio-Cultural Reflection on the Community
Elena Tîrziman .....p. 1

HIGHLIGHTS ON LIBRARIANSHIP. LIBRARY GUIDELINES

The Role of Bibliography in Research Activity
Corina Dovîncă .....p. 4

ON ROMANIAN LIBRARIES

Romantic Aesthetics in Piano Miniatures by Frédéric
Chopin: 210 Years since the Composer's Birth
Raluca Bucinski .....p. 8
Dionisie Fotino and his Books, in the Special Collection
of the County Library "Dinicu Golescu" Argeş
Gabriela Tomescu .....p. 12

CULTURAL HERITAGE

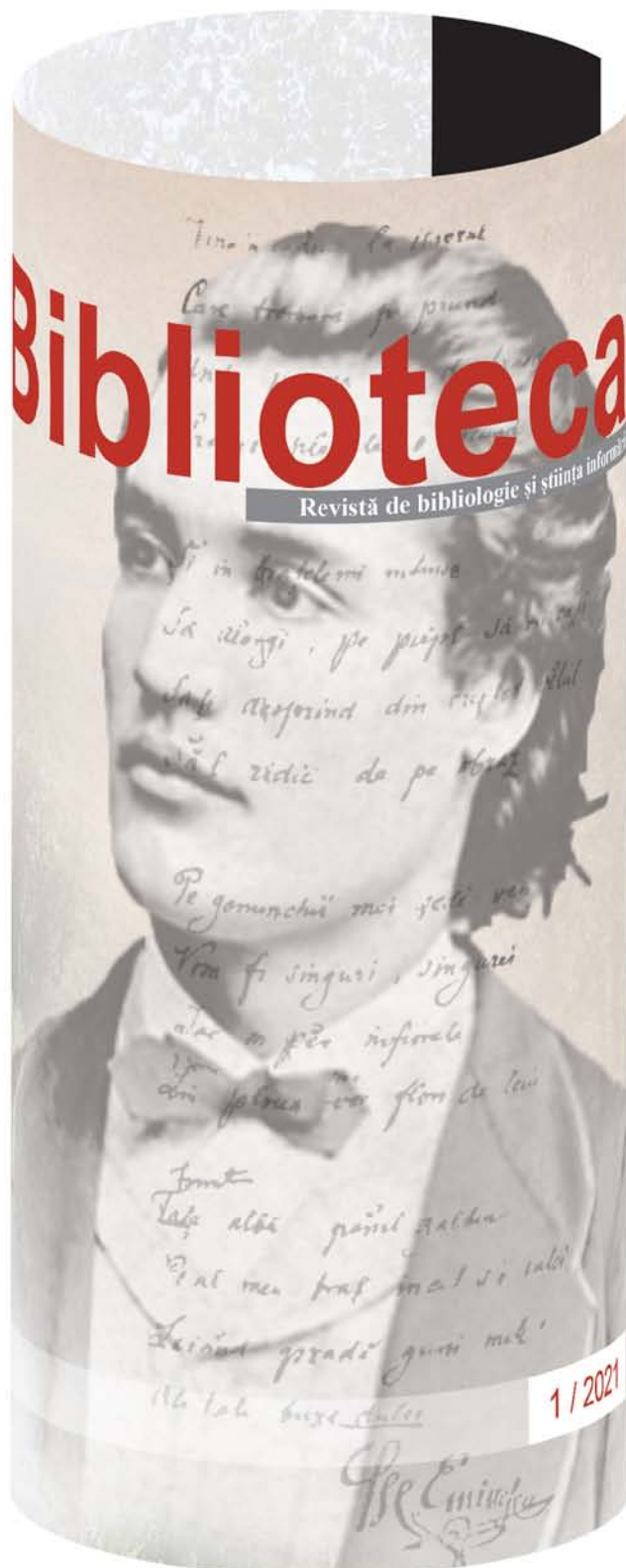
Romanian National Specificity and Universality. The
Manuscripts of Octavian Goga
Cristina Marinescu .....p. 15

LIBRARY ABROAD

Qatar National Library (I)
Raluca Man .....p. 17

GUTENBERG'S GALAXY

The Meaning of the Book - a Sociological and Literary
Perspective
Flaviu George Predescu .....p. 27
200 Years since the Passing of the Transylvanian School
Leader, Petru Maior
Florica-Elisabeta Nuţiu-Vulcănescu ..... p. 32
Engineer Dimitrie Dima, the Genius in Argeş County
Maria-Magdalena Ioniţă-Roşoiu ..... p. 38

IMPORTANT

Din anul 2019, periodicul apare doar online, pe site-ul Bibliotecii Naționale a României, în secțiunea „Revista BNR”. Pentru achiziționarea de numere deja apărute, plata se face în contul Bibliotecii Naționale a României: RO42TREZ7035009XXX014057, TREZORERIE sector 3, București, cod fiscal: 6312079 – București sau în numerar la casieria bibliotecii. Costul unui exemplar este de 12 lei. *Persoană de contact: Adriana Iosif (tel.: 021.3142434/1033).*

ISSN 2668-618X
ISSN-L 1220-3386

9 771220 338686